

Een tijd van heengaan

Hoe een universele spiritualiteit het aangezicht van het Christendom verandert

Orig titel: A Time of Departing - How a universal spirituality is changing the face of Christianity,
Lighthouse Trails Publishing Company, Silverton, Oregon, U.S.A.

Ray Yungen, 2002

Vertaling en voetnoten door M.V.

Inhoud

Voorwoord door pastor Ron Comer

1. De onzichtbare denominatie

2. Het Yoga van het Westen

3. Voorstanders en zieners

4. Evangelische bastaardvormen

5. Onderscheiding(svermogen)

6. Kan dit werkelijk het einde zijn van dit tijdperk?

7. Verleidende geesten

Eindnoten

Voorwoord

Ooit had ik de gelegenheid een KC-135R Airforce simulator te besturen. Het eigenlijke vliegtuig is een enorme tanker die jachtvliegtuigen bijtankt in de lucht. Een vriend van me kende een majoor in de Air Force die ons door deze ongelofelijke ervaring loodste. In zo'n cockpit springen, met zulke technologie, was overweldigend vergeleken met de fysiek van mijn Toyota 4x4. Maar niettegenstaande al de complexiteiten van dit luchtvaartuig was ik toch verbaasd hoe gemakkelijk het kon opstijgen. Maar ik moest nog de ware proef van mijn vaardigheid doorstaan: de landing. Na mijn grillige vlucht over het landschap trachtte ik me op de landingsplaats te richten. Alhoewel ik de beschikking had over alle instrumenten en zelfs een expert naast mij, ben ik tenslotte neergestort. Mijn bedoelingen waren zonder twijfel goed ingesteld, maar het probleem was dat het me aan kennis ontbrak en onderscheidingsvermogen om het vliegtuig veilig te laten landen.

Onderhavig boek gaat over *geestelijke* piloten wier verlangde bestemming wel nobel en goed kan zijn, maar hun feitelijke bestemming komt neer op een wegtrekken van het reddend geloof in Christus' werk aan het kruis en een wegtrekken van de bijbelse waarheid: "Die de Zoon heeft, die heeft het leven; die de Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet" (1 Joh 5:12).

Deze religieuze navigators bieden zowel een praktische als mystieke spiritualiteit die naar euforische ervaringen leiden. Deze populaire spiritualiteit beweert een verlichting te bieden die alle religies nodig hebben. De wortels ervan worden gevonden in oosterse mystieke religies en in de New Age westerse gedachte. Deze mystieke spiritualiteit is niet zo moeilijk te identificeren - ze is nu overal doorgedrongen in de westerse beschaving en heeft in verbluffend tempo de muren doorbroken van de christelijke kerk. Door het gebruik van oosterse mystieke technieken, zoals het repetitief herhalen van woorden (mantra's) en het leegmaken van de geest, getuigen belijdende christenen van krachtige ervaringen op geestelijk vlak. In christelijke kringen worden deze technieken genoemd als: de stilte, ademend gebed, centreren gebed of contemplatief (beschouwend) gebed. Door deze mystieke gebedspraktijken heeft de kerk vandaag zijn deur geopend voor een subtiel verlaten van het Evangelie. Wijlen Francis Schaeffer identificeerde dit verlaten in zijn bijzonder boek: *The God Who is There* (Ned. uitgave: *De God die Leeft*):

“Ik wil hieraan toevoegen dat er in bijna alle vormen van de nieuwe mystiek een groeiend aanvaarden is van de ideeën van het pantheïsme. Het Oosten en het Westen komen tot elkaar, en deze pantheïstische ideeën spelen een grote rol in de semantische mystiek, waarover we reeds spraken” (p. 75, 76). [1]

Zoals twee rivieren naar elkaar toekomen en in elkaar opgaan, zo komen oosterse en westerse gedachten tot elkaar, en vormen zo een stuwkracht naar de éne wereldreligie waarin alle paden tot God leiden. Een man die de ontwikkeling begrijpt van dit nieuwe paradigma is Ray Yungen. Ray heeft het grootste deel van zijn volwassen leven gewijd aan het onderzoek van religieuze bewegingen. Meer dan 20 jaar heeft Ray zijn deskundigheid in New Age en oosterse religies schitterend aangetoond. Hij identificeert niet enkel hun geloofssystemen maar openbaart hoe hun universele ideologieën doordringen in onze scholen, en op medisch vlak, zaken, politiek en in de kerk. Zijn eerste boek: *For Many Shall Come in My Name*, onthult hoe de hoofdstroom in Amerika de leer accepteert van de *oude wijsheid*. Nu, in onderhavig boek onthult Ray hoe het Christendom zijn deuren geopend heeft voor een mengeling van Jezus' Evangelie met mystieke pantheïstische gedachten.

Maar hou er alstublieft rekening mee dat Roy zich niet bezighoudt met complottheorieën, noch alarmstokerij. Ray doet aan nauwkeurig onderzoek en Bijbelse exegese waardoor zijn lezers geholpen worden de gevaren te begrijpen die hij poogt te ontmaskeren. Ray is aan de Heer Jezus Christus toegewijd en hij houdt van mensen. Maar hij is ook gedreven om de informatie te delen dat zijn opzoekingswerk aan het licht heeft gebracht. Het is zijn verlangen dat mensen zich zullen afkeren van valse spiritualiteit, dat geleerd wordt door mensen, en dat zij zich zullen richten tot het Woord van God en hun ene en enige hoop: Jezus Christus.

Wij leven nu in een tijd waarin bijbels onderscheidingsvermogen een noodzaak is. Ray heeft valse leringen blootgelegd, door middel van de gezonde leer en gedegen onderscheiding.

Zoals in de hele christelijke geschiedenis zijn er ook vandaag briljante geesten die de kerk leiden. Niettemin zouden wij ons moeten bekommeren over de woorden van een wijze pastor uit de 17de eeuw, die toen zei: “Het is een gekend feit: de grootste ketterijen werden in de fijnste geesten uitgebreed”. [2]

Moge God genade en wijsheid geven aan ieder die dit boek leest en die de geopenbaarde bewijzen overdenkt. Zij die de kerk vandaag besturen hebben een enorme nood aan onderscheidingsvermogen - want er is slechts één landingsbaan die ons veilig neerzet in het eeuwige leven, en de breedte van die landingsbaan is slechts zo breed als het Kruis.

Ik ben erg dankbaar dat ik de gelegenheid heb gehad om met Ray te werken en u dit boek kan voorstellen. Wanneer u het leest, en zijn boodschap met anderen deelt, bid ik dat u hieraan zult denken: “Het woord van Christus wone rijkelijk in u, in alle wijsheid ...” (Kolossenzen 3:16).

Ron Comer, Pastor
Eastside Christian Fellowship
Salem, Oregon

Hoofdstuk 1 - De onzichtbare denominatie

Maar de Geest zegt uitdrukkelijk dat in de laatste tijden sommigen afvallig zullen worden van het geloof en zich zullen wenden tot verleidende geesten en leringen van demonen

(1 Timotheüs 4:1)

In het decennium van de jaren '80 was de term *New Age Beweging* nogal bedreigend voor vele conservatieve christenen. Deze vrees stamde uit de overtuiging dat er iets boos en duisters was dat deze beweging omhulde, en deze duistere wolken bevonden zich aan de geestelijke horizon. In de jaren '90 verdween in grote mate het verzet ertegen en de meeste christenen vergaten of negeerden de bedreiging die ze enkele jaren eerder scheen te vormen.

Maar deze beweging was *niet* weggetrokken. In feite is ze erg voelbaar aanwezig, en in vormen die vele christenen kunnen verbazen. Tegen de tijd dat het nieuwe millennium eraan kwam was de New Age zó stilletjes opgegaan in de westerse cultuur dat vele christenen vandaag er letterlijk aan gewend zijn en zij de gnostische en oosterse spiritualiteit hebben aanvaard. Onderhavig boek onthult dit nieuwe geestelijke paradigma en openbaart de vele verschillende manifestaties ervan.

Als u iemand bent die gelooft dat wij de “laatste tijden” bereikt hebben, dan zal 1 Timotheüs 4:1 van groot belang voor u zijn. Waarom? Omdat, als wij inderdaad in die tijden gekomen zijn, er bepaalde bewijzen voor deze afvalligheid zouden moeten te zien zijn. En welk soort van christenen zouden zich zo kwetsbaar en ontvankelijk opstellen voor “verleidende geesten”? Naamchristen? Vleselijke christenen? U zou verbaasd kunnen staan over het antwoord.

Aan wat kan men christelijke leringen herkennen die niet onderschreven worden door Jezus en Zijn apostelen? Onderhavig boek zal de volgelingen van Jezus (Zijn kerk) helpen in het herkennen van misleidende geesten - geesten die u inleiden in een heroverweging van het christendom met leringen die velen naar een spiritualiteit kunnen leiden waardoor zij het geloof verlaten. Deze nieuwe spiritualiteit manifesteert zich binnen sommige van onze sterkste evangelische kerken.

Dit boek is niet zomaar een andere poging om de New Age te verklaren, maar eerder een alarmeren van de kerk over hoe, en door wie, het New Age denken vandaag in onze kansels kruipt, en in zondagschoolklassen, bidstonden en bijbelstudies. Het is nu een kritische tijd om acht te geven op de waarschuwing van de apostel Johannes: “Geliefden, gelooft niet iedere geest, maar beproeft de geesten, of zij uit God zijn; want vele valse profeten zijn uitgegaan in de wereld” (1 Johannes 4:1).

Om de geesten te onderscheiden is het goed dat we eerst de omvang van de New Age invloed onderzoeken in de huidige maatschappij en aantonen wat deze beweging met zich meebrengt.

De omvang van de New Age

New Age kenner David Spangler schreef over de New Age beweging die hij had omhelsd, met betrekking tot de toestand in 1965: “Er waren niet veel plaatsen waar zo’n visie serieus genomen werd of zelfs maar in overweging genomen”. [1] In 1992, twee en een half decenniums later, maakte seculier journalist Michael D. Antonio een opmerkelijke verandering bekend:

Sociologen aan de Universiteit van Californië te Santa Barbara schatten dat wel 12 miljoen Amerikanen beschouwd konden worden actieve participanten te zijn, en een andere 30 miljoen zijn vurig geïnteresseerd ... New Agers zouden de derde grootste religieuze denominatie van Amerika vormen. [2]

Tegen 2002 verifieerde prof. Robert C. Fuller (Bradley University Religious Studies) niet enkel deze bevindingen maar verhoogde de cijfers tot een ontstellende 20 percent van de Amerikanen (40 miljoen mensen) die nu de New Age beweging omhelzen. [3] Wij spreken niet langer van de minuscule aanhang van de spirituele avonturen in 1965 waar Spangler naar verwees. Er is inderdaad iets veelbetekenends gebeurd!

Er zullen mensen zijn die sceptisch staan tegenover de waarde van deze statistieken. Sommigen zullen zeggen dat ze overdreven zijn en vreemd - en met goede redenen. Als de New Age zo overall in doordringt, waarom is dan de uiterlijke vertoning ervan niet duidelijk te merken in elke straat? Dit is een essentiële vraag. Eén betrouwbare manier om de omvang van een beweging te taxeren gaat via de handelswet. Die wet is: het aanbod komt overeen met de vraag. Zakenmensen bestaan of gaan ten onder met de regel van vraag en aanbod. Een voortdurend groot aanbod van een handelsartikel duidt op een grote vraag, en een klein aanbod duidt op een kleine vraag. Zo eenvoudig is dat.

De vraag naar New Age leringen weerspiegelt duidelijk de wet van vraag en aanbod. Bijvoorbeeld: het aantal rekken dat aan New Age is gewijd, is in gelijk welke boekhandel bijzonder groot. In vele gevallen is het New Age materiaal zo groot of zelfs groter dan dat van de christelijke boeken. En in sommige winkels is het New Age aanbod zo groot of zelfs groter dan dat van de sport.

Een verder hebben een aantal recente New Age boeken zo goed verkocht dat zij *culturele fenomenen* zijn geworden, zoals dat heet. Boeken zoals *Simple Abundance*, *The Celestine Prophecy* (8 mil-

joen verkocht), *Conversations with God* (3 miljoen verkocht) en *The Seven Spiritual Laws of Success* hebben op letterlijk tientallen miljoenen mensen een impact gehad. Het laatste werk van Deepak Chopra (een New Age goeroe die populair is bij beroemdheden) was het meest verkochte boek van Barnes and Noble's in 1996.[4]

New Age genezingspraktijken hebben zich vermenigvuldigd tot een schrikbarend niveau. Eén van deze methoden, gekend als *Reiki*, maakt nu aanspraak op meer dan 500.000 praktiserenden in de Verenigde Staten alleen.[5] Dit cijfer is hoger dan allen die in de U.S. Army dienen! Vijftien jaar geleden waren er nog maar enkele duizenden Reiki channellers. Een andere praktijk: *Therapeutic Touch*, is zoals Reiki gebaseerd op het occulte *chakra*-systeem. Volgens ABC News werd Therapeutic Touch op miljoenen Amerikanen uitgevoerd.

Eén magazine, *Common Boundary*, dat zich aan New Age spiritualiteit wijdt op het vlak van counseling en psychotherapie, onthulde in 1994 dat zij een oplage bereikten van 30.000 stuks, tweemaandelijks. Gezien de lezers van dit magazine voornamelijk professionals zijn in deze gebieden, toont dit de omvang aan van de New Age impact op dit invloedrijke gebied. Het populaire magazine *TV Guide* gaf geloof aan de respectabiliteit van de New Age visie door vier New Agers onder te brengen in een tien-personenlijst van mensen die beschouwd worden als 's lands "prominentste geestelijke denkers".[7]

Hoe groeide de New Age eigenlijk van praktisch niets tot wat ze nu is, in slechts 30 jaar? Bovendien: waarom lijkt haar structuur naar buiten uit zo onzichtbaar? Waarom denken nog steeds zoveel mensen dat het slechts om een rage gaat uit de jaren '80 en nu tot de geschiedenis behoort? De antwoorden op deze vragen geven slechts een verstoorde glimp op een van de meest geniale en uitgemeten inspanningen in de menselijke geschiedenis.

Waarom noemen zij het New Age?

Het *Aquarian Age* (Aquariustijdperk) wordt verondersteld te betekenen dat het menselijke ras nu in een gouden tijdperk binnentreedt. Vele occultisten hebben reeds lang het Aquariustijdperk aangekondigd als een veelbetekenende tijdsperiode voor de mensheid. Dat is waarom één schrijver verklaarde: "Een fundamentele kennis van astrologische tijdperken is van enorm belang in occult werk".[8]

Het Aquariustijdperk is de tijd waarin wij ons allen zouden realiseren dat *de mens God is*. Zoals één verdediger ervan het stelde: "Een belangrijk thema van Aquarius is dat *God binnenin is*. Het doel van het Aquariustijdperk is dit idee tot een betekenisvolle realiteit te brengen" (benadrukking door mij).[9] Vooraleer we kunnen begrijpen hoe dit doel wordt nagestreefd, moeten wij eerst de New Age spiritualiteit definiëren. Dit is niet zo eenvoudig als u misschien denkt - zoals één schrijver zei: "Het is niet zozeer wat New Agers geloven wat hen onderscheidt van andere bewegingen ... maar eerder hoe zij aan hun geloof zijn gekomen ..."[10]

Vele christelijke schrijvers gebruiken termen zoals *pantheïsme* of *monïsme* in een poging uit te leggen wat New Agers geloven; maar deze woorden werken eerder beperkend voor de beschrijving van het totaalbeeld. De beste verklaring heb ik gevonden in een boek met de titel *The Mission of Mysticism*. Het stelt:

Occultisme [New Age-ïsme] wordt gedefinieerd als de wetenschap van mystieke evolutie; het is het in werking stellen van de verborgen (d.w.z. occulte) mystieke vermogens van de mens om zich bewust te worden van de verborgen realiteit van de natuur; d.w.z.: God te zien als de *alles in alles*. (benadrukking van mij).[11]

Deze mystieke vermogens zijn het onderscheidende kenmerk van de New Age beweging - het gaat eerder om een mystieke perceptie dan gewoon geloof. Een christelijke schrijver tegen cultus beschreef de New Age beweging eens als *een systeem van denken* terwijl ze, in feite, gevatter omschreven kan worden als een systeem van *niet-denken*. Meditatielerares Ann Wise legde dit uit:

Een man kwam me eens opzoeken en zei dat hij een uur per dag had gemediteerd, elke dag, twaalf jaar lang. Alhoewel hij genoot van de tijd dat hij daar zat voelde hij dat hij iets miste.

Door te spreken met andere mediterenden voelde hij dat hij iets verkeerd deed want hij had geen van de ervaringen die hij had gehoord van anderen. Ik mat zijn hersengolven terwijl hij 'mediteerde' en ontdekte dat hij die twaalf jaren aan louter denken had gespendeerd![12]

Hieruit blijkt waarom naar de New Age manier van meditatie algemeen wordt verwezen als *the silence*, de stilte. Het gaat niet om een stilte zoals die in een stille plaats, maar een innerlijke stilte of lege geest die mystieke vermogens ontsluit. "De vijand van meditatie is het verstand", schreef een New Age leraar.[13]

Wat precies is meditatie?

De meditatie waarmee de meesten van ons vertrouwd zijn heeft te maken met een diep, voortdurend denken aan iets. Maar New Age meditatie is juist het tegenovergestelde. Het gaat om het zich ontdoen van alle gedachten om het verstand *stil te leggen* door het in het equivalent van een pauze of neutraliteit te brengen. Te vergelijken met het afdammen van een snel stromende beek tot een stille kreek. Wanneer meditatie wordt uitgevoerd door het afdammen van de vrije stroom van gedachten, houdt het actieve gedachten tegen en veroorzaakt een verandering van bewustzijn. Deze toestand moet niet verward worden met dagdromerij waar de geest zich op een onderwerp richt. New Age meditatie is als een volhardend mechanisme dat doorgaat tot de geest gedachteloos, leeg en stil wordt.

De meest algemene methoden om deze gedachteloze staat teweeg te brengen zijn *ademhalingsoefeningen*, waarbij men zich concentreert op de ademhaling, en een *mantra*: de repetitieve herhaling van een woord of frase. Het fundamentele proces is het onderhouden van concentratie, zonder te denken aan datgene waarop u zich concentreert. Het is dit repetitief concentreren op iets dat een lege geest teweegbrengt.

Vermits mantra's centraal staan in de New Age meditatie, is het belangrijk een goede definitie te kennen van het woord. De vertaling uit het Sanskriet is op te delen als volgt: *man* betekent "denken", en *tra* is "ontsnappen uit".[14] Het woord betekent dus *ontsnappen uit het denken*. Door een mantra te herhalen, luid of stil, begint het woord of de frase elke betekenis te verliezen die ze eens had. Het bewuste denkproces wordt gradueel uitgeschakeld tot er een veranderde staat van bewustzijn wordt bereikt.

Maar deze stilte is niet het uiteindelijke doel; de verworvenheid ervan is slechts een middel tot wat er uiteindelijk bereikt wordt. Wat dit inhoudt werd gevat beschreven door de Engelse artieste Vanora Goodhart, nadat zij in de praktijk stapte van de zen-meditatie. Zij vertelt:

Een licht begon doorheen mijn gesloten ogen te sijpelen, aanvankelijk zacht, maar het werd geleidelijk intenser ... er was een grote kracht en sterkte in dit Licht ... Ik voelde dat ik opwaarts werd getrokken en in een grote, prachtige stroom van kracht die uiteindelijk toenam tot een crescendo en me door en door deed baden in een heerlijk, brandend, omarmend Licht.[15]

In het New Age mysticisme gaat het helemaal om zulke dynamische ervaringen als deze - niet een geloof in een of andere leer of een geloof dat door een of andere geloofsbelijdenis gedragen wordt. Het gaat veeleer om een nauw persoonlijk contact met een machtige *Aanwezigheid*. De vermaarde occultiste Dion Fortune erkende: "het veranderen van het bewustzijn is de sleutel tot elke occulte oefening".[16] Met andere woorden: meditatie is de poort naar het "licht", zoals Goodhart ervoer.

Het uiteindelijke doel van de meditatie-inspanning ligt in het concept dat *hogere zelf* wordt genoemd. Hiermee wordt dat deel van de mens verondersteld dat verbonden kan worden met de goddelijke essentie van het Universum, het God-gedeelte van de mens. Het doel is vertrouwd te worden met het hogere zelf, en daardoor haar verschijning in het fysische rijk te vergemakkelijken en de beoefenaar onder de besturing van *God* te brengen. Naar deze verbinding wordt in New Age middeels verwezen als: *ontwaken, transformatie, verlichting, zelfrealisatie, kosmisch bewustzijn en superbewustzijn*. Er bestaat dan ook een verwisselbare term voor New Age: *metafysica*. Metafysica betekent datgene wat ligt achter het fysische rijk (het onzichtbare rijk) en dat intiem verbonden is met de machten die niet door de normale vijf zintuigen worden waargenomen.

De impact van praktische mystiek versus cults

Evangelisch geleerde David L. Smith heeft de krachtige maar subtiele impact van de New Age spiritualiteit op de maatschappij correct ingeschat:

Niet sinds het gnosticisme, aan de dageraad van het christelijke tijdperk, is er een filosofie opgekomen die zo doordringend is en bedreigend voor orthodoxe christenen als de New Age beweging ... Het zou moeilijk zijn een domein van het leven te vinden dat tot op zekere hoogte niet werd aangeraakt of veranderd door de concepten van deze beweging.[17]

Smith erkende dat in plaats van slechts een klein segment, de algemene sociale structuur van de maatschappij wordt beïnvloed. De New Age beweging is duidelijk geëvolueerd vanuit de vroegere subcultuur naar iets dat veel dynamischer en invloedrijker is. Deze geweldige verandering werd teweeggebracht door de opkomst van een nieuw soort van mystiek - een dat het mysticisme presenteert als iets aanvullends voor seculiere doeleinden, en dat bedreven is het overstijgen van de natuurlijke reactie van het publiek om alles af te wijzen wat vreemd en onbekend is. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

Een prominent invloedrijk spreker en seminariëleider, Brian Tracy, promoot het aanwenden van de "superbewuste geest" (wat een andere term is voor *hogere zelf*), "om de productiviteit, prestaties en opbrengst te verhogen" in de bedrijfswereld.[18]

Een artikel in een belangrijk nieuwsblad laat een grote kleurenfoto zien van een professor in een klassieke zen-boeddhistische meditatiehouding. Hij had de boeddhistische religie niet aangenomen maar hij trachtte zijn gemoedstoestand te veranderen met oosterse meditatie.[19]

Een populaire ochtendpraatshow verlost haar kijkers met de belofte: "hoe om te gaan met uw partner". De show vertoont dan de populaire New Age auteur Wayne Dyer die zijn kijkers aanspoort met "ga in de stilte voor geestelijke bijstand", wanneer zij boos worden op hun partner.[20]

Dit zijn slechts enkele voorbeelden van wat zou genoemd kunnen worden *seculair mysticisme* of algemeen mysticisme: meditatie die niet uitgevoerd wordt voor religieuze doeleinden maar als middel om de levenskwaliteit te verbeteren. Vele christenen hebben het moeilijk om dit concept te begrijpen. Zij zijn opgeleid om te denken in termen van culten zoals de Mormonen en Jehovah's getuigen. Maar deze groepen zijn eerder beperkt in hun impact omdat, zelfs al worden ze talrijk, zij steeds op 'eilanden' van de maatschappij verblijven. Het voordeel van praktische mystiek is dat zij louter op de rug meelopen van ogenschijnlijk weldadige meditatietechnieken, in allerlei programma's die gepromoot worden. Deze praktische mystiek hoeft de mensen niet te proseliteren tot een dogma - het is maar een praktijk.

New Age publicist Jeremy Tarcher sprak in een interview over praktische mystiek en legde daarbij uit: "Zij moeten leren hun waarnemingen in een gepaste taal te presenteren en met handelingen die geen angst of tegenstand opwekken".[21]

Wegens hun succes hiermee verklaarde één schrijver met vreugde dat de interesse in meditatie tegenwoordig toeneemt als een *explosie*. Deze explosie in de westerse cultuur is werkelijk reëel en zonder precedent.

In het Westen is mysticisme altijd beperkt gebleven tot een kleine fractie van de bevolking (d.w.z.: sjamanen, esoterische broederschappen, enz.). Nooit eerder was er een wijdverspreide leer over deze methoden die tot iedereen is gericht maar bleef het beperkt tot kleine spirituele, elitaire groepen. Vandaag doordringt het mysticisme de hele westerse wereld.

Het eerste van de boeken die gericht waren op een breed publiek, was *Creative Visualization* van Shakti Gawain. Men kan dit boek terecht een praktische mystiekbijbel noemen. Vele New Agers kunnen hun eerste betrokkenheid in metafysica terugvoeren tot dit boek. Sinds de publicatie ervan in 1978 werden er 6 miljoen van verkocht en heeft het de gebieden van psychologie, gezondheid, zaken en sport beïnvloed.[22]

Het boek werd zo populair omdat het zich richt op onderwerpen als creativiteit, carrière doeleinden, relaties, gezondheid, ontspannen zijn en vredelievendheid. Wie zou dit alles niet wensen te bezitten, in het bijzonder als het slechts om wat simpele meditatiepraktijk gaat.

Gawain legde heel duidelijk uit wat deze praktijk meebrengt. Zij leerde haar lezers:

Bijna elke vorm van meditatie zal u tenslotte brengen tot een ervaring van uzelf als bron, of uw hogere zelf ... Tenslotte zal u tijdens uw meditatie zekere momenten ervaren waarbij er een soort van "klik" in uw bewustzijn komt en u voelt dan echt werkzame dingen; u kan veel energie ervaren die door u heen vloeit, of een warme straling die uw lichaam doet gloeien. Er zijn tekenen die erop wijzen dat u de energie van uw hogere zelf begint te kanaliseren.[23]

Er waren al eerder boeken zoals dat van haar, maar die spraken enkel mensen van de New Age subcultuur aan. Dit kan niet gezegd worden van *Creative Visualization*. Dit boek had de juiste seculiere benadering van iets dat inherent spiritueel was. Men kon gewoon katholiek, joods of protestant blijven en toch de leringen uit het boek in praktijk brengen. U bent gewoon uzelf aan het ontwikkelen en verandert daardoor niet van religie.

Shakti Gawain was echter maar de voorloopster van wat een vloed van zulke boeken is geworden. Een recenter boek *The Artist's Way* van Julia Cameron, gaat over het "geestelijke pad naar hogere creativiteit", en verkocht bijna 2 miljoen stuks in 10 jaar.[24]

Een ander voorbeeld van deze ontwikkelingen: er is een zaak in een belangrijke westkuststad die boeken, tapes en video's verkocht over *stressbeheersing*. De eigenaars waren erg actief in hun omgeving. Dokters, therapeuten en leraren kwamen naar hen toe voor hulp. Zij gaven spreekbeurten aan faculteiten, in belangrijke bedrijven en in alle belangrijke ziekenhuizen van hun stad. Hun cliëntèle bestond eerder uit welgestelde, goed opgeleide professionals, en zakenmensen die geïnteresseerd waren in persoonlijke groei.

Samen met de stressbeheersing en zelfverbetering, was er een ander element subtiel aanwezig: *spiritual awareness* (geestelijk bewustzijn). Eén van de eigenaars schreef hoe zij een krachtige workshop bijwoonde met ene "Lazaris" en ontdekte dat zijn technieken "praktisch en nuttig" waren.[25]. Dat lijkt niet zo buitengewoon, tot men weet dat Lazaris niet een mens is maar een *spirit guide*, een geest als gids!

Omwille van de stereotypen aangaande mensen die aangetrokken worden door mystieke ervaringen (zoals anticultuurtypes), kunnen wij de neiging hebben te denken dat mensen die zich met deze praktijken bezighouden vreemde persoonlijkheden zijn, of op andere manieren onconventioneel. Maar integendeel, deze mensen zijn briljant, welbespraakt, goed gekleed, en boven alles bijzonder innemend. Zij zijn positief, en anderen voelen zich tot hen aangetrokken. Een journalist die een artikel over één van hen schreef zei me: "Zij was een van de kalmste, serene persoonlijkheden die ik ooit ontmoet heb", en voegde er aan toe: "De mensen wilden zijn zoals zij".

Het is in toenemende mate waar dat vele mensen dit ook willen. De rekken over gezondheid, zelfhulp en herstel zijn in de boekhandels vandaag verzadigd met New Age metafysische werken. Christelijke columnist Terry Mattingly gaf de situatie briljant weer toe zij waarnam: "De New Age ... is nu het dominantste thema in commerciële boekhandels".[26] Als de zelfhulp- en persoonlijke groei afdelingen van de meeste commerciële boekhandels zouden onderzocht worden, dan zou de enige conclusie daaruit kunnen zijn dat het New Age mysticisme de meest vooraanstaande beschouwing is in dit land.

Een passend voorbeeld: toen ik op een dag door een winkelgebied wandelde kwam ik een New Age boekhandel en een seculiere boekhandel tegen, niet ver van elkaar. Na onderzoek was het duidelijk dat de seculiere boekhandel veel meer New Age boeken had dan de New Age boekhandel zelf: honderden meer. Bovendien stond de grote meerderheid niet in de New Age afdeling maar in de zelfhulp- en gezondheidssecties. In feite zijn New Age boekhandels overvloedig geworden door de explosie van praktische mystieke boeken in de seculiere winkels.

Ik geloof dat deze trend dramatisch zal toenemen wegens de vele centra (men zou ze praktische mystiekseminaries kunnen noemen) in het land die opleiding in meditatie aanbieden aan een brede waaier van professionals, meestal in de zorgsector. Sommige ervan hebben al een lange lijst van

oud-leerlingen. Het Omega Center in Rhinebeck, New York leidt 25.000 personen per jaar op.[27] Het Kripalu Center in Massachusetts leidt ongeveer 14.000 mensen op per jaar,[28] en het Interface Center in de streek van Boston 20.000 per jaar.[29] De tienduizenden die uit deze transformatiecentrums komen zullen inwerken op letterlijk miljoenen mensen die hulp zoeken voor tal van levensproblemen.

Als u nog altijd denkt dat de New Age een verzameling is van vreemde cults van oude hippies, emotionele kreupelen en allerlei rare vogels, gedupeerd door geldhongerige charlatans en egocentrische fraudeurs, wel denk dan eens opnieuw na. Wij hebben niet meer te maken met religieuze groepen aan de zelfkant, of New Age zonderlingen, maar met een breed opgezette inspanning om de hele samenleving te beïnvloeden en herstructureren.

Achter deze herstructurering zit een concept dat zowel subtiel is als briljant. In plaats instituten op te richten die elkaar bestrijden, zoals in het geval van cults en sekten, is het de bedoeling dat de bestaande instituten worden getransformeerd. Eén schrijver legde het uit als: "... een nieuwe maatschappij vormen in het hart van de oude".[30] Hier wordt dikwijls naar verwezen als een *paradigmawisseling*. Paradigma betekent model, zoals in levensopvatting en zienswijze. Het doel van deze wereldbeschouwing is meer en meer de mensen te doen geloven dat zij contact en leiding kunnen krijgen vanuit het hogere zelf. Dit zal tenslotte vertaald worden in een culturele omschakeling op brede basis, waarbij de mystieke staat zo gewoon zal worden als televisie kijken of een krant lezen. Het zal het overheersende model of paradigma worden voor de mensheid. Wij zitten nu temidden van deze verandering. Het is niet zomaar een rage!

Hedendaagse tovenaars

Vanuit een christelijk perspectief wordt het duidelijk dat deze paradigmawijziging, met zijn acceptatie van de New Age leringen, een belangrijke opponent wordt voor de kernboodschap van het Christendom. Eén New Age voorstander maakte dit duidelijk toen hij stelde dat meditatie "een merkwaardige manier van weten met zich meebrengt, namelijk dat er iemand anders bij u is; u bent niet alleen".[31] Eén vrouw die onder deze invloed kwam vertelde de instructies die zij kreeg tijdens haar meditatie. Haar gids (spirit guide) zei: "Ik hou van u, ... Blijf in mijn licht, mijn liefste ... Vertrouw me, uw Heer".[32]

Dit is, wat ik denk, een klassiek voorbeeld van datgene waarvoor Leviticus 19:31 waarschuwde: "Gij zult u niet keren tot de waarzeggers, en tot de duivelskunstenaars; zoekt hen niet, u met hen verontreinigende; Ik ben de HEERE, uw God!" (Statenvertaling), of in de King James Version: "Regard not them that have familiar spirits, neither seek after wizards [= tovenaars], to be defiled by them: I am the LORD your God".

Het is belangrijk op te merken dat het woord *duivelskunstenaar* (SV) of *wizard* (KJV) in het Hebreuws "iemand die weet" betekent (vgl. ook Lev. 19:31 kantt. 31 in de SV). New Age mystica Jacquelyn Small verkondigde: "Mensen die spiritualiteit zoeken via een innerlijke weg [meditatie] worden wetters".[33] New Agers zijn in wezen tovenaars of duivelskunstenaars!

Het New Age mysticisme weerspiegelt de leringen van wat ooit *mysteriescholen* genoemd werd in antieke tijden. De mysterie-religies werden zo gelabeld omdat hun leringen verborgen werden gehouden voor het gewone volk. In feite komt de term *occult* uit de mysterie-religies omdat de meerderheid van de mensen onwetend was over de ware betekenis van die leringen. Het woord occult betekent letterlijk *verborgen*. De priesters en hun leerlingen (ingewijd in verscheidene graden of niveaus) waren degenen die inzicht verwierven in deze verborgen waarheden van het universum. Ondanks enorme geografische afstanden en culturele verschillen, leerden de mysteriën allemaal dezelfde boodschap: "Gelukkige en gezegende, u bent goddelijk geworden in plaats van sterfelijk".[34]

Wanneer een christen iemand hoort beweren dat hij God is dan herkent hij onmiddellijk de woorden van Satan: "gij zult als God wezen" (Genesis 3:5), en "Ik zal boven de hoogten der wolken klimmen, ik zal de Allerhoogste gelijk worden" (Jesaja 14:14). Het droevige is dat deze ervaringen zo echt en overtuigend overkomen. Mensen die het *superbewustzijn* ervaren getuigen dat diepe medita-

tieve toestanden heel erg mooi zijn. Zij ervaren dat er een intens licht in hen vloeit, zoals Goodhart zei, en dat ze een gevoel van oneindige wijsheid hebben. In deze staat ervaren zij een extase en een gevoel van *eenheid met alles*.

New Age leider Peter Caddy vertelde over een incident waarbij een groep christenen trachtten, zoals hij het stelde, om “mijn ziel te redden”. Hij vroeg hen om terug te komen wanneer zij dezelfde wonderlijke mystieke ervaring hadden ervaren zoals hij. Zijn argument was dat deze naïeve christenen geen idee hadden van wat het metafysische leven inhoudt, en als zij er iets van zouden proeven, zij het zouden willen bezitten.

Gevoelens als deze zijn gewone zaak in New Age kringen en ze hebben velen geknecht tot een denken dat zoiets positiefs wel van God *moet* komen. De waarheid van deze zaak is echter dat zij, die beweren connectie gemaakt te hebben met hun goddelijkheid, en God zijn, zich spijtig genoeg in de rangen gezet hebben van hen die “Zich uitgevende voor wijzen [*kennende de waarheid*], zijn zij dwaas [*absurd*] geworden; en hebben de heerlijkheid van de onverderfelijke God veranderd in de gelijkenis van een beeld van een verderfelijk mens ...” (Romeinen 1:22-23).

Eén New Age spirituele schrijfster zei tot haar lezers: Als christenen vragen of “u gelooft dat u een zondaar bent”, antwoord dan: “Wij hebben ons goddelijke potentieel nog niet volmaakt gerealiseerd, maar zijn nog steeds in het ontwikkelingsproces ervan, door meditatie en hogere staten van bewustzijn”.^[35]

Eén persoon die beweerde zijn hogere zelf te hebben bereikt was Swami Muktananda, een van de meest bewonderde en gerespecteerde New Age leiders tijdens de jaren 1970 en '80. Velen dachten dat hij de virtuele belichaming was van de *God-gerealiseerde* meester. Hij zei tot zijn discipelen: “Kniel voor uw eigen zelf. Eer en aanbid uw eigen Wezen. Zing de mantra voortdurend binnenin u. Mediteer over uw eigen zelf. God woont in u zoals u”.^[36]

Maar toen Muktananda in 1983 stierf, openbaarde een van zijn nauwste volgelingen dat zijn meester “eindigde als een zwakzinnige, sadistische tiran die elke nacht jonge meisje naar zijn bed lokte met beloften van gunsten en zelfrealisatie”.^[37] Zonder zich te realiseren dat hij de bijbelse waarheid echode, concludeerde de discipel:

Er is geen absolute verzekering dat verlichting de deugdzaamheid van een persoon noodzaakt. Er is geen garantie tegen de zwakheid van angst, wellust en begeerte in de menselijke ziel. De verlichten staan op gelijke voet met de onwetenden in de strijd tegen hun eigen kwaad.^[38]

Swami Muktananda's 'verlichting' vertaalde zich niet in persoonlijke rechtvaardigheid. Hij was gewoon een zondaar die op mystieke wijze meende waar te nemen dat hij God was.

Het Kruis versus het hogere zelf

New Age en het Christendom komen in botsing over deze kwestie van de menselijke onvolkomenheid. New Age metafysici willen geloof hechten aan de leer van zelfrealisering, verbonden met het universum, dat New Agers zien als God, maar in werkelijkheid is dit het rijk van de geesten, geleid door Lucifer zelf. Aan de andere kant biedt het Evangelie, dat christenen aanhangen, redding door genade (onverdiende goedheid). Romeinen 3:24 zegt krachtig: “...om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is”. In Romeinen 6:23 lezen we: “Want de bezoldiging der zonde is de dood, maar de genadegift Gods is het eeuwige leven, door Jezus Christus, onze Heere”.

Deze gave wordt niet verdiend of als beloning gegeven voor ernstige en goede bedoelingen. Efeziërs 2:8-9 zegt duidelijk: “Want uit genade bent u zalig geworden door het geloof - en dat niet uit u, het is de gave van God - niet uit de werken, opdat niemand zou roemen”.

Deze Schriftuur leert dat de kwestie van de trots alle religies doet verschillen van het Christendom. Religie overtuigt ons dat de mens van nature goed is en, daarom, zijn weg naar de hemel kan verdienen door menselijke vervolmaking of, beter nog, door de realisatie van zijn eigen goddelijkheid. Christendom stelt nadrukkelijk de tegenovergestelde zienswijze, namelijk dat de mens zich moet

vernederen en zijn eigen zondigheid en feilbaarheid erkennen, en consequent hiermee de nood moet zien van redding door genade.

De Schrift neemt dan hen die hun eigen zondigheid erkennen en biedt hen Gods oplossing aan: redding door het Kruis: "In Hem hebben wij de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de misdaden, naar de rijkdom van Zijn genade" (Efeziërs 1:7). In Romeinen 10:9-10 stelt Paulus Gods uitnodiging: "... indien gij met uw mond zult belijden de Heere Jezus, en met uw hart geloven, dat God Hem uit de doden opgewekt heeft, zo zult gij zalig worden". Redding is helemaal een genadegave die geschonken wordt aan ieder die zal geloven in Jezus' offer aan het kruis als de Godmens. Consequent hiermee moeten wij Hem als Heer en Redder erkennen, met dien verstande dat het door genade en genade alleen is dat wij aanvaardbaar zijn in Christus voor een heilige God. Rechtvaardigmaking is Gods gave aan de gelovige. Dit reddende geloof, een demonstratie van Zijn getrouwheid, is meer dan een intellectueel geloof in Jezus' dood aan het kruis maar behelst overgave en het toevertrouwen van iemands leven aan Jezus als Heer en Redder, en een verstaan dat Jezus' kruisdood als een afgedaan werk en dat wij als gelovigen nu in Hem compleet gemaakt zijn. Niets anders kan hier aan toegevoegd worden. Hoe helemaal anders is Gods plan van redding dan het New Age denken!

Het komt allemaal neer op *de prediking van het hogere zelf* versus *de prediking van het Kruis*. New Agers zeggen dat God synoniem is met het hogere zelf van een persoon, en de ervaring van God wordt ontdekt door de weg van meditatie. De christen betuigt zijn zondigheid jegens een Heilige God en beseft dat hij slechts stof is, gered door alleen Gods genade, door de offerende bloedstorting van Christus voor zijn zonde.

De boodschap van Jezus Christus brengt de mens in zijn degeneratieve staat tot Gods liefde, Hij Die Zijn eniggeboren Zoon offerde voor de Swami Muktanda's van de wereld. De Bijbel leert dat de mens van nature een rebelse en goddeloze natuur heeft, en zijn wegen zijn van nature op zichzelf gericht en boos voor Gods aangezicht, maar de Schrift leert niet dat God ons negeert. Christus die stierf voor de goddelozen, om de berouwvolle zondaar met God te verzoenen, openbaart de liefde van de Heer voor de mens.

Dit verklaart waarom het Christendom standvastig moet zijn in deze kwesties. Als een geloofssysteem niet de prediking van het Kruis brengt, dan is dat niet "een kracht Gods" (1 Kor. 1:18). Als er nog andere wegen naar God zouden zijn, dan stierf Christus vergeefs en is Zijn bloed niet nodig.

Vanwege dit conflict zou men zeker kunnen denken dat het Christendom het grootste obstakel zou zijn voor de New Age, als een bolwerk tegen deze stroom van meditatieleraars en praktiserende mystici. Maar, ongelofelijk, het wordt in toenemende mate duidelijk dat de meest succesvolle praktiserende mystici binnenin het Christendom zelf opduiken. In plaats van de opmars van New Age geestelijk af te weren, zijn onze eigen kerken besliste katalysatoren die de New Age naar de verheffing drijven. Bepaalde geestelijke praktijken verschansen zich in onze kerken als een ijsberg die aan de oppervlakte mooi en impressionant lijkt maar die bijzonder veel schade kan toebrengen aan de impact van het Evangelie van Jezus Christus.

Hoofdstuk 2 - Het yoga van het Westen

Op een dag wandelde ik door een seculiere boekhandel om hun religieafdeling te onderzoeken. Die was onderverdeeld in twee gelijke delen. De ene helft had het opschrift: *Spiritualiteit: New Age*, met boeken die deze beschouwing weerspiegelen. De andere was *Spiritualiteit: Judeo-christelijk*. In deze afdeling zou men verwachten titels te vinden die in de lijn liggen van de traditionele concepten van Judeo-christelijke orthodoxie. Niet dus! De fundamentele principes van de New Age beweging werden er voorgesteld, met maar weinig uitzonderingen. Hoe is dat mogelijk?

Rooms-katholiek schrijver William Johnston beschreef de volgende waarneming:

Er doet zich iets heel krachtigs voor ... wij zijn getuige van een geestelijke revolutie met grote omvang, in de hele wereld ... het opstaan van een nieuwe school van mysticisme binnen het Christendom ... Het groeit jaar na jaar.[1]

Die boekhandel vertegenwoordigde een perfect voorbeeld van deze nieuwe mystieke school. Er was altijd al een duidelijk onderscheid tussen oosterse spiritualiteit en het Christendom, maar deze scheidslijn is nu vervaagd.

In het algemeen zijn de evangelische kerken zich maar weinig bewust van deze snel groeiende geestelijke revolutie. De meeste evangelischen zijn zich zelfs niet bewust dat er ooit een nieuwe paradigmawisseling is geweest in de spiritualiteit. Dit is te begrijpen omdat de meeste mensen niet veel weten over wat er gaande is buiten hun eigen kringen. Historisch gezien heeft Gods volk altijd traag gereageerd op veranderingen in hun cultuur. Eén consequentie van deze naïviteit is dat dit fenomeen in de evangelische kerken uit de pan rijst, en mensen aanspreekt die verlangen naar een manier om korter bij God te wandelen. Vele christenen verlangen ernstig naar een voller en bevredigender geestelijk leven voor zichzelf en hun geliefden. Dus is het noodzakelijk dat christenen tot een helder begrip komen van wat in werkelijkheid de natuur is van dit mystieke denken en waarom het resoneert met de New Age gedachte.

Christelijke samadhi

Niemand anders dan Alice Bailey, de beroemde occulte profetes die de term New Age verzon, deed deze ontstellende verklaring: “Het is, uiteraard, gemakkelijk vele passages te vinden die de weg van de christelijke water verbinden met die van zijn broeder in het Oosten. Zij getuigen van dezelfde doeltreffendheid van methode”. [2]

Wat bedoelde zij met de term “christelijke water”? Het antwoord is onmiskenbaar! In hoofdstuk 1 zagen we dat het occultisme de *mystieke vermogens* wakker maakt om God te zien als de *alles in alles*. In het hindoeïsme heet dit het bereiken van *samadhi* of verlichting. Dit is het uiteindelijke doel van yogameditatie: God in alles - een kracht of macht die vloeit doorheen *alles* wat bestaat.

William Johnston gelooft dat zo'n ervaring ook bestaat binnen de context van het Christendom. Hij legt uit:

Wat ik echter veilig kan zeggen is dat er een christelijke samadhi is dat altijd een eervolle plaats heeft gehad in de spiritualiteit van het Westen. Ik geloof dat dit het kortst bij zen staat. Het is wat ik genoemd heb christelijke zen. [3]

De beroemde psycholoog Carl Jung voorspelde dat dit systeem de *yoga van het westen* zou worden. [4]

Christelijke zen? Christelijke yoga? Dit lijkt innerlijk tegenstrijdig: zoals militair pacifisme of alcoholische geheelonhouding. Christenen, of tenminste de conservatieven, hebben deze concepten altijd als ketters en antichristelijk aanzien. Het meest algemeen gebruikte woord hiervoor is *pantheïsme - alles is God*. Maar als we kijken naar de *christelijke zen* beweging dan ontdekt men een gelijkaardige term die voor alle praktische doeleinden hetzelfde betekent. Deze term wordt genoemd: *panentheïsme - God is in alle dingen*.

Een hoogerrespecteerde bron, *The Evangelical Dictionary of Theology*, definieert panentheïsme als een wereldbeschouwing die een combinatie is van “de krachten van klassiek theïsme en de krachten van klassiek pantheïsme”. [5] Met panentheïsme hebben we nog steeds een persoonlijke God (theïsme) maar gekoppeld aan Gods doordringende aanwezigheid in al het geschapene (pantheïsme). Met andere woorden, in het panentheïsme is God zowel een persoonlijkheid als een allesomvattende onpersoonlijke substantie die alles van de schepping incorporeert zoals dat gevonden wordt in het pantheïsme.

De geloofwaardigheid van onderhavig boek rust op de vraag of panentheïsme al dan niet een rechtmatige plaats heeft in het orthodoxe Christendom. Dit is een vitale vraag omdat panentheïsme de fundamentele wereldbeschouwing is van hen die zich begeven aan mystiek gebed. Father Ken Kaisch, een leraar van mystiek gebed, maakt dit duidelijk in zijn boek *Finding God* waar hij zei: “Het eerste en allerbelangrijkste resultaat [van dit gebed] is een toenemend gevoel van Gods aanwezigheid *in alle dingen*” (benadrukking van mij). [6]

Hier zit de kern van het panentheïsme: God is in alles en alles is in God. Het enige verschil tussen pantheïsme en panentheïsme is *hoe* God in alles is.

Deze positie van de panentheïst vormt een uitdaging om begrepen te worden. Uw uiterlijke persoonlijkheid is niet God, maar God is steeds in u als uw ware identiteit. Dit verklaart waarom mystici zeggen: *alles is één*. Op het mystieke niveau ervaren zij deze God-kracht, die doorheen alles en iedereen lijkt te vloeien. Alles heeft God in zich, als een levende, vitale tegenwoordigheid. Het is enkel verborgen.

De theologische complicaties van deze wereldbeschouwing stelt ze in directe tegenstelling met het bijbelse Christendom, om verschillende redenen. Er bestaat slechts één ware God, en Zijn identiteit is niet in iedereen. En de volheid van Gods identiteit in lichamelijke gedaante, rust in Jezus Christus en Hem alleen!

Want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamenlijk; en gij zijt in Hem volmaakt, Die het Hoofd is van alle overheid en macht. (Kolossenzen 2:9-10).

De Schrift leert duidelijk dat de enige goddelijkheid in de mens die van Christus is, en Hij woont in het hart van wedergeboren gelovigen. Bovendien maakte Jezus duidelijk dat niet iedereen zal wedergeboren worden, en dus zo Gods Geest zal hebben (Johannes 3). Maar de panentheïst meent dat elke persoon, en alles, de identiteit van God in zich heeft.

Opnieuw zegt William Johnston: “Want God is de kern van mijn bestaan en de kern van alles wat bestaat”.^[7] Dit doet fundamenteel af aan het geloof in het Evangelie als de weg naar verzoening met God, want God is alreeds daar. Op een effectieve manier wordt het volbrachte werk van Christus weggelaten als het bindmiddel, en het staat haaks op de volgende verzen:

Want het woord des kruises is wel voor hen, die verloren gaan, dwaasheid; maar ons, die behouden worden, is het een kracht Gods. (1 Korinthiërs 1:18).

Een ieder, die overtreedt, en niet blijft in de leer van Christus, die heeft God niet; die in de leer van Christus blijft, deze heeft beide de Vader en de Zoon. (2 Johannes 9).

De Bijbel openbaart wel dat God alle dingen draagt met zijn alomtegenwoordigheid maar Hij doet dat niet door *de substantie* van alle dingen te zijn. Het woord Gods zegt ook: “Want in Hem [Christus] leven wij, en bewegen ons, en zijn wij ...” (Handelingen 17:28). Maar dit betekent *door Hem* [Kantt. 57 SV: “in Hem leven”, dat is, door Hem of door Zijne kracht; gelijk Rom. 11:36; zie 1 Kor. 12:6] . Het geloof dat God in alles woont is gewoon ketterij. God zal niet, en kan niet, Zijn persoonlijke wezen delen met iedereen en alles buiten de Drie-eenheid. Zelfs christenen zijn slechts deelhebbers aan de Goddelijke Natuur en niet *bezitters* van de Goddelijke Natuur. 2 Petrus 1:3-4 zegt:

Gelijk ons Zijn Goddelijke kracht alles, wat tot het leven en de godzaligheid behoort, geschonken heeft, door de kennis van Hem, Die ons geroepen heeft tot heerlijkheid en deugd; waardoor ons de grootste en dierbare beloften geschonken zijn, opdat gij daardoor de goddelijke natuur **deelachtig** zoudt worden [KJV: that through these you may be *parttakers* of the divine nature], nadat gij ontvlucht zijt het verderf, dat in de wereld is door de begeerlijkheid. (Benadrukking van mij).

Hier schrijft de apostel Petrus aan christenen, niet voor de wereld. Hij erkent het *deelachtig* zijn van de gelovige aan het werk van de Heilige Geest. Het Griekse woord hier is *konónoi*, het meervoud van *koinónos*, wat betekent: deelgenoot, metgezel, compagnon. Met andere woorden: de wedergeboren gelovige deelt in de beloften van het zuiverende werk van de Heilige Geest en de breuk met de corruptie van een boze wereld. Bovendien is een deelgenoot of participant iemand die uitgenodigd werd en die een beslissing maakte om erbij betrokken te worden (d.w.z. wedergeboren door de daad van geloof). Aan de andere kant is een bezitter iemand die reeds iets bezit. In het geval van de panentheïst en pantheïst is *God-zijn* de positie en het bezit waar zij aanspraak op maken. Zij geloven niet dat er een fundamentele verandering nodig is; alleen maar zich bewust zijn van wat er al is.

Deze conclusie wordt erg duidelijk als men zulke passages onderzoekt als Jesaja 42:8: “Ik ben de HEERE, dat is Mijn Naam; en Mijn eer zal Ik geen anderen geven ...” De Schepping kan Gods heerlijkheid *weerspiegelen* (Jesaja 6:3) maar nooit *bezitten*. Want anders zou God Zijn heerlijkheid geven aan een ander.

Zij die deze ketterij ondersteunen trekken dezelfde conclusie uit mystiek panentheïsme als werd verwoord door Willigis Jager: “De fysische wereld, menselijke wezens, en alles wat bestaat, zijn allemaal vormen van de Ultieme Realiteit, allemaal uitdrukkingen van God, allemaal ‘één met de Vader’”. [8] Hij bedoelt niet alle christenen maar *alle mensen*. Dit is niets minder dan hindoeïstische samadhi met een christelijk tintje. Zij die eerlijk zijn in deze beweging hebben er geen probleem mee dit te erkennen, zoals er een zo gevat deed toen hij bekende: “De meditatie van gevorderde occultisten is identiek met het gebed van gevorderde mystici”. [9]

De taal van God is stilte

Al vele jaren kom ik in mijn onderzoek de term *contemplative prayer* of *beschouwend/centrerend gebed* tegen, maar de New Age connotatie ontging me omdat ik dacht dat het om overpeinzen ging tijdens het gebed - de normale associatie met deze term. Maar op het New Age terrein zijn de dingen voor ongeoefende oren niet altijd wat ze lijken te zijn.

Wat contemplatief gebed eigenlijk inhoudt wordt erg helder beschreven door volgende schrijver:

Wanneer men de diepere lagen van contemplatief gebed binnengaat, zal men vroeger of later de leegte ervaren, het nietszeggende, het niets zijn ... de volslagen mystieke stilte ... een afwezigheid van gedachten. [10]

Tot mijn ontzetting ontdekte ik dat deze *mystieke stilte* bereikt wordt door dezelfde methoden als New Agers gebruiken om hun stilte te bereiken: de mantra en de adem! Contemplatief gebed is de herhaling van iets waarnaar verwezen wordt als *gebedswoord* of *heilig woord*, tot men een toestand bereikt waarbij de ziel, veeleer dan het verstand, God beschouwt. Contemplatief gebedsleer Wiligis Jager bracht dit uit toen hij leerde:

Denk niet na over de betekenis van het woord; denken en overdenken moeten ophouden, zoals alle mystieke schrijvers benadrukken. Laat gewoon het woord stilletjes “klinken”, en laat daarbij alle gevoelens en gedachten achterwege. [11]

Zij die enige theologische opleiding gehad hebben kunnen deze leer herkennen als de stroming die eeuwen in de tijd teruggaat tot zulke figuren als Meister Eckart, Teresa van Avila, Johannes van het Kruis, en Julianus van Norwich.

Een van de best gekende geschriften over het onderwerp is de klassieke 14de eeuwse verhandeling *The Cloud of Unknowing*, geschreven door een anonieme auteur. Het is in wezen een handleiding over contemplatief gebed en bevat zulke instructies als: “Neem gewoon een klein woord, beter één lettergreep dan twee ... Met dit woord kan u elke soort gedachte afbreken ...”. [12]

De premisse hier is dat God nooit echt gekend kan worden op een conventionele niet-mystieke manier. Daartoe moet het verstand *uitgeschakeld* worden zodat men beter de wolk van het onbekende kan binnengaan, waar de aanwezigheid van God wacht. De beoefenaars van deze methode geloven dat als de heilige woorden christelijk zijn, u dan Christus zult ontvangen.

Contemplatief gebed kan exotisch klinken en kan aanspreken, maar het heeft geen enkele bijbelse grond.

Vele voorbeelden in de Bijbel beschrijven godvruchtige mannen en vrouwen die mystieke ervaringen hadden met de Heer of Zijn boodschappers. Maar ik vind nergens enig bewijs van mystiek op het goddelijke terrein. Laat me uitleggen.

Legitiem mysticisme ging altijd *van* God uit naar bepaalde enkelingen, ten behoeve van bepaalde openbaringen en het was nooit gebaseerd op een methode voor bewustzijnsverandering. In Handelingen kwam Petrus in een trance toen hij bad (Handelingen 11:5), maar het was God, niet Petrus, die de trance initieerde en mogelijk maakte.

Een mysticus echter is iemand die machinale methodes aanwendt in een poging om God te ontmoeten. Zij die deze methodes gebruiken brengen zichzelf in een trance, zonder Gods bekrachtiging. Deze benadering is extreem gevaarlijk. Nergens in de Bijbel wordt zo'n mystieke praktijk voorgescreven. Het is zonder twijfel zo dat de Heer bepaalde ceremonieën verordende, met het doel men-

sen respect bij te brengen voor Gods heiligheid en Zijn voornemens (in het bijzonder in het Oude Testament), maar niettemin bevat de Schrift geen enkele verwijzing waarin God mystieke praktijken verordende. De gaven van de Geest, waarvan in het Nieuwe Testament wordt gesproken, waren van nature bovennatuurlijk maar vallen helemaal niet onder de kenmerken van de mystiek. God schonk geestelijke gaven zonder dat de christen vooraf een methode moest beoefenen om weerklank bij God te krijgen.

Voorstanders van contemplatief gebed zouden kunnen reageren met: wat te zeggen van sommige verzen in de Psalmen die spreken van *stil* te zijn voor God? Oppervlakkig lijkt dit argument te kloppen, maar eens dat we de betekenis van het woord *stil* onderzoeken, wordt elke contemplatieve connectie uitgesloten. Het woordgebruik betekent vaart verminderen, ophouden of afnemen. Met andere woorden: de context heeft het over kalmeren en God vertrouwen in plaats van van streek te raken over de dingen; ontspan u en zie Gods werk aan.

Ook moet erop gewezen worden dat wedergeboren zijn, in en op zichzelf een mystieke ervaring is, maar deze ervaring is een directe daad van Godswege voor hen die hun geloof op Jezus Christus gesteld hebben. De Heilige Geest heeft de eens-dode geest van de mens doen herboren worden tot een levende geest met God. Christendom is geen filosofie, en zelfs geen religie, maar een directe ervaringsrelatie met God. Men is “uit de dood overgegaan in het leven” (Johannes 5:24).

Nergens wordt in de Bijbel naar de de stilte gerefereerd als zijnde de “kracht van God”, maar geloof in de “boodschap van het kruis” (1 Korinthiërs 1:18) is dat absoluut wel!

Omvang

Zoals ik zei aan het begin van dit hoofdstuk, zijn vele evangelische christenen zich er zelfs niet van bewust dat er een pragmatische, christelijke mystieke beweging bestaat, laat staan dat zij de omvang ervan kennen. Als zij er al van hebben gehoord dan is dat gewoonlijk in vage zin.

Eens trachtte ik een baptistenpastor over deze kwesties te informeren. Hij reageerde met een lichtjes bedekt scepticisme en wees het beleefd maar neerbuigend af. Zijn redenering was als volgt: indien hetgeen ik hem zei waar was, dan zou het in evangelische kringen zeker breed gekend zijn, en vermits dat niet het geval is, moest ik de omvang en invloed van deze beweging overschat hebben, om er een sensationeel effect mee te bereiken.

Maar de bewijzen voor de gewichtigheid van dit mystiek gebed, liggen binnen het bereik van ieder persoon. Zo had Newsweek magazine een omslagartikel met de titel: “Spreken met God”, dat er een duidelijke verwijzing naar deed. Het artikel onthulde:

“Stilte, aangepaste lichaamshouding en, boven alles, *de geest leegmaken* door middel van *repetitief* gebed - zijn de praktijken geweest van mystici in alle grote wereldreligies. En zij vormen de basis waarop de meeste moderne *geestelijke bestuurders* hen begeleiden die dichter bij God willen komen. (benadrukking van mij).[13]

Het is voor mij verbazingwekkend hoe Newsweek zo duidelijk deze verandering van spiritueel paradigma heeft waargenomen terwijl vele christenen (en zelfs sommigen van onze leiders) nog altijd in onwetendheid verkeren over deze verandering. Werden de leringen van de praktische christelijke mystiek zo gemakkelijk geassimileerd dat zelfs onze pastors zich niet bewust werden van deze verandering?

De duidelijkste integratie van deze beweging kan overwegend in de volgende twee tradities gevonden worden (maar niet exclusief). De belangrijkste is zeker het Rooms-katholicisme. Michael Leach, voormalig president van de *Catholic Book Publishers Association*, deed deze bijzonder nuchtere bewering:

Maar vele mensen geloven ook dat de spirituele principes die ten grondslag van de New Age beweging liggen, binnenkort zullen ingelijfd worden - of eerder opnieuw ingelijfd - in de hoofdstroom van het katholieke geloof. In feite gebeurt dit nu reeds in de Verenigde Staten.[14]

Inlijving, dat is het! En het wordt voornamelijk geassimileerd door de contemplatief gebed beweging.

Contemplatief leider, Basil Pennington, erkent de omvang ervan en zegt: “Wij maken deel uit van een immens grote gemeenschap ... ‘Wij zijn Legioen’”.[15] Hem steunend, stelde een belangrijk katholiek genootschap: “Contemplatief gebed is opnieuw gemeengoed geworden in de christelijke gemeenschap ...”[16]

Een hooggerespecteerd en welbekend katholiek priester, William Shannon, ging zo ver door te zeggen dat contemplatieve spiritualiteit nu wijd en zijd het oude-stijl katholicisme heeft vervangen.[17] Dit wil niet zeggen dat de mis of enig sacrament wordt verlaten, maar de onderliggende wereldbeschouwing van velen in de katholieke kerk is nu contemplatief georiënteerd.

Een van mijn persoonlijke ervaringen met de overvloed aan mystiek in de Katholieke kerk was een telefoongesprek dat ik had met de zuster-overste van een lokaal retraitecentrum. Zij vertelde hetzelfde als wat Shannon zei. De non maakte duidelijk dat het 14de eeuwse *The Cloud of Unknowing* vandaag de basis is voor elke katholieke spiritualiteit, en contemplatief gebed wordt nu wereldwijd verspreid.

Er is altijd wat verwarring geweest over de ware natuur van deze ontwikkeling in de katholieke kerk. Was dit enkel het werk van enkele non-conformisten en afvalligen, of heeft de kerkhiërarchie deze praktijk bekrachtigd? Mijn vermoedens werden bevestigd toen ik in een interview las dat de mystieke gebedsbeweging niet enkel de goedkeuring wegdroeg op de hoogste echelons in het katholicisme, maar dat het bovendien de *bron* was van deze expansie. Sprekend over een ontmoeting van paus Paulus en leden van de katholieke trappistenorde, in de jaren 1970, onthulde een belangrijk contemplatief leraar, Thomas Keating, het volgende:

De paus verklaarde dat tenzij de Kerk de contemplatieve traditie herontdekte, er geen vernieuwing kon plaatsvinden. Hij riep in het bijzonder de kloosters op, omdat zij het contemplatief leven leefden, om ook de leken en de andere religieuze orden deze dimensie naar hun levens over te brengen.[18]

Kijk gewoon naar de nieuwste officiële catechismus van de katholieke kerk om te zien dat contemplatief gebed officieel onderschreven en gepromoot wordt. De nieuwe catechismus zegt in Deel IV: Het christelijk gebed: “Het inwendig gebed is *luisteren* naar het woord van God ... Het inwendig gebed is *stilte*” (originele benadrukkingen; par. 2716 en 2717; NL-uitgave).[19]

Ik realiseerde me hoe succesvol de aanmaningen van paus Paulus werden uitgewerkt toen ik in een populaire katholieke boekwinkel het volgende ontdekte: vele rekken waren gemarkeerd als *spiritualiteit* - het centrale punt van de hele winkel, en 80 tot 90% van de boeken in deze rekken gingen over mystiek gebed. Dat was duidelijk het belangrijkste thema.

Als gevolg van deze ommekeer werden niet-mystieke katholieken erg verontrust over wat er gebeurde in hun kerk. Wat leek op een heerlijke vernieuwing, voor mensen als Shannon, werd door andere katholieken aanzien als een afglijden naar afvalligheid.

Eén katholieke leek die hierover duidelijk is, is auteur Randy England. In zijn boek *Unicorn In the Sanctuary* maakte England duidelijk hoe deze praktijken zijn kerk doordringen. Hij waarschuwde:

De strijd is moeilijk. Het is eerder waarschijnlijk dan niet, dat uw pastoor openstaat voor New Age ideeën ... Zelfs katholieken die niet geïnteresseerd zijn in New Age praktijken, raken vertrouwd met haar concepten; zij zullen goed voorbereid zijn tegen de tijd dat de schepping-gecentreerde spiritualiteit de norm wordt in onze kerken.[20]

Het is duidelijk dat er een paus verantwoordelijk was voor wat Randy England, en anderen zoals hij, van hun kerk vinden. Maar dit is geen afwijken, geen afdwalen van de kerk: het maakt deel uit van haar programma, vanaf de top tot beneden.

De tweede christelijke traditie die zich beweegt naar het contemplatieve kamp, is de zogenaamde mainline (hoofdstroom) protestantse traditie (Episcopalen, Verenigde Methodisten, Presbyterianen, Lutheranen, Verenigde Kerk van Christus, enz.). Niet alle mainline-kerken hebben de contemplatieve beweging omarmd, maar hun verregaande traditie van 20ste eeuwse liberalisme en sociaal-politiek activisme, hebben hen geestelijk uitgedroogd en zo dorsten zij nu naar bovennatuurlijke spirituele ervaringen. Deze school van pragmatisch mysticisme geeft hen een gevoel van spiritualiteit terwijl zij verdergaan op hun liberale en politieke wegen.

Een verkoopster in een boekhandel die deze denominaties proviandeert, heeft me eens gezegd dat de contemplatieve gebedsvisie een heel groot publiek heeft gevonden in de protestantse mainstream, en vele pastors staan erg open voor deze praktijken. Zij voegde eraan toe dat sommige leden van de clerus weerstand vertoonden, maar er is een duidelijke stuwkracht richting contemplatief gebed gekomen. Een artikel in *Publisher's Weekly* magazine dat de beweging richting contemplatief gebed in mainstream religieuze kringen behandelt, gaf haar waarnemingen. Er werd een vrouw die werkzaam was in de uitgeverswereld geciteerd die zei: "Vele protestanten trachten die sterke honger te stillen door een terugkeer naar de westerse contemplatieve traditie".[21] Een collegeprofessor wees op het volgende:

Mijn studenten waren typische, van middelbare leeftijd zijnde, boven-middenklasse methodisten, presbyterianen, congregationalisten, en baptisten, die actief waren in het leken-leiderschap in hun kerken. Naar hun uiterlijke verschijning waren zij vrij conventionele mensen. Maar ik heb ondervonden dat virtueel ieder van mijn studenten de New Age is tegengekomen, in een van zijn vele gedaanten, en zij werden door haar mysterie aangetrokken.[22]

Contemplatieve spiritualiteit verschaft een schijnbaar diepgaande ervaring van God, zonder een conservatieve, sociale levensopvatting te hoeven aanhangen. Het verleent de beoefenaars ook de geruststelling dat zij een zogenaamde christelijke bron van traditie volgen. Dit vermindert ook de twijfels die sommigen zouden kunnen hebben over de orthodoxie van deze praktijken.

Geleend uit het Oosten

Katholiek priester William Shannon legt in zijn boek *Seeds of Peace* het menselijke dilemma uit als volgt:

Deze vergeetachtigheid in verband met onze eenheid met God, is niet zomaar een persoonlijke ervaring, het is de gemeenschappelijke ervaring van de mensheid. Inderdaad, dit is één manier om de erfzonde te begrijpen. *Wij zijn in God, maar wij schijnen dat niet te weten. Wij zijn in het paradijs, maar wij realiseren het niet.*[23]

De visie van Shannon definieert de fundamentele, onderliggende wereldbeschouwing van de contemplatieve gebedsbeweging als geheel. Men kan gelijkaardige citaten vinden in praktisch elk boek dat geschreven werd door contemplatieve schrijvers. Een hindoe goeroe of een Boeddhistische meester zullen de zelfde uitleg geven. Deze conclusie wordt helemaal logisch als we de *wortels* natrekken van de contemplatieve beweging. Laten we eens kijken naar het ontstaan van deze praktijk.

In de vroege middeleeuwen leefde er een groep kluizenaars in de wildernissen van het Midden-Oosten. Zij zijn in de geschiedenis bekend als de *woestijnvaders*. Zij woonden in kleine geïsoleerde gemeenschappen met de bedoeling hun levens aan God te wijden, zonder afleiding. De contemplatieve beweging wijst voor haar oorsprong naar deze monniken. Zij waren degenen die voor het eerst de mantra promootten als *gebedsmiddel*. Eén meditatiespecialist maakte deze connectie toen hij zei:

De meditatiepraktijken en levensregels van deze vroegste christelijke monniken komen sterk overeen met hun Hindoe- en Boeddhistische broeders in het Oosten ... de meditatieve technieken die zij adopteerden voor het vinden van hun God suggereren eerder een lenen uit het Oosten of een spontane herontdekking.[24]

Velen van de woestijnvaders zochten in hun ijver God gewoon door proberen en falen. Een vooraanstaand leraar van contemplatief gebed erkende oprecht hoe de woestijnvaders op goed geluk hun praktijken aanleerden:

Het was een tijd van vele experimenten met geestelijke methoden. Vele verschillende soorten disciplines werden uitgeprobeerd, waarvan sommige te hard of extreem lijken voor mensen van vandaag. Er werden vele verschillende gebedsmethoden door hen gecreëerd en onderzocht.[25]

Met bepaalde spirituele probeersels kan verder geëxperimenteerd worden en ze kunnen verfijnd worden, terwijl andere, riskante ondernemingen, desastreuze gevolgen hebben. God proberen te bereiken door middel van occulte mystieke praktijken is een experiment dat gegarandeerd rampza-

lige gevolgen heeft. De woestijnvaders van Egypte kwamen in een bijzonder gevaarlijke toestand terecht toen zij in die tijd rondtastten naar vernieuwende benaderingen om God te bereiken, want zoals een theoloog opmerkt:

De ontwikkeling van christelijke meditatieve principes moest in Egypte beginnen omdat veel van de intellectuele, filosofische, en theologische basissen van de meditatiepraktijk ook voortkomen uit de theologie van het Hellenistische en Romeinse Egypte. Dit is veelbetekenend omdat het in Alexandrië was dat de christelijke theologie het meest in contact stond met de verschillende gnostische speculaties die, volgens vele specialisten, hun wortels hebben in het Oosten, mogelijk in India.[26]

Consequent hiermee dachten de woestijnvaders dat, als hun verlangen naar God maar oprecht was, alles en nog wat kon toegepast worden om God te bereiken. Als een bepaalde methode werkte bij de Hindoes, om hun goden te bereiken, dan kunnen christelijke mantra's gebruikt worden om Jezus te bereiken. Een huidige beoefenaar en promotor van het mystieke bidden van de woestijnvaders, laat nog steeds de formuleringen echoën van zijn mystieke voorvaders:

In de bredere oecumene van de Geest die vandaag voor ons wordt geopend, moeten wij nederig de leringen van bepaalde oosterse religies aanvaarden ... Wat een bepaalde praktijk christelijk maakt of niet, is niet haar oorsprong, maar haar bedoeling ... Dit is belangrijk om te onthouden, ten overstaan van die christenen die onze geestelijke bronnen zouden willen verarmen door ze te eng te definiëren. Als wij de menselijke familie zien als één in Gods geest, dan is deze historische kruisbestuiving niet verrassend ... selectieve aandacht voor oosterse spirituele praktijken kunnen een grote steun zijn voor een vol, belichaamd christelijk leven.[27]

Vat u de redenering hier? Niet-christelijke bronnen, als oprijlanen naar geestelijke groei, zijn perfect legitiem in het christelijke leven, en als christenen hun christianiteit slechts op de Bijbel baseren, dan verarmen zij hun spiritualiteit. Dit was het denken van de woestijnvaders. Als gevolg daarvan hebben wij nu contemplatief gebed. Neem het alstublieft in uw hart op wat Jezus Christus als waarschuwing tot zijn discipelen zei, in Mattheüs 6:7: "En als gij bidt, zo gebruikt geen ijdel verhaal van woorden [*SV Kantt. 10: "Grieks, Battlogia; dat is, wanneer enige woorden of rede zonder nood of ernst dikwijls herhaald worden"*], gelijk de heidenen; want zij menen, dat zij door hun veelheid van woorden zullen verhoord worden". [*KJV: "But when ye pray, use not vain repetitions ..."*].

Het zou duidelijk moeten zijn dat mantra-meditatie of *sacraal woord gebed* zich kenschetst als "ijdele herhalingen" en komt duidelijk overeen met wat Jezus bedoelde. Maar desondanks hebben verantwoordelijke evangelische christenen dikwijls verklaard dat het christelijk mysticisme verschilt van andere vormen van mysticisme (zoals het oosterse of occulte) omdat het zich op Jezus Christus richt.

Deze logica kan oppervlakkig gezien gezond lijken, maar christenen moeten zich een eenvoudige vraag stellen: Wat maakt een praktijk echt christelijk? Het antwoord is duidelijk: heeft Christus het bekrachtigd? Een christen is een discipel (leerling) van Jezus Christus. Dit betekent dat ik als christen de leringen moet volgen van Jezus. Hij verklaarde in Zijn Woord wat Hij van ons wil. Hij laat het niet over aan ernstige maar zondige mensen om hun eigen soort van christendom uit te vinden. Als christenen Gods instructies om Hem te volgen negeren, dan brengen zij niet het goede nieuws van redding voor een stervende wereld, maar zij leren dan *de weg van de heidenen*. Israël deed dit talloze malen. Dat is de menselijke natuur.

Een klassiek voorbeeld van geestelijke ontrouw kan gezien worden in het verslag van Kaïn en Abel. Beide zonen van Adam wilden God behagen, maar Kaïn besliste dat hij zou experimenteren met zijn eigen methode van vroomheid. Kaïn moet bij zichzelf gedacht hebben: "Misschien zal God die vruchten beter vinden dan een gedood dier. Dat is niet zo vies en het stinkt minder. Ja, ik denk dat ik het zo eens zal proberen!"

Zoals u weet was God niet in het minst opgezet met Kaïns poging om op zijn eigen manier God te behagen. De Heer maakte het Kaïn duidelijk dat hij slechts aanvaardbaar was als hij *deed wat juist is*, en niet zomaar iets deed wat tot God gericht was.

In vele opzichten waren de woestijnvaders zoals Kaïn: ijver om God te behagen maar niet willen luisteren naar de instructies van de Heer en doen wat juist is. Men kan hen niet blameren voor hun devotie, maar zeker wel voor hun gebrek aan gehoorzaamheid.

New Age of christelijk?

Vooraleer ik dit boek begon te schrijven verzekerde ik mij ervan dat ik zonder enige twijfel kon bewijzen dat contemplatief gebed enerzijds geen deel uitmaakt van het geloof, wat gemakkelijk te doen was, maar ook dat het integraal deel uitmaakt van de New Age beweging. New Agers zien contemplatief gebed als een van hun eigen praktijken. Waarom zouden zowel christenen als New Agers beweren dat contemplatief gebed van henzelf is? Uiteraard zal u nooit waarnemen dat New Agers de gedachten van Francis Schaeffer of Charles Spurgeon promoten, maar wat je wél vindt is zoiets als het volgende:

New Age therapeute Jacquelyn Small catalogiseert contemplatief gebed als een poort naar de spiritualiteit die zij aanhangt. Zij verklaart het als: “Een vorm van christelijke meditatie waarbij de beoefenaars geoefend zijn om te focussen op een innerlijk symbool dat de gedachten stillegt ... Wanneer beoefenaars in deze methode van meditatie bekwaam worden, ondergaan zij een diepe trancetoestand die overeenkomt met autohypnose”. [28]

De uitgevers van het magazine *New Age Journal* hebben een boek samengesteld met de titel: *As Above, So Below* (zoals boven, zo ook beneden), dat zij promoten als een handboek over “Wegen tot geestelijke vernieuwing”, overeenkomstig hun wereldbeschouwing. Samen met hoofdstukken over sjamanisme, godinaanbidding, en holistische geneeswijzen, is er een hoofdstuk gewijd aan contemplatief gebed. Hierin verklaren zij trots: “Zij die transcendentale meditatie hebben beoefend zullen verrast zijn te leren dat het christendom zijn eigen aloude vorm van mantra-meditatie bezit ... Vertrouwen op een mantrisch concentreringsmiddel heeft een lange geschiedenis in de mystieke canon van het christendom”. [29]

New Age auteur Tav Sparks legt een reeks van *deuropeningen* uit in een hoofdstuk van dit boek: *The Wide Open Door*. Opnieuw, samen met een waaier van occulte en oosterse praktijken, vinden we iets wat Sparks *Spiritueel Christendom* noemt. Hij zegt: “Het goede nieuws is dat er vandaag bepaalde vormen van christendom bestaan die levend zijn in geestelijke kracht”. Dan noemt hij enkele verdedigers van contemplatief gebed als voorbeelden. [30]

Misschien het meest fascinerende voorbeeld van alle komt van een van de voornaamste figuren in de contemplatieve gebedsbeweging zelf: Tilden Edwards. Edwards leidt het prestigieuze Shalem Prayer Institute in Washington D.C. - een centrum dat met zijn trainingsprogramma's geestelijke bestuurders aflevert. In zijn boek, *Spiritual Friend*, stelt hij voor dat zij die contemplatief gebed beoefenen, en begonnen zijn “spirituele ontvouwing” en andere “ongewone ervaringen” te ervaren, het boek zouden moeten lezen met de titel *Psychosynthesis*, om de “dynamica” op “bepaalde stadia” te begrijpen. [31] Voor christenen is er een belangrijk probleem met zijn advies. Het boek dat Edwards aanbeveelt is een boek dat geschreven werd door een beroemd occultist: Roberto Assagioli.

Deze dynamica op bepaalde stadia van “spirituele ontvouwing” mag dan belangrijk zijn voor hen die in de pas lopen van het occultisme, maar denk eraan, Edwards leidt *christenen* naar deze vorm van gebed. Maar Edwards drukt elke aanspraak dat dit wel *echt* christelijk is de kop in, wanneer hij openlijk toegeeft: “Deze mystieke stroming [contemplatief gebed] is de westerse brug naar de spiritualiteit van het Verre Oosten”. [32]

In antwoord op de goedbedoelde maar dwaze pogingen van de woestijnvaders en hun geestelijke nakomelingen, moet ik wijzen op de diepe waarneming van Charles Spurgeon, die schreef:

Menselijke wijsheid scheidt er behagen in de leer van het kruis bij te schaven tot een systeem dat aangepast en geschikt is voor de verdorven smaak van de gevallen natuur; maar in plaats van te verbeteren wordt het Evangelie door vleeselijke wijsheid besmet, tot het een ander evangelie wordt, en helemaal niet meer Gods waarheid. Alle grote of kleine veranderingen aan Gods eigen Woord zijn bevuilingen en besmettingen. [33]

Christelijke kundalini

Vele christenen zullen het moeilijk hebben met de beoordeling dat de term christelijk mysticisme, in waarheid niet christelijk is. Zij kunnen vinden dat deze mening voortkomt uit een ketterij-jagersmentaliteit die helemaal de liefde en toewijding tot God, dat het mystieke leven vergezelt, negeert. Aan hen die nog steeds sceptisch zijn stel ik voor dat zij de geschriften van Philip St. Romain onderzoeken, die een boek schreef over zijn uitstap in contemplatief gebed, genaamd: *Kundalini Energy and Christian Spirituality*. Deze titel zegt veel omdat kundalini een Hindoeïsmeterm is voor de mystieke macht of kracht die aan hun spiritualiteit ten grondslag ligt. In het Hindoeïsme wordt naar die kracht gewoonlijk verwezen als *de kracht van de slang (the serpent power)*.

Philip St. Romain, een vrome katholieke lekenbedienaar en counsellor begon dan zijn uitstap in contemplatief gebed, of *rusten in het stille punt*, zoals hij het noemde, en wat er toen aan hem gebeurde zou de evangelische gemeenschap moeten aanzetten tot een hoogst kritisch onderzoek - in het bijzonder van onze leiders. De toekomstige koers van het evangelische christendom rust op de vraag of de weg van St. Romain slechts een uitsteker is ofwel de norm voor contemplatieve spiritualiteit.

De mentale gebedsvorm afgewezen hebbend als “onproductief” [34], omarmde hij de gebedsvorm die het verstand uitschakelt en een mentale passiviteit creëert, zoals hij het beschreef. Wat hij toen meemaakte onderstreept mijn bezorgdheid met ontzuenderende klaarheid:

Toen kwamen de lichten! De gouden kronkelingen die ik al eens eerder had bemerkt begonnen te intensiveren, vormden zichzelf in patronen die me zowel intrigeerden als boeiden ... Er waren er altijd vier of vijf van deze; van zodra er een verbleekte kwam er een andere tevoorschijn, zelfs helderder en intensiever ... Zij kwamen er door complete passiviteit en enkel nadat ik een tijd *in de stilte* was geweest (benadrukking van mij).[35]

Hierna begon St. Romain “wijze spreuken” op te vangen die door zijn verstand kwamen; het voelde alsof hij “boodschappen ontving van een ander”. [36] Hij onderging ook fysische ontwikkelingen tijdens zijn perioden in de stilte, aan de bovenkant van zijn hoofd, en soms zou het “sissen met energie”. [37] Deze sensatie zou dagenlang voortgaan. De culminatie van St. Romain’s mystieke uitstap was voorspelbaar: wanneer je aan *christelijke yoga* doet of *christelijke zen* dan eindig je met *christelijke samadhi*, zoals hij. Hij maakte bekend: “Er is niet langer enig gevoel van vervreemding, want de Grond (the Ground) die doorheen mijn lichaam vloeit is identiek met de Realiteit van alle schepping. Het lijkt dat de mystici van alle religies van de wereld hiervan iets weten”. [38] St. Romain ging logischerwijze door naar het volgende stadium met:

De betekenis van dit werk ligt misschien in zijn potentieel om bij te dragen tot de dialoog tussen christendom en oosterse vormen van mysticisme, zoals gepromoot wordt in wat New Age spiritualiteit wordt genoemd. [39]

Vele mensen geloven dat St. Romain een godvruchtig christen is. Hij beweert van Jezus te houden, gelooft in redding en hij is een lid met goede reputatie in zijn kerk. Wat echter veranderde waren zijn gevoeligheden. Hij openbaarde:

Ik kan voor mezelf geen beslissingen maken zonder de goedkeuring van de innerlijke raadgever, wiens stem zo helder klinkt in tijden van nood ... Er is een duidelijke gewaarwording van een innerlijk oog dat op een bepaalde manier “ziet” met mijn twee zintuiglijke ogen ... [40]

St. Romain zou waarschijnlijk verbaasd staan als iemand zijn beweringen, over de waarheid vinden door de positieve natuur van zijn mysticisme, in vraag zou stellen. Maar heeft deze “innerlijke raadgever” St. Romain werkelijk met God verbonden? Dit is een eerlijke vraag, in het bijzonder wanneer deze gebedsmethode begonnen is met zich te verspreiden in een breed spectrum van het Christendom.

Zoals eerder uitgedrukt in dit hoofdstuk was deze praktijk al sterk verspreid in de hoofdstroom van de Rooms-katholieke en protestantse kerken. Ze is vandaag echter overgeslagen en manifesteert zich eveneens in conservatieve denominaties - zij die traditioneel tegen de New Age waren. Net

zoals de seculiere maatschappij werd getroffen door een vloedgolf van praktische mystiek, zo ook de religieuze wereld. St. Romain doet een bemerking in zijn boek die ik erg serieus neem. Zoals zijn praktiserende mystieke broeders heeft hij een sterk gevoel voor zendingschap en lotsbestemming. Hij voorspelt:

Zou het kunnen zijn dat zij die de uitstap maken naar het Ware Zelf, in sommige opzichten demonstrenen wat het gehele mensenras in petto heeft? Wat zou dat een prachtige wereld zijn, namelijk dat de meerderheid van de mensen zich uitleven in de Ware Zelf toestand. Zo'n wereld kan echter niet komen tenzij honderdduizenden mensen de regressie van het Ego ervaren in de dienst van het transcendent [meditatie], en daarna de cultuur herstructureren om ze aan te passen voor een gelijkaardige groei van miljoenen anderen. Ik geloof dat wij deze taak nu pas beginnen in te zien.[41]

Een boek met de titel: *Metaphysical Primer: A Guide tot Understanding Metaphysics* legt de fundamentele wetten en principes uit van de New Age beweging. Eerst en vooral is er het volgende principe: "U bent één met de Godheid, zoals de hele mensheid dat is ... Alles is één met al het andere. Alles wat op aarde is, is een uitdrukking van de Ene Godheid en is doordrongen met Zijn [Eng. *Its*] energieën".[42] De verklaring van St. Romain was: "... de Grond [God] die door mijn wezen vloeit is identiek met de Realiteit van alle schepping".[43] De twee zienswijzen zijn *identiek!*

St. Romain kwam tot deze zienswijze door standaard contemplatief gebed, niet door zen, niet door yoga, maar door een *christelijke* vorm van deze praktijken. De lichten behoorden ook tot de standaardprocedure, zoals een contemplatief auteur suggereerde:

De christelijke literatuur verwijst naar vele episodes die parallel lopen met de ervaringen van hen die de weg van de yoga gaan. Sint Antonius, een van de eerste woestijnmystici, ontmoette frequent vreemde en soms verschrikkelijk psychofysische krachten terwijl hij bad.[44]

Helaas bleef deze ervaring niet beperkt tot St. Antonius alleen. Dit was de algemene ontwikkeling in mystiek bewustzijn doorheen de eeuwen, wat ook betekent dat velen die vandaag het contemplatieve pad opgaan kleur bekennen. Dit is niet zomaar een vaag vermoeden. Eén mystieke trainer schreef:

De klassieke ervaring van verlichting, zoals beschreven door boeddhistische monniken, hindoe-goeroes, *christelijke mystici*, Aboriginal sjamanen, Sufi-sjeiken en Hebreeuwse kabbalisten, worden gekarakteriseerd door twee universele elementen: stralend licht en een ervaring van éénheid met de schepping (benadrukking van mij).[45]

Zonder het "stralend licht" kan er geen eenheid zijn. Het tweede volgt altijd het eerste. Hier ligt het hart van het occultisme.

De kwestie is duidelijk iets serieus om aan te pakken. Velen die voor zichzelf termen gebruiken zoals *geestelijk bestuurder (spiritual director)*, beginnen in de evangelische kerk op te komen. Velen van hen onderwijzen de boodschap van mystiek gebed.

Pastor en auteur John MacArthur somde dit grote gevaar op in zijn briljant boek *Reckless Faith*:

De evangelische consensus is in de laatste twee decennia beslist veranderd. Onze collectieve boodschap is nu toegespitst op weinig leer en veel ervaring. *Denken* is gedoemd minder belangrijk te worden dan *voelen* ... Liefde voor de gezonde leer, dat altijd een onderscheidend kenmerk is geweest van het evangelisme, is bijna verdwenen. Voeg een dosis mysticisme toe aan deze mengeling en u hebt het recept voor de absolute geestelijke ramp.[46]

Gezonde leer moet centraal staan in dit debat omdat de New Age hiertegen een erg dialectische* kant bezit, omdat ze een mystieke benadering aanreikt voor het oplossen van menselijke problemen. [**dialectiek: een stelling (these) heeft een tegengestelde (antithese). De twee tegengestelden versmelten in een synthese die op haar beurt weer these wordt, enz.*] En iedereen wil graag dat zijn of haar problemen worden opgelost, niet? Dat is het praktische aspect waarover ik schrijf in het laatste hoofdstuk: een schijnbare directe weg naar een gelukkig en bevredigend leven.

Maar men kan de *kenmerken* van God promoten zonder Hem eigenlijk te *hebben*. "Zo is het dan niets groots, indien ook zijn dienaars zich veranderen, als waren zij dienaars der gerechtigheid ..."

(2 Kor 11:15). Mensen die een vermeende goddelijke vorm van spiritualiteit promoten kunnen zich inderdaad tegen de waarheid van Christus keren. Hoe kan u dan zeker zijn dat wat u gelooft en beoefent werkelijk uit God is?

De christelijke boodschap is van bij het begin altijd duidelijk geweest: God heeft een *Redder* gezonden. Als de mens slechts een of andere vorm van mystiek gebed moet beoefenen om toegang tot God te verkrijgen, dan is het leven, de bediening, dood en opstanding van Jezus Christus gewoon tijdsverlies geweest. Gezonde christelijke leer komt voort uit het verstaan dat de mensheid zondig, gevallen en afgescheiden is van God. De mens heeft een reddend werk van God nodig! Een leer zoals pantheïsme (God is in iedereen) kan niet verzoend worden met het volbrachte werk van Christus. Hoe zou Jezus dan onze Redder kunnen zijn? New Agers zullen zeggen dat Hij model staat voor *Christus-bewustzijn*, maar de Bijbel leert dat Hij de Redder is van de mensheid. Daarom kan het pantheïsme geen gezonde doctrine zijn.

Het probleem is dat vele mensen met goede bedoelingen de leer van het pantheïsme omarmen omdat het zo goed klinkt. Het lijkt niet zo dweperig. Niemand wordt buitengesloten: iedereen wordt met God verbonden. Er zit een grote aantrekkingskracht in deze boodschap. Desondanks leert de Bijbel geen universele redding voor de mens. In tegenstelling hiermee zei Jezus:

 Gaat in door de enge poort; want wijd is de poort, en breed is de weg, die tot het verderf leidt, en velen zijn er, die door deze ingaan; want de poort is eng, en de weg is nauw, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er, die deze vinden. (Matt. 7:13-14)

Christus' boodschap is de tegenpool van de New Age boodschap en de universalistische leringen. Vele mensen (zelfs christenen) vandaag denken dat slechts enkele, echt slechte mensen, naar de hel zullen gestuurd worden. Maar in het Mattheüsevangelie maken de woorden van Jezus duidelijk dat dit helemaal niet het geval is.

Alhoewel God Zijn Zoon, Jezus Christus, zond om te sterven voor de zonden van de wereld, zei Hij niet dat iedereen zou gered worden. Zijn woorden zeggen duidelijk dat velen de redding die Hij aanbood zouden afwijzen. Maar aan hen die gered werden, werd "de bediening der verzoening gegeven" (2 Kor 5:18) om een oproep te doen aan "hen, die verloren gaan" (2 Kor 4:3). De christelijke boodschap is niet samadhi, zen, kundalini of de contemplatieve stilte. Het is de kracht van het Kruis! "Want het woord des kruises is wel voor hen, die verloren gaan, dwaasheid; maar ons, die behouden worden, is het een kracht Gods" (1 Kor 1:18). Ja, verloren gaan, niet gewoon onbewust zijn van uw eigen ware zelf.

Een recente opiniepeiling geeft ontstellend aan hoe Amerikanen God eigenlijk zien. Het magazine *Spirituality and Health* huurde een gereputeerd enquêtebureau in om de geestelijke geloven te peilen van de Amerikaanse bevolking. Deze nationale enquête onthulde dat 84% van de ondervraagden gelooft dat God eerder "overal en alles" is, dan "iemand en ergens".[47] Dit betekent dat het pantheïsme nu de meest populaire kijk op God is. Als dat waar is, dan is er een groot percentage van evangelische christenen in Amerika dat reeds meegaat met de pantheïstische kijk op God, zonder zich te realiseren dat dit de echte bron voor hun redding naar beneden haalt.

Hoofdstuk 3 - Voorstanders en zieners

Een vriend vertrouwde mij een gesprek toe dat hij eens had met een oudere pastor van een grote evangelische kerk. De pastor deelde hem mee hoezeer hij zich verheugde over de werken van een van de figuren die in dit hoofdstuk worden besproken. Mijn vriend reageerde met een substantiële bezorgdheid over de deugdelijkheid van die auteur, wegens zijn beoefening van het mysticisme, en deelde hem mee wat ik had ontdekt over de contemplatieve gebedsbeweging. Toen de pastor dit hoorde werd hij woedend en haalde uit: “Deze mensen [verwijzend naar mij] willen gewoon iedereen naar beneden halen; zij willen gewoon vernietigen”. Toen liep hij met afschuw weg.

Deze reactie is goed te begrijpen als u er rekening mee houdt dat deze pastor duidelijk iets waardevols had opgemerkt in de geschriften van deze spirituele schrijver. Zijn respect en bewondering voor de auteur wees automatisch alles af wat op kritiek leek. Maar, niettegenstaande zijn gevoeligheden blijft de controversie overeind: is contemplatief gebed een spiritualiteit van God of niet?

In het contemplatief gebed is er zeker een *waargenomen* tegenwoordigheid van God, zoals opgemerkt wordt door broeder Wayne Teasdale: “In de stilte is er een dynamische tegenwoordigheid. En dat is God, en wij worden daarop afgestemd”.^[1] Maar is deze tegenwoordigheid werkelijk God? Op grond van de criteria die in het vorige hoofdstuk besproken werden, is het niet God waarop zij afgestemd worden maar veeleer een “dynamische tegenwoordigheid” van (een of meer) demonengeesten. Het probleem met het bespreken van deze kwestie is dat de voorstanders van deze praktijken vroom en deugdzaam zijn en dat maakt een grote indruk op vele christenen.

Met dit in gedachten ben ik er mij ten volle van bewust dat elke kritische benadering van deze schrijvers erg gevoelig ligt en voorzichtig moet aangepakt worden. Het is mijn bedoeling beleefdheid te tonen en niet hatelijk te zijn tegenover hen wier leringen en praktijken volgens mijn onderzoek verkeerd zijn. Maar, indien mijn studies correct zijn, kunnen zulke fouten een persoon tot een geestelijke ramp leiden. Wij worden voortdurend in de Schrift gewaarschuwd om te toetsen en te beproeven wat wel of niet uit God is. Ik wil de lezers niet provoceren tot een heksenjacht maar wel tot godvruchtige omzichtigheid en onderscheiding.

Deze kwesties zijn van vitaal belang! Ik weet persoonlijk van mensen die, in de context van op dieper niveau het christendom te willen verkennen, volbloed New Agers werden door het lezen en beoefenen van wat sommige van de volgende auteurs hebben gepropageerd. Er kan soms iets goeds zijn in wat die schrijvers zeggen, maar het is ook waar dat een klein beetje zuurdeeg het hele deeg kan doorzuren (Galaten 5:9). Wat ik wil zeggen kan controversieel schijnen, maar hou alstublieft in gedachten wat New Age schrijfster Marilyn Ferguson ontdekte: 31% van de New Agers die zij ondervroeg zeiden dat het het “christelijk mysticisme” was dat hen erbij bracht.^[2] Laten we nu eens kijken naar wat sommige van deze auteurs zeggen.

M. Scott Peck

Op de bestsellerlijst van de New York Times was er de laatste 15 jaar één boek dat altijd vermeld werd: *The Road Less Traveled*, van Dr. M. (Morgan) Scott Peck. LIFE-magazine noemde het boek een “national institution” en vergelijkt zijn verkoopssucces met dat van de Bijbel.^[3] Dit is niet overdreven vermits van het boek miljoenen stuks werden verkocht en het heeft tientallen miljoenen mensen grondig beïnvloed. In de prestigieuze Wall Street Journal weerklonk het als dat *The Road Less Traveled* “briljant is in zijn benadrukking dat er geen onderscheid is tussen het proces van het bereiken van spirituele groei en mentale groei”.^[4]

In de zelfhulpafdeling van vele boekhandels krijgt M. Scott Peck bijna een half boekenrek dat aan zijn boeken gewijd is. Zijn invloed is substantieel en lijkt te blijven voortduren. Dat hij bij zoveel lezers de gevoelige snaar geraakt heeft komt door zijn no-nonsense benadering (praktisch en direct) van levensproblemen. Hij stelt voor dat men ongunstige situaties zou verhinderen door middel van zowel psychologische als geestelijke groei. Maar wat betekent geestelijke groei voor Peck? Dit kan begrepen worden uit de volgende woorden die hij aan zijn lezers richt: “Ik heb gezegd dat het ultieme doel van geestelijke groei voor een persoon het één-worden is met God”. Dan doet hij een stoutmoedige uitspraak: “Het is aan de enkeling om totaal, geheel God te worden”.^[5] In de beken-

de New Age stijl gelooft hij dat “deze concepten” in het verleden werden gepromoot door Boeddha, door Christus, door Lao-Tse, en vele anderen”. [6]

Velen van dr. Pecks bewonderaars zouden zich erg beledigd voelen wanneer zij de term *New Age* geassocieerd zouden zien met zijn naam. Sommigen zouden wel zeggen: “Wel, hij was een Boeddhist toen hij het boek schreef, maar nu is hij een christen; bovendien staan er zoveel nuttige ideeën in het boek die niet in strijd zijn met het Christendom”. Maar om een idee te vormen van het soort “Christendom” dat Peck aanhangt, vanaf zijn doop op 9 maart 1980 tot vandaag, is het goed de volgende feiten in beschouwing te nemen:

Feit: In een interview met *New Age* magazine openbaarde Peck dat *The Road Less Traveled* hem van Godswege was toegekomen, en dat er “een enorm aantal mensen zijn die een passie voor God hebben, maar die door het fundamentalisme werden geconditioneerd”. De interviewer maakte ook bekend dat Peck overging van “Oosterse mystieke religies naar christelijke mystiek [contemplatief gebed]”. [7]

Feit: Mystiek gebed is ook de basis van Pecks spiritualiteit. Hij wees op de noodzaak ervan in zijn boek *A World Waiting To Be Born*: “Dit proces van leegmaken van de geest is van zo groot belang dat het een significant thema zal blijven ... het uiteindelijke doel van leegmaken van de geest is niet om niets te hebben maar om plaats te maken voor iets nieuws, iets onverwachts om binnen te komen. Wat is dat nieuwe? Het is de stem van God”. [8] Peck zegt ook dat Jezus “een voorbeeld van de westerse mysticus” was die “zichzelf met God integreerde”. [9] Hij voegde eraan toe dat Jezus’ boodschap voor ons er een was om “ons lagere zelf los te laten” en “ons grotere ware zelf” te vinden”. [10] Hij gelooft dat contemplatief gebed “een levensstijl toegewijd aan maximum bewustzijn” is. [11] Interessant om weten is ook dat voormalig vice-president Al Gore het boek heeft onderschreven op de achterflap. Hij prijst het boek als zijnde “uitermate belangrijk” en een “onschatbare wegwijzer”, en hij zegt dat de leringen van het boek ons “krachtige nieuwe redenen voor hoop” hebben gegeven”. [12]

Feit: *The Coming of the Cosmic Christ*, is een boek waarin auteur Matthew Fox een idee aanbrengt dat “mysticisme” de praxis zou moeten worden waarrond alle religies van de wereld zich kunnen verenigen - iets wat hij “diep oecumenisme” noemt. De “kosmische Christus”, zo legt Fox uit, is de “IK BEN in elke levende creatuur” en Jezus was iemand “die ons toont hoe wij onze eigen goddelijkheid moeten omarmen”. [13] Peck onderschrijft Foxs verklaringen volledig met zijn commentaar op de achterflap, namelijk dat Fox aanbiedt: “... waarden en praktijken die vereist zijn voor planetarische redding”. [14] Deze prijzing is onthullend vermits Fox verdedigt dat er een “afwijken van de historische Jezus” zou moeten komen, en meer aandacht moet gegeven worden aan de “kosmische Christus”. [15] Ik ben er zeker van dat Peck zo’n een onderschrijving niet zou gegeven hebben als hij het manuscript niet zou gelezen hebben en er niet geheel mee zou instemmen.

Misschien wel de beste bron om de geestelijke instelling van Scott Peck te kennen is een audiocassette met de titel: *Further Along The Road Less Traveled*. Peck geeft een uiteenzetting van zijn persoonlijke zienswijzen op de New Age beweging. Hierin onthult hij:

- “Ik bracht 20 jaren door in het zenboeddhisme dat mij voorbereidde op het Christendom”. [16]
- “Zenboeddhisme zou in Amerika moeten geleerd worden in elk 5de leerjaar”. [17]
- “De grootste zonde van het Christendom is te denken dat mensen in andere religies niet gered zijn”. [18]
- “De New Age beweging kan excentriek worden maar is potentieel erg godvruchtig, en haar deugdzaamheden zijn echt enorm”. [19]
- “Als de New Age de maatschappij eerder kan hervormen dan ze ongunstig uitdagen, kan ze uitermate heilig en nodig zijn”. [20]

- Hijzelf stelt aan zijn publiek de vraag: “Is Scott Peck een New Ager?” en antwoordt dan: “ja” en voegt eraan toe dat hij “trots [is] gecatalogeerd te worden als een Aquarische Conspirator”. [21]
- Hij zegt dat zijn *Foundation For Community Encouragement* “bovenmate een New Age organisatie” is”. [22]

Het is dan ook niet verwonderlijk dat in zijn boek over de New Age beweging *Heaven on Earth* de seculiere journalist Michael D’ Antonio, Scott Peck aanzag als “... de Billy Graham van de New Age in wording” en dat hij “een belangrijk New Age leider” was. [23]

Thomas Merton¹

Wat Henry Ford betekende voor de auto, dat betekent Thomas Merton voor contemplatief gebed. Alhoewel zijn gebedsbeweging al eeuwen geleden bestond voordat het bij ons langskwam, haalde Merton het uit zijn monastieke context en maakte hij het beschikbaar en populair voor de massa. Het is voor mij interessant dat vele mensen nog altijd denken dat de beroemde ster Shirley MacLaine de grootste invloed had op de New Age. Maar voor mij heeft Thomas Merton het New Age denken veel meer beïnvloed dan enig persoon in recente decennia.

Merton schreef een van de meest klassieke beschrijvingen van de New Age spiritualiteit die ik ooit tegenkwam. Hij legt uit:

Het is een heerlijke bestemming deel uit te maken van het menselijke ras, ... nu realiseer ik me *wat wij allen zijn*. ... Konden zij [de mensen] zich allen maar zien zoals zij werkelijk zijn ... Ik veronderstel dat het grootste probleem zou zijn dat wij *voor elkaar in aanbidding* zouden neervallen ... In het centrum van ons wezen is er een punt van nietsheid dat niet aangeraakt werd door zonde en illusies, een punt van pure waarheid ... Dit kleine punt ... is de pure *heerlijkheid van God* in ons. Het is in iedereen. (benadrukking van mij). [24]

Bemerk hoe Mertons beschrijving overeenkomt met de occulte definitie van het hogere zelf.

Mertons beschrijving van spiritualiteit komt overeen met die van Shirley MacLaine, en met die van alle andere New Agers, over de geestelijke realiteit. Shirley MacLaine was meer een fenomeen van de jaren 1980 en verdween daarna. Maar met Merton was het anders. Naar hem werd verwezen als “de belangrijkste spirituele schrijver van de 20ste eeuw”. [25] Bovendien prees een belangrijke katholieke publicatie Merton door te zeggen: “Als Amerikaanse katholieken een spirituele leider hebben dan is dat Thomas Merton”. [26] Terwijl velen zich vermaakten met Shirley MacLaine, werd Merton hoog geprezen en verkreeg hij een wijdverspreid respect.

Na dit gezegd te hebben kan ik de smalende lach horen: “Hij durft een man als Thomas Merton te vergelijken met iemand als Shirley MacLaine!” Vele evangelischen denken dat Thomas Merton een buitengewoon christen was, terwijl zij MacLaine zien als excentriek en heidens. Maar zoals ik eerder al zei, als men Mertons mystieke wereldbeschouwing beoordeelt dan blijkt die goed overeen te komen met de traditionele New Age gedachte. Dit is een onontkoombaar feit!

Om Mertons band met het mystieke occultisme te begrijpen moeten we eerst een sekte van de moslimwereld begrijpen. De Sufi’s zijn de mystici van de Islam. Zij zingen de naam van Allah als een mantra, gaan in meditatieve trances en ervaren *God in alles*. Een prominent katholiek audiotape-bedrijf promoot een serie cassettes die Merton maakte over het Sufisme. Daarvan wordt gezegd: “Merton deelde een diepe spirituele verwantschap met de Sufi’s, de spirituele leraren en mystici van de Islam. Hier deelt hij hun diepgaande spiritualiteit ...” [27]

In een brief aan een Sufi-meester onthulde Merton: “Mijn gebed neigt erg veel naar wat jullie ‘fana’ noemen”. [28] En wat is fana? De *Dictionary of Mysticism and the Occult* definieert het als: “De

¹ Merton, Thomas (Prades, Frankrijk, 31 jan. 1915 - Bangkok 10 dec. 1968), Amerikaans schrijver, studeerde in Cambridge en aan Columbia University, New York. Onder invloed van o.a. Jacques Maritain ging hij tot het Rooms-katholicisme over; hij werd priester gewijd en was sedert 1941 monnik in het trappistenklooster van Our Lady of Gethsemani in Kentucky. Hij schreef de autobiografie *The seven storey mountain* (1948; Ned. vert.: *De louteringsberg*, 1949), voorts over het contemplatieve leven, vrede, begrip tussen de rassen en over literatuur. (Encarta 2002).

daad van fuseren met de Goddelijke Eenheid”. [29] Shirley MacLaine definieerde in haar boek *Going Within* haar spiritualiteit op dezelfde wijze:

Op één lijn komen met mijn hogere zelf veroorzaakte een zelfbewustzijn in mij en breidde dit uit, en dat leidde me automatisch naar een groter bewustzijn en een vriendelijker begrip van anderen. Terzelfdertijd schiep het aanraken van mijn hogere zelf een gevoel van op één lijn te staan met de *universele geest*, zodat ik een doordringender begrip kreeg van het concept dat *wij allen één zijn*. (benadrukking van mij) [30]

Zoals bij MacLaine maakten Mertons mystieke ervaringen hem een verwante geest en co-mysticus van hen die in de oosterse religies zijn, omdat zijn inzichten identiek waren met die van hen. Op een intergeloofsconferentie in Thailand moedigde hij aan:

Ik geloof dat door openheid tot het Boeddhisme en Hindoeïsme, en tot de grote Aziatische [mystieke] tradities, wij een goede kans creëren om meer te leren over het potentieel van onze eigen christelijke tradities ... [31]

Begrijp alstublieft dat contemplatief gebed *alleen* de katalysator was voor zulke theologische zienswijzen. Een van Mertons biografen maakte dit erg duidelijk toe hij uitlegde:

Als men Mertons opgaan naar het Oosten wil begrijpen dan is het belangrijk te begrijpen dat het zijn ingewortelde geloofstraditie [katholicisme] was die hem de spirituele uitrusting [contemplatief gebed] verleende die hij nodig had om de weg van de wijsheid te bewandelen die eigen is aan het Oosten. [32]

Dit was de rijpe vrucht van de woestijnvaders. Wanneer u methoden ontleent aan de Oosterse religies dan krijgt u hun begrip over God. Men kan het niet anders stellen. Men moet geen geleerde zijn om de logica hiervan te zien.

Mertons invloed is erg sterk in de katholieke kerk en in hoofdlijnprotestantse denominaties, en begint nu ook te groeien in evangelische kringen. Vele christenen zijn onder de indruk van Mertons nederigheid, sociaal bewustzijn en vroomheid, maar zijn intellectueel dynamisme is ook indrukwekkend. Maar spijtig genoeg worden alle kwaliteiten van Merton geneutraliseerd door zijn ketterijen. Hij onthulde de ware staat van zijn ziel aan een bevriend monnik, voordat hij naar Thailand ging waar hij om het leven zou komen in een elektrocutieongeval. Voor hij vertrok vertrouwde hij zijn vriend toe: “Ik ga naar huis ... naar het huis waar ik nooit geweest ben in dit lichaam”. [33] Ik geloof niet dat Merton sprak over een voorgevoel van zijn dood maar eerder dat hij het Oosten zag als zijn spiritueel huis.

Het is niet roekeloos dit te beweren. Eigenlijk maken alle Merton-geleerden en -biografen dezelfde observaties. Eén Merton-devoot schreef: “Het belangrijkste van zijn geschriften ligt ingebed in het idee, de ervaring en de visie van de Aziatische wijsheid”. [34]

Henri Nouwen²

Iemand die snel populariteit en respect verwerft in christelijke kringen, verwant aan dat van Thomas Merton, is de nu overleden katholieke theoloog Henri Nouwen. Zoals Merton combineert Nouwen een sterke devotie tot God met een poëtische, troostende, maar uitgesproken intellectuele stijl, die de gevoelige snaar aanraakt van de, wat we kunnen noemen, de christelijke intelligentsia. Vele pastoren en professors worden erg aangetrokken door zijn diepe denken. In feite onthulde een van zijn biografen dat, in een 1994-onderzoek van 3400 protestantse kerkleiders in de V.S., Nouwen op de tweede plaats stond en hij qua invloedrijkheid slechts voorafging door Billy Graham. [35]

² Nouwen, Jozef Machiel Henri (Thorn 1932 - Hilversum 21 september 1996), Rooms-katholiek priester en schrijver. Henri Nouwen werd opgeleid bij de jezuïeten in Den Haag en aan het grootseminarie in Utrecht. Na zijn priesterwijding studeerde hij psychologie in Nijmegen. Later werd hij hulp-aalmoezenaar op de Holland-Amerika-Lijn in de Verenigde Staten. Hij werd docent pastorale psychologie in Indiana; in 1971 hoogleraar in Yale en in 1982 in Harvard. Aan de Divinity-school van Harvard probeerde hij zijn ervaringen over te dragen die hij in Latijns-Amerika had opgedaan. ... In 1996 werd hij op doorreis naar Sint-Petersburg, waar een van zijn boeken zou worden verfilmd, in Nederland door een hartinfarct getroffen. (Encarta 2002).

Nouwen heeft ook veel aantrek bij het lekenvolk, die hem erg inspirerend vinden. Eén persoon zei me dat Nouwens aantrek vergeleken kon worden met die van het moederschap: een warme, troostende omhelzing die u een goed gevoel geeft. Ondanks deze schitterende kenmerken, zijn er verschillende aspecten in Nouwens spiritualiteit die hem een plaats geven in onderhavig boek. Zoals Merton is Nouwen een mengeling van een indrukwekkende devotie en een pad dat door de Bijbel niet ondersteund kan worden.

Het is spijtig dat deze alom gelezen en hooggerespecteerde auteur, aan het eind van zijn leven in duidelijke termen stelde dat hij God benaderde vanuit een universalistische zienswijze. Hij erkende:

Vandaag geloof ik persoonlijk dat alhoewel Jezus kwam om de deur naar Gods huis te openen, alle menselijke wezens door deze deur wandelen, of zij Jezus kennen of niet. Vandaag zie ik het als mijn roeping om ieder persoon te helpen aanspraak maken op zijn of haar eigen weg naar God.[36]

Nouwens onderschrijving van een boek van Hindoe spiritueel leraar Eknath Easwaran, dat mantra-meditatie leert, illustreert verder zijn universalistische zienswijzen. Op de achterflap zegt Nouwen: "Dit boek heeft mij heel veel geholpen".[37]

Nouwen schreef ook het voorwoord van een boek dat christendom vermengt met hindoespiritualiteit, waarin hij zegt:

De auteur toont een wonderlijke openheid voor de gaven van het boeddhisme, hindoeïsme en de moslimreligie. Hij ontdekt hun grote wijsheid voor het geestelijke leven van de christen ... Ryan [de auteur] ging naar India om te leren van de spirituele tradities die anders zijn dan de zijne. Hij bracht vele schatten mee naar huis en biedt ze ons aan in het boek.[38]

Nouwen nam deze benadering blijkbaar zelf serieus. In zijn boek *The Way of the Heart*, adviseert hij zijn lezers:

Het stille herhalen van een enkel woord kan ons helpen met de geest af te dalen in het hart ... Deze manier van simpel gebed ... opent ons voor Gods actieve aanwezigheid.[39]

Maar wat Gods "actieve aanwezigheid" hem leerde kwam jammerlijk genoeg overeen met het klasieke Hindoeïsme en niet met het evangelische Christendom. Hij schreef:

Gebed is "zielewerk" omdat onze zielen die heilige centra zijn waar *alles één is*, ... Het is in het hart van God dat wij tot het volle besef kunnen komen van de *eenheid van alles wat is*. (benedrukking van mij) [40]

Het is hier cruciaal op te merken dat Nouwen niet zegt dat alle christenen één zijn; hij zei: "alles is één", en dat is het fundamentele pantheïstische concept van God: de God in alles verenigt alles (d.w.z. God is de alles in alles). Zoals Thomas Merton was het Nouwens bedoeling om van mystiek gebed een pervasief (doordringend) paradigma te maken binnen alle tradities van het Christendom. Hij vond dat de evangelische kerk vele bewonderenswaardige kwaliteiten had maar dat ze er één miste: mysticisme. Hij zocht dit te verhelpen door te benadrukken: "Het is tot deze stilte [contemplatief gebed] dat wij allen geroepen zijn".[41]

Thomas Keating / Basil Pennington

In het boek *Finding Grace at the Center*, geschreven door deze twee katholieke monniken, wordt het volgende advies gegeven:

Wij moeten niet aarzelen om de vruchten te plukken van de eeuwenoude wijsheid van het Oosten, en het "gevangen nemen" voor Christus. Inderdaad, degenen onder ons die in de bediening werken zouden de noodzakelijke inspanningen moeten doen om ons vertrouwd te maken met zoveel mogelijk van deze Oosterse technieken ...

Vele christenen die hun gebedsleven serieus nemen werden erg geholpen door yoga, zen, transcendente meditatie en gelijkaardige praktijken, in het bijzonder wanneer ze geïnitieerd werden door betrouwbare leraren en wanneer ze een stevig ontwikkeld christelijk geloof bezitten om innerlijke vorm en betekenis te kunnen geven aan de resulterende ervaringen.[42]

Thomas Keating en Basil Pennington hebben hun christendom vermengd met Oosters mysticisme, door een contemplatieve methode die zij *centrerend gebed* noemen.

Ik ontmoette eens een vrouw die me enthousiast vertelde over haar kerk: “wij gebruiken een mantra om in contact te treden met God”. Zij refereerde naar *centrerend gebed*. Groepen die *centrerend gebed* beoefenen floreren vandaag. En bovendien zijn degenen die het praktiseren de meest actieve en creatieve mensen in de samenkomst. Men ziet hen vaak als de bringers van vitaliteit in de kerk.

Keating en Pennington hebben beiden een aantal invloedrijke boeken geschreven over contemplatief gebed en zo hebben zij die beweging in belangrijke mate bevorderd. Pennington schreef essentieel een verhandeling met de naam *Centering Prayer*, terwijl Keating de populaire en invloedrijke *Open Mind, Open Heart* schreef, en beide zijn belangrijke evangelisten van het contemplatief gebed. Keating predikt: “Gods eerste taal is Stilte”.^[43] Alleen al in 1991 leerde hij 31.000 mensen hoe “te luisteren naar God”.^[44] Dikwijls worden honderden mensen tegelijk in één seminarie geleerd hoe te “centreren”.

Gerald May

Iemand die een bijzonder belangrijke invloed heeft in het christelijke 12-stappen gebied is psychiater en auteur Gerald May. May is ook de medestichter en leraar aan het Shalem Prayer Institute in Washington D.C. - een van de bastions van contemplatief gebed in de V.S. Zoals bij de andere voorstanders in dit hoofdstuk vindt men een directe affiniteit tussen Oosters mysticisme en May.

Vooraan in zijn boek *Simply Sane* zegt hij: “De vrucht van de zoektocht die hierin beschreven wordt, komt voort uit de geschriften van ’s werelds grootste religies ...” Hij spreekt dan zijn dank uit voor twee Tibetaanse boeddhistische lama’s (heilige mannen) en een Japanse zenmeester voor hun “bijzondere impact” op hem.^[45]

De invloed van Oosterse spiritualiteit wordt ook weergegeven in zijn boek *Addiction and Grace*, dat beschouwd wordt als een klassieker op het gebied van christelijke heling. In dit boek zegt May: “onze kern ... iemands eigen centrum ... is waar wij onze essentiële eenheid met elkaar realiseren en met heel Gods schepping”.^[46]

Uiteraard is de methode om deze “kern” binnen te gaan de stilte, iets wat May duidelijk maakt als hij uitlegt: “Ik spreek hier niet over het soort meditatie van geleide verbeelding of schriftuurlijke overdenkingen, maar die van een meer contemplatieve praktijk waarbij men gewoon stilzit en wakker blijft met God”.^[47] May komt nog meer naar buiten met zijn Oosters-metafysische zienswijzen in zijn boek *The Awakened Heart*, waarin hij de “kosmische aanwezigheid” bespreekt wat hij uitlegt als: “Dit wordt geopenbaard in de hindoebegroetingen *jai bhagwan* en *namaste* die eerbied tonen voor de goddelijkheid die zowel in ons binnenste woont als ons allen omvat”.^[49]

Morton Kelsey

Morton Kelsey is een episcopaal priester en een populair schrijver bij bepaalde christelijke denkers. Zijn invloedrijkste boek *Other Side of Silence: The Guide to Christian Meditation* heeft tienduizenden beïnvloed. Eén publicatie stelde dat zijn boek *Companions on The Inner Way: The Art of Spiritual Guidance* “favoriet onder spirituele leiders” was.^[50] Waarheen contemplatief gebed Kelsey heeft geleid wordt duidelijk in zijn uitspraak: “U kan de meeste van de New Age praktijken terugvinden in de diepte van het Christendom” ... “Ik geloof dat de Allerheiligste in iedere ziel leeft”.^[51]

Kelsey heeft een nauwe relatie met auteur Agnes Sanford, een vermaard panentheïst die *The Healing Light* schreef. Op haar beurt heeft Sanford een aantal auteurs beïnvloed die een impact hadden in christelijke kringen.

John Main

John Main was een Benedictijnse monnik die een contemplatieve gebedsvorm populariseerde, gekend als “de weg van de mantra”, die hem voor het eerst werd bijgebracht door een hindoemonnik.[52] Sinds zijn dood in 1982 kwam er een groot netwerk op van *mantrisch* gebed in talloze landen in de wereld. Father Laurence Freeman is actief geweest in het verspreiden van Mains leringen. Het is voor mij absoluut verbazingwekkend dat zovelen de bron van Mains leringen compleet genegeerd hebben. De zienswijze ‘dat wat werkt voor de hindoe ook kan werken voor de christen’ illustreert bovenmate dat de geestesinstelling van de woestijnvaders vandaag nog steeds leeft.

Matthew Fox

De persoon waarover het meest wordt gesproken als voorstander van het New Age mysticisme binnen het Christendom is schrijver en episcopaal priester Matthew Fox. Zijn populaire boeken *Original Blessing* en *The Coming of the Cosmic Christ* zijn primeurs voor wat hij noemt “scheppingsgecentreerde spiritualiteit”, wat niets meer is dan gewoon pantheïsme met een elegante titel.

Fox heeft een grote aanhang bij zowel katholieken als hoofdlijnprotestanten, alhoewel hij niet in de buurt kwam van het enthousiasme of respect dat Thomas Merton of Henri Nouwen oogstten. Maar Fox manifesteert dezelfde God-in-alles-zienswijze en staat evenzo op de lijn van de Oosterse religie als Merton en Nouwen.

Alhoewel zijn bediening in de katholieke kerk begon voordat hij overstapte naar de episcopale kerk, blijft hij nog steeds invloedrijk bij de katholieke contemplatieven. Hij is ook een populaire spreker op New Age conferenties.

Zitten aan de verkeerde tafel

Er zijn vele gelijkaardige auteurs en leraars van contemplatief gebed maar het is overbodig ze hier allen te profileren. In wezen echoën deze auteurs Thomas Merton. Alles wat u moet doen is Merton begrijpen en dan begrijpt u de hele beweging. Het is ook essentieel te begrijpen dat alhoewel Merton en zijn aanhangers een indrukwekkende devotie tot God hebben, en sterk begaan zijn met morele integriteit, zij de Bijbelse principes hebben uitgetrouweld met een mysticisme dat door de woestijnvaders ontleend werd van de Oosterse religies.

Wij moeten nu terugkeren naar wat de apostel Paulus zei:

“Gij kunt de drinkbeker des Heeren niet drinken, en de drinkbeker der duivelen; gij kunt niet deelachtig zijn aan de tafel des Heeren, en aan de tafel der duivelen [heidens mysticisme]” (1 Korinthiërs 10:21).

Ijver voor God is op zichzelf geen hoofdcriterium voor het ontdekken van waarheid, maar in overeenstemming met Zijn Woord heeft God Zelf verkondigd:

“De hele Schrift is door God ingegeven en is nuttig om te onderwijzen, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de rechtvaardigheid” (2 Timotheüs 3:16)

De contemplatieve beweging is niet langer beperkt tot de Rooms-katholieke kerk en hoofdlijn protestantse kampen. Met een oprecht verlangen om een diepere wandel met God te vinden zijn ook vele conservatieve, evangelische christenen ermee begonnen de spiritualiteit te onderzoeken en zelfs te omarmen van hen die ik zojuist geprofileerd heb. Deze beoefening betreft vreemd genoeg het hele register van het evangelische Christendom, van charismaten tot baptisten.

Enkel die christenen met het grootste onderscheidingsvermogen en die bijbels gegrond zijn, lijken zich bewust te zijn van de gevaren van de contemplatieve gebedsbeweging. Een gebrek aan onderscheidingsvermogen of een misleide kijk op de Schrift kan de deur open zetten om een *contemplatieve* evangelical te worden. De lijst van deze evangelischen neem toe, en u zou verbaasd zijn over wie er allemaal betrokken is bij dit bewegen van de kerk naar een nieuw mystiek paradigma.

Hoofdstuk 4 - Evangelische bastaardvormen

Op een namiddag in februari 1994 bezocht ik de jeugd-pastor van een grote evangelische kerk in mijn gemeente. Ik deelde hem mijn ontdekkingen mee over het New Age effect op onze maatschappij - in het bijzonder het praktische mystieke element ervan. Hij vertrouwde mij dan toe dat in november een belangrijke christelijke auteur en spreker in zijn kerk een seminarie zou leiden. Hij had die man zijn eerste boek gelezen maar bleef met een ongemakkelijk gevoel zitten. De auteur van dat boek was Richard Foster. De jeugd-pastor vroeg me om uit te vissen wat ik van Foster zou kunnen leren. Ik stemde daarin toe.

Alhoewel ik de naam Richard Foster kende, wist ik maar weinig meer van hem. Ik onderzocht zijn populair boek *Celebration of discipline* en ontdekte elf referenties naar Thomas Merton in zijn bibliografie. Onmiddellijk vermoedde ik een verband. Dit zou me niet verbaasd hebben als ik van tevoren Fosters woorden in dat boek had gelezen: “Wij zouden allen zonder schroom ons moeten laten inschrijven in de school van contemplatief gebed”. [1]

Ik vreesde dat Foster in de komende conferentie het contemplatief gebed zou promoten, met als gevolg dat talloze aanwezigen een plaatselijk contemplatief gebedscentrum zouden opzoeken. Hierover gealarmeerd maakten de jeugd-pastor en ik een afspraak met de senior pastor en twee andere stafleden, om onze bezorgdheid uit te drukken en om hen enkele voorbeelden te tonen van wat de contemplatieve gebedsbeweging leerde. Zij luisterden graag, en de senior pastor zei dat hij deze kwestie persoonlijk met Foster zou willen bespreken in een telefoongesprek.

Later, na die conversatie, voelde de senior pastor zich tevreden dat er niets verkeerd was met Foster. Foster zei hem dat *christelijke* mystici, die niet in het Oosten geschoold waren, de contemplatieve traditie hadden ontwikkeld. Foster erkende wel dat sommige enkelingen in deze beweging de overstap hebben gedaan naar de Oosterse gedachte, en Thomas Merton werd *gevormd* door deze ideeën. Foster gaf toe dat hij niet precies wist waar Merton theologisch precies stond toen hij stierf, maar geloofde dat wij nog steeds van hem kunnen leren zonder *in alle richtingen te lopen waarin hij ging*. Na deze gedachtewisseling beëindigde de senior pastor de discussie over de kwestie: Foster zou komen!

In de diepte

Toen ik zag dat Foster geslaagd was in de test van de senior pastor, begon ik Fosters leringen te bestuderen. Ik ontdekte dat hij de stichter en het hoofd was van een organisatie met de naam *Renovare*, van het Latijnse woord dat *vernieuwing* betekent. Het doel van deze groep, zoals gesteld in hun materiaal, is de evangelische kerk te voorzien van een “praktische strategie” voor groeiende spiritualiteit. “Een leger zonder tactisch plan zal verslagen worden” [2], zegt *Renovare* in een van haar publicaties. *Renovare* voorziet in zo’n plan, of zoals zij het noemen: “een praktische opleiding voor een getransformeerd leven”. [3]

De volgende acht maanden bestudeerde ik Fosters werk, en richtte mijn blik op zijn promotie van contemplatief gebed. Foster werd een raadsel; zijn geloofsverklaring en andere geschriften leken duidelijk evangelisch van natuur, waarmee hij een duidelijke link legt met de zovele onderwezen christenen. Van de andere kant onderschreef hij ook vurig een praktijk die leidt naar een mystiek en panentheïstisch begrip van God.

Zo citeert Foster bijvoorbeeld openlijk Merton met betrekking tot de deugdzaamheid en voordelen van contemplatief gebed, en stelt dat hierdoor “God u een begrip en licht geeft dat niet te vergelijken is met wat u ooit vond in boeken, of hoorde in preken”. [4] Maar als men dieper graaft en vindt wat dit “begrip” precies is, dan werpt dit een dubieus licht op Fosters beoordeling. Luister naar enkele uitspraken van enkele van de mystici die voor Foster voorbeelden zijn van contemplatieve spiritualiteit:

- “De ziel van de menselijke familie is de Heilige Geest” - Basil Pennington. [5]

- “Ik zag dat God aanwezig is in alle dingen” - Julian van Norwich³. [6]
- “Mijn geliefde [God] is de hoge bergen, en de liefelijke valleiwouden, niet betreden eilanden, stromende rivieren ...” - Johannes van het kruis⁴. [7]
- “Hier [de contemplatieve toestand] is alles God. God is overal en in alle dingen” - Madame Guyon⁵. [8]

De kwestie is deze: *hun* stilte en Fosters stilte zijn identiek, zoals hij duidelijk maakt. Door hen te gebruiken als modellen, vertelt Foster ons dat wij *hen moeten volgen* omdat zij *een diepe eenheid met God* hebben ervaren - en als u dat ook wilt dan moet u evenzo in hun stilte gaan.

Maar als dit het geval is, dan brengt Fosters' aanwending van deze mystici een zwaar probleem voor hem mee. Panentheïsme was de vrucht van hun mysticisme en Foster kan zich van dit feit niet distantiëren. En door hen als kampioenen van contemplatief gebed te promoten onderschreef hij ook hun panentheïsme, of hij dat nu wilde of niet. Je kan beide accepteren of verwerpen, maar niet het ene hebben zonder het andere. Wat hij onderschrijft is het gehele pakket.

Om deze mystici te zuiveren van theologische dwaling, moet Foster ook hun panentheïsme verdedigen. Daarom moet de evangelische kerk tot een sterke consensus komen over panentheïsme. Contemplatief gebed en panentheïsme gaan samen als een hand in een handschoen - het ene promoten is beide promoten. *Ze zijn onafscheidelijk!* Bovendien, als men kijkt naar Fosters methoden om in de stilte binnen te gaan, dan zet dit vraagtekens bij zijn leringen.

Als Foster over de *stilte* spreekt, bedoelt hij geen externe stilte. In zijn boek *Prayer: Finding the Heart's True Home*, beveelt Foster de praktijk aan van ademend gebed (breath prayer)[9] - men neemt een enkel woord of een korte frase en dit wordt dan herhaald in samenwerking met de adem. Dit is typisch contemplatief mysticisme. In de originele 1978-editie van *Celebration of Discipline* maakt hij zijn doelstelling duidelijk wanneer hij zegt: “Christelijke meditatie is een poging om de geest te ledigen om hem te vullen”. [10]

In *Prayer: Finding the Heart's True Home*, sluit hij zich aan bij een citaat van een mysticus die adviseerde: “U moet de geest binden met één gedachte”. [11]

Dit advies doet denken aan de opmerkingen van Anthony de Mello in zijn klassieker over contemplatief gebed *Sadhana*⁶: *A Way to God*. Zijn benadering is feitelijk identiek met die van Foster:

De geest tot zwijgen brengen is een extreem moeilijke taak. Hoe moeilijk is het om de geest ervan te weerhouden te denken, denken, denken, altijd denken, gedachten te produceren die niet ophouden. Onze hindoemeesters in India hebben gezegd: een doorn wordt verwijderd door een volgende. Hiermee bedoelen zij dat het goed is één gedachte te gebruiken om u te bevrijden van alle andere gedachten die uw geest bevolken. Eén gedachte, één beeld, één frase of zin of woord waaraan uw geest zich kan vasthechten. [12]

Ik sprak eens over Fosters *breath prayer* methode met een ex-New Ager die nu christen is. Zij zei met stomme verbazing: “Dat is wat ik deed toen ik in de ashtanga yoga was!”

Het doel van gebed zou niet het *binden van de geest* moeten zijn door middel van een woord of frase om een mystieke trance op te wekken, maar men moet de geest juist gebruiken om Gods genade

³ Julian of Norwich: born 1342, probably Norwich, Norfolk, Eng. died after 1416. also called Juliana celebrated mystic whose Revelations of Divine Love (or Showings) is generally considered one of the most remarkable documents of medieval religious experience. She spent the latter part of her life as a recluse at St. Julian's Church, Norwich. (Ency. Brit. 2003).

⁴ Johannes van het Kruis (Sp.: Juan de la Cruz), eigenlijk: Juan de Yepes (Fontiveros, prov. Ávila, 24 juni 1542 – Ubeda, prov. Jaén, 14 dec. 1591), Spaans heilige, mystiek dichter en kerkleraar. (Encarta 2002).

⁵ Guyon, Jean-Marie Bouvier de la Motte, byname Madame Guyon born April 13, 1648, Montargis, Fr. died June 9, 1717, Blois. French mystic and writer, a central figure in the theological debates of 17th-century France through her advocacy of quietism, an extreme passivity and indifference of the soul, even to eternal salvation, wherein she believed that one became an agent of God.

⁶ Sadhana: (behorend tot het boeddhistisch tantrisme) voorschriften die nauwkeurig aangeven hoe de discipel een 'Siddha', een Meester der Volmaakte Wijsheid, wordt. (Encarta 2002).

te verheerlijken. Paulus en de zijnen baden als volgt: “Daartoe bidden wij ook altijd voor u, dat onze God u ...” (2 Thess 1:11) - een spreken tot God met gebruikmaking van het verstand en het hart.

Wat Foster presenteert is niet gericht op een onderwerp, maar gericht op één *gedachte*. Echt gebed is een reeks van gedachten gericht op een geestelijk onderwerp. Hou in gedachte dat als de geest vastgespijkerd wordt op één gedachte, dit onnatuurlijk is en tegengesteld aan ware overdenking en gebed. Simpele logica zegt ons dat het herhalen van woorden geen rationele waarde heeft. Bijvoorbeeld: als iemand u zou telefoneren en enkel uw naam zou zeggen, of slechts één frase, altijd maar opnieuw en opnieuw, zou u dit dan stichtelijk vinden? Natuurlijk niet, u zou de hoorn inhaken. Waarom zou God dat anders vinden?

Het seminarie

Met mijn nieuw begrip over Foster, woonde ik het seminarie in november bij, om getuige te zijn van wat hij in het openbaar over deze onderwerpen te zeggen heeft. Foster leek charmant, innemend en had spreek talent. Zijn oratorische bekwaamheden herinnerden me aan een Shakespeare-acteur op het toneel. Zijn programma was een mengeling van welsprekendheid, muziek en humor, in precies de juiste dosis. Maar, zijn boodschap is dat hedendaagse christenen aan geestelijke stagnatie lijden en daarom behoefte hebben aan iets meer. Een paar voorbeelden hierna:

- “Er is een honger ...”
- “Wij zijn binnenin onvruchtbaar geworden ...”
- “Wij ploeteren ...”
- “De mensen doen maar wat, eerder dan opleiding zoeken ...”

Foster zinspeelde op een remedie voor dit probleem met volgende uitspraken:

- “Wij hebben behoefte aan een manier om vooruit te gaan ...”
- “Wij hebben een plan nodig als toerusting voor de Grote Opdracht ...”
- “Wij hebben een eenvoudig mechanisme nodig ...”
- “Dit kan nieuw of beangstigend zijn voor u, maar u wordt hertekend ...” [13]

Nadat het Seminarie eindigde, en benieuwd naar wat hij met deze uitspraken bedoelde, benaderde ik Foster en vroeg hem beleefd: “Wat denkt u van de huidige katholieke contemplatieve gebedsbeweging?” Hij voelde zich zichtbaar op zijn ongemak met die vraag en leek aanvankelijk ontwijkend en vaag te doen. Daarna antwoordde hij: “Wel, ik weet het niet, sommigen goed, andere slecht (Matthew Fox als voorbeeld van het slechte bedoelend)”. Hij zette zich in verdediging en zei: “Mijn critici begrijpen niet dat er een traditie is binnen het Christendom die eeuwen teruggaat”. En daarna zei hij iets dat sinds die dag altijd in mijn geest is blijven echoën. Hij stelde nadrukkelijk: “Wel, Thomas Merton trachtte Gods volk wakker te maken!” Ik realiseerde me dat Foster het geloofssysteem van Merton diep had doorwaad.

Deze uitspraak over Merton leek paradoxaal omdat Foster eerder die ochtend een inspanning had gedaan om het publiek ervan te overtuigen dat hijzelf zeker geen New Age sympathieën had. Hij zei tot de 650 aanwezigen dat hij de mensen leerde te “luisteren naar de stem van Jehovah⁷” en niet naar de “losse, gekke aard van iets” van de New Age”. [14] Maar het is precies deze opstelling in de lijn van Merton die de aanspraak van Fosters ondermijnt van mystiek afgestemd te zijn op de God van de Bijbel. Merton drukte zienswijzen uit als: “Ik zie geen contradictie tussen Boeddhisme en Christendom ... Ik heb de intentie een boeddhist te worden zo goed als ik kan”. [15]

⁷ JEHOVAH is voor Engelssprekende christenen (zie b.v. Ex 6:3 in de KJV) de aloude transcriptie van het in de grondtekst voorkomende Tetragrammaton (Gr. *tetra* = vier; afbeelding onderaan). Het bestaat uit vier tekens en is Gods oudtestamentische Verbondsnaam. In het Nederlands komt de transcriptie overeen met JHWH. De vocale uitspraak ervan werd niet overgeleverd. Toch menen hedendaagse kenners dat het tetragram het best gereconstrueerd wordt als YAHWEH of JAHWEH. יהוה: JHWH (te lezen van rechts naar links).

Het is essentieel om echt goed te begrijpen *waarom* Merton dingen zei zoals dit om te verstaan waarom de contemplatieve gebedsbeweging zo'n potentieel gevaar betekent voor de evangelische christelijke kerken. Mertons verandering was geestelijk, niet van sociale of politieke aard, zoals duidelijk geopenbaard in een van zijn biografieën: "Zijn [Mertons] verandering van geest met betrekking tot de hogere religies was niet het gevolg van saaie vergelijkingen of zelfs niet van gezamenlijke analyse. Het was een product van zijn ervaringen met de Absolute [God]".[16]

Met andere woorden: hij vond boeddhistische verlichting in contemplatief gebed.

Foster heeft over Mertons mystieke gebed in sprankelende termen geschreven. Hij zegt van Merton: "Thomas Merton heeft misschien meer gedaan dan enige 20ste eeuwse figuur om het gebedsleven wijd bekend en verstaanbaar te maken".[17] Foster ziet Mertons boek *Contemplative Prayer* als een "must book" (een boek dat moet gelezen worden).[18] Hij zegt ook: "Merton blijft ontelbare mannen en vrouwen inspireren",[19] en zegt van zijn boeken dat zij gevuld zijn met "onschatbare wijsheden voor alle christenen die ernaar verlanger dieper te gaan in het spirituele leven".[20]

Dit is dezelfde Merton die "... begerig met grote teugen uit de boeddhistische beker dronk tijdens zijn uitstap naar het Oosten".[21] Maar hoe kon Merton zo samengaan met de mystiek van de Oosterse religies, en Foster engageren voor dezelfde methode als die van Merton? Het antwoord kan liggen in sommige van de plaatsen die ik vond waar Fosters boeken worden aangeboden.

Tijdens een trip doorheen het land stopte ik om opzoekingswerk te doen aan het hoofdkwartier van de Unity School of Christianity⁸, een New Age metafysische kerk, gelokaliseerd in de voorsteden van Kansas City, Missouri. In hun boekenwinkel, onder *auteurs A-Z* (een wie-is-wie van New Age schrijvers), vond ik niet minder dat *vijf* van Fosters boeken. Een aantal New Age boekenwinkels bieden zijn boeken aan, onder de hoofding van *mysticisme*.

Nadat ik *Celebration of Discipline* had gezien in één New Age boekhandel (een winkel die gerund wordt door devoten van een beroemde Hindoe swami), vroeg ik aan de inkoper van de winkel wat hij dacht van Foster. "Hij is schitterend", antwoordde de man vrolijk. "Zijn visies over gebed zijn absoluut schitterend". Toen vroeg ik hem of hij wist dat Foster in vele christelijke kringen beschouwd werd als een conservatief christen. Zijn antwoord was intrigerend: "Wel, als hij een fundamentalist was dan zou hij niet verkocht worden in boekhandels als deze". Hij beëindigde de conversatie met een verdere prijzing van Foster.

Misschien het meest ontzettende voorbeeld van allemaal is in een boek te vinden met de titel *The Miracle of Prayer*. Dit boek kon niet schaamtelozer New Age zijn in opstelling, gevuld met occulte concepten en verwijzingen. Bovendien staat onder de aanbevolen literatuur, achteraan in het boek, Fosters boek *Prayer: Finding the Heart's True Home* aangeprezen.[22]

Waarom verkopen en promoten deze duidelijk New Agers ook boeken van Foster? Het antwoord is onmiskenbaar: de stilte! New Agers herkennen hun vorm van gebed wanneer ze die zien. Zij weten waar de stilte naartoe leidt. Zij *weten* wat Foster bedoelt wanneer hij adviseert: "Elke afleiding van het lichaam, verstand en geest moet geplaatst worden in een soort van uitgestelde levendigheid voordat dit diepe werk van God over de ziel kan optreden".[23]

Indien Foster de "stem van Jehovah" hoorde, zoals hij beweert, zou God hem dan geen waarschuwing op het hart en in de geest gelegd hebben dat Merton schadelijke theologie leert en dat hij niet mag verdedigd worden? Dit is een deugdelijke vraag.

Alhoewel Foster oprecht en goed bedoelend kan zijn, heeft hij toch gebruik gemaakt van een traditie die door de Bijbel niet wordt onderschreven. Wanneer hij beroep doet op de Schrift om de kredietwaardigheid van contemplatief gebed te ondersteunen, is alles wat hij kon vinden Psalm 62:2, een vers dat verwijst naar stil en aandachtig zijn voor God. Maar deze passage beweert beslist niet

⁸ The Unity School of Christianity is a classic new age cult. It has the appearance of being Christian; however, it holds pantheistic or new age beliefs at its core. Unity was founded by Charles and Myrtle Fillmore in 1889, and was later incorporated as a church in 1903 by the Unity Society of Practical Christianity in Kansas City. Unity is best known by its publication *The Daily Word*, used by many who are unaware of its doctrinal positions.
<http://www.leaderu.com/orgs/probe/docs/unity.html>.

dat men *verder gaat* dan de gedachte door middel van een heilig woord of dat men zich focust op de adem. Als dat het geval was dan zou het doorheen de hele Schrift geleerd worden.

Een christelijke supporter van Foster verdedigde hem eens door te beweren dat Foster christenen niets anders leert dan wat de apostel Paulus ervoer op de weg naar Damaskus - een directe ervaring van Gods aanwezigheid. Dit kan op het eerste gezicht juist lijken, maar als je naar bepaalde criteria kijkt, krijg je een geheel ander plaatje.

Eerst en vooral, zoals ik reeds in hoofdstuk 2 stelde, gebruikte Paulus geen methode in deze situatie. Er werd geen *gebedswoord* of *ademgebed* toegepast dat hem aandreef tot in Gods tegenwoordigheid; het was een spontane actie van God Zelf. Paulus moest niets aanbrengen voor deze ervaring. Als het anders was zou de tekst hiervan zeker melding gemaakt hebben.

Ten tweede (en het belangrijkste): Paulus schreef nooit over een methode in zijn brieven aan de verschillende kerken. Hij sprak van verscheidene geestelijke gaven, maar die waren niet gebaseerd op enige soort van aan te leren techniek. Deze gaven werden door God geschonken zoals Hij dat goedgeacht. Foster kan hier wel een mystiek element in de Bijbel waarnemen, maar hij kan zeker niet *zijn* mysticisme uit de Bijbel halen. Spijtig genoeg heeft hij de menigten geleerd: “God heeft ons de Disciplines van het geestelijke leven gegeven als een middel om zijn genade te ontvangen. De Disciplines stellen ons in staat ons voor God te plaatsen zodat Hij ons kan transformeren”. [24]

Ik zou bij ieder die deze richting uitgaat de woorden van Salomo willen inprenten, die sterk waarschuwde: “Alle rede Gods is doorlouterd; Hij is een Schild voor hen, die op Hem betrouwen. Doe niet tot Zijn woorden, opdat Hij u niet bestraffe, en gij leugenachtig bevonden wordt” (Spreuken 30:5-6). En de apostel Paulus schreef: “Want ik heb niet achtergehouden, dat ik u niet zou verkondigd hebben al de raad Gods” (Handelingen 20:27).

In het licht van deze uitspraken zeg ik dit: als u de stilte kan vinden (d.w.z. met heilige woorden, boven de gedachten) in één van Paulus brieven aan de Kerk, dan zal ik mij nederig verontschuldigen bij Richard Foster.

Hoe invloedrijk is Foster precies geworden in christelijke kringen? In een 1993-peiling van *Christianity Today* onthulde dit magazine dat Fosters boek *Prayer: Finding the Heart's True Home*, als nummer één het meest populaire boek was van hun lezers. [25] Het is verbazingwekkend dat ditzelfde boek voorkomt in de aanbevolen literatuur achteraan in *The Miracle of Prayer*, een boek van de welbekende New Ager Ellen Guiley.

Christianity Today onthulde ook dat Fosters beroemde boek *Celebration of Discipline* op nummer drie stond van een lijst boeken, waarop de lezers stemden als hebbend “de meest significante impact op hun christelijk leven, naast de Bijbel”. [26] Foster verslaat mensen als Oswald Chambers, Johannes Kalvijn, John Bunyan en A.W. Tozer, die ook op de lijst stonden. In feite schrijft de recentste editie van *Celebration of Discipline* op de achterflap dat het meer dan *een miljoen* exemplaren verkocht in de laatste twintig jaar. Dit cijfer is verbazingwekkend wanneer u in aanmerking neemt dat het een “non-fictie” en “hoe-te” boek is over spiritualiteit. Dit soort boeken appelleert normaal gezien slechts op een beperkt segment van christelijke lezers.

Zonder twijfel heeft Foster een grote een toegewijde aanhang verkregen in de evangelische kerken. Elke beschuldiging dat hij een pseudo-christelijk mysticisme promoot, doet een storm van controverse oplaaien. Maar, deze zaak moet niet licht opgenomen worden - er staat hier veel op het spel.

Brennan Manning

Eén persoon die qua invloed het potentieel heeft om zelfs Foster te overstijgen, is Brennan Manning, een voormalig katholiek priester. Hij schreef populaire werken zoals *Ragamuffin Gospel* en *The Signature of Jesus*. Ook hij heeft de gevoelige snaar geraakt van de evangelische gemeenschap.

Zijn aantrekkingskracht is makkelijk te begrijpen als je Manning in eigen persoon hoort spreken. Velen bewonderen hem voor zijn gepassioneerd en dynamisch karakter.

Wanneer hij vertelt hoe zijn moeder hem als jong kind slecht behandelde dan kan je niet anders dan zijn eigen pijn voelen. Maar ondanks zijn bewonderenswaardige capaciteiten en intense devotie, leert hij contemplatief gebed als een weg tot God.

Manning wijdt een heel hoofdstuk aan contemplatief gebed in zijn populair boek *The Signature of Jesus*. Hij maakt een vergelijking van de traditionele evangelische praktijk met de voordelen en deugdzaamheid van contemplatief gebed. Hij geeft zijn lezers de indruk dat zij werkelijk iets missen van Gods liefde als zij deze methode van gebed negeren. In feite noemt hij dit hoofdstuk *Grabbing Aholt [a hold] of God* (zich vastgrijpen aan God).[27] Hij maakt erg duidelijk dat dit is “het doel van contemplatief gebed”.[28] Achteraan in *Ragamuffin Gospel* vindt men niemand anders dan M. Basil Pennington. Manning ondersteunt sterk Penningtons boek *Centering Prayer*, en stelt dat Penningtons methoden ons zullen voorzien in “een weg van gebed die ons zal leiden tot een diepe, levende relatie met God”.[29]

Dit, mijn vriend, is het probleem in deze kwestie. Leidt contemplatief gebed tot een dieper leven met God? Was dit zo voor Pennington? Is dat zo ook voor Manning? Velen denken misschien dat Manning het juiste antwoord bezit op deze vraag. De populaire christelijke redacteur van *Christianity Today*, Philip Yancey, onderschreef Manning voor al zijn eigen lezers, zeggend: “Ik beschouw Manning als mijn geestelijke leider in de school van genade”.[30]

Vastgrijpen aan Wie?

Als we wat nauwkeuriger lezen in het hoofdstuk “Grabbing Aholt of God” (zich vastgrijpen aan God) dan komen we oog in oog te staan met niemand minder dan Thomas Merton. Er is een citaat van Mertons goede vriend David Steidl-Rast, drie van John Main (*way of the mantra*), een erg onthullende van Merton zelf, en het volgende van Mertons biograaf William Shannon:

Tijdens een conferentie over contemplatief gebed werd volgende vraag gesteld aan Thomas Merton: “Hoe kunnen we mensen het best helpen om de eenheid met God te bereiken?” Zijn antwoord was erg duidelijk: “Wij moeten hen vertellen dat zij reeds verenigd zijn met God”. Contemplatief gebed is niets anders dan zich bewust worden van wat reeds bestaat.[31]

Merton verwees hier naar zijn pure “heerlijkheid van God in iedereen”-wereldbeschouwing. Hij spreekt niet zomaar van christenen. Zijn gekend universalisme verwerpt dit feit. Daarin ligt het hart van de kwestie wanneer Manning christenen uitnodigt om zich “vast te grijpen” aan God: het is de god van Merton waar zij zich aan vastgrijpen! Maar Manning is toch zo’n aantrekkelijk mens, met zo’n spirituele flair, zodat weinigen zich druk maken over wat onder de oppervlakte te zien is.

Achter Mannings charisma liggen problematische connecties. Bijvoorbeeld: Manning citeert bij voorkeur een katholieke monnik, Bede Griffiths, in twee van zijn boeken: *Abba’s Child* en *Ruthless Trust*. Griffiths, net zoals Merton, “verkende wegen waardoor Oosterse religies zijn gebedsleven konden verdiepen”.[32] Griffiths zag ook het “groeierende belang van Oosterse religies ... die de kerk tot een nieuwe vitaliteit brengen”.[33]

Recent sprak Manning in een kerk van mijn eigen woonstad. Na de samenkomst vroeg ik hem over zijn connectie met Griffiths. Hij zei me: “Ik heb hem jarenlang gelezen, tot *The Golden String* toe (de autobiografie van Griffiths). Dit boek verscheen in 1980 en zo is het duidelijk dat Griffiths vele jaren Manning beïnvloedde. Toen ik Manning ook vroeg van welk boek over gebed hij houdt, beval hij me Thomas Keatings *Open Mind, Open Heart* aan, een welgekende inleiding over de praktijk van contemplatief gebed waarin een panentheïstische visie over God wordt geprojecteerd.

Veranderende trends in de Amerikaanse spiritualiteit

Richard Foster en Brennan Manning hebben samen een wijdverspreide impact op evangelischen door hun enorm populaire boeken en seminaries. Met alle waarschijnlijkheid kan men tenminste één boek van beide schrijvers vinden in haast elke evangelische kerk in Amerika. De opkomst in populariteit van deze twee auteurs wordt toegeschreven aan twee belangrijke sociale trends die in de laatste twintig jaar zijn opgetreden.

De eerste trend die de Amerikaanse spiritualiteit heeft bevangen is een openheid in het verkennen van werken die over christelijke devotie gaan. Velen hebben een sterke aantrekkingskracht om zich in te laten met *cutting edge spirituality* (innoverende spiritualiteit). Mensen zoeken spirituele ervaringen die de saaiheid, droog intellectualisme en muf institutionalisme achterwege laten. Deze zoekenden zijn er snel bij om op de reclamewagen te springen die geestelijke verfrissing en vernieuwing belooft.

De tweede trend is de *quick-fix* mentaliteit (snel oplossen mentaliteit) die onze moderne cultuur doordringt. Mensen van voorbije generaties hebben de frustraties van het leven opgevoerd, terwijl we vandaag zien dat men een uitweg wil, blijkbaar in sterke benaderingen die duidelijke resultaten beloven. Onze eigen generatie werd opgevoed met een sterk vertrouwen in pragmatisme. Niet langer wordt de waarheid bepaald door wat God daarover gezegd heeft, maar eerder door wat werkt (praktisch is). De vraag die velen aandrijft om de waarheid te bepalen is: “Zal het ervoor zorgen dat ik me goed in mijn vel voel?” Echter, voor ons christenen is het niet zo dat wij moeten leven naar wat goed *voelt* maar naar wat goed *is*. Wij moeten ons bepalen bij Paulus’ waarschuwing aan de Thessalonicenzen: “beproof alle dingen; behoud het goede” (1 Thess 5:21).

De kloof overbruggen

Een van de meest voorkomende bezwaren bij de verdedigers en bewonderaars van Foster en Manning is dat zij geen Oosters mysticisme leren, omdat hun aandacht gericht is op de God van het Christendom. Zij wensen dat de mensen korter bij Jezus Christus wandelen, niet Shiva of Boeddha.

Oppervlakkig gezien kan dit een goede verdediging lijken, maar als men een uitspraak begrijpt van de stichter van de topschool voor contemplatief gebed in Amerika, dan zou men kunnen zien dat deze verdediging op los zand staat. Tilden Edwards zei: “Deze mystieke stroming [contemplatief gebed] is de westerse brug naar de spiritualiteit van het Verre-Oosten”.^[34]

Dit verifieert dat contemplatief gebed niet *per se* Oosters mysticisme is, maar de eenvormige praktijk voorziet in een brug naar Oosterse spirituele concepten.

Nu is de “schuld door promoten”-methode een legitieme basis is om aan te wijzen wie Foster en Manning aanzien als modellen voor hun praktijken. Bijvoorbeeld, wanneer Manning citeert uit (en zelfs aanbeveelt ^[35]) William Shannons⁹ boek *Silence on Fire*, dan zou men een gemeenschappelijke christelijke grond verwachten, ergens tussen de twee in. Maar *Silence on Fire* bevat niets wat ware evangelischen zou inspireren want het is gevuld met aanstootgevende universalistische verklaringen. Eén gedeelte stelt: “... er is een eenheid van God die alle vrouwen en mannen verenigt ... Het doel van alle spiritualiteit is een bewustzijn te verwerven van onze eenheid met God en met heel Gods schepping”.^[36]

Waar is de gemeenschappelijke grond? Waarom ziet Manning Shannon als een mede-mysticus? Als hierop geen redelijk antwoord kan gevonden worden, moet geconcludeerd worden dat Tilden Edwards’ eerdere citaat waar is en dat Manning reeds de brug is overgegaan naar Oosters spiritueel begrip, net zoals Shannon deed.

Het lezen van *Silence On Fire* betekent voor Manning dat hij weet waar Shannon voor staat. Het promoten van Shannon betekent dat hij zijn ketterijen ongemoeid laat. Wat het erger maakt is dat Shannons ketterijen duidelijk afstammen van contemplatief gebed en dat niettegenstaande dit Manning toch zijn praktijken verdedigt. Wat brengt Manning ertoe mensen te promoten als Shannon, Griffiths en Keating? We moeten hiervoor kijken naar de bedoelingen van de “machten” en “de geestelijke boosheden in de lucht” (Efeziërs 6:12) die de prediking van het Kruis tegenwerken.

Als christenen vergeten wij dikwijls dat geesten (demonen) gevallen engelen zijn, ooit geschapen als dienende geesten voor God. Zij weten wat geestelijkheid is en kennen Gods waarheden. Maar, zoals de Bijbel zegt, hebben zij zich voorgenomen om te misleiden “als het mogelijk zou zijn, ook de uitverkorenen” (Markus 13:22) en zij stellen zich op als “engel[en] van het licht” (2 Korinthiërs 11:14). Dit verklaart waarom God elke wedergeboren christen de Heilige Geest en Zijn levende

⁹ Zie over William Shannon hoofdstuk 2.

Woord heeft gegeven om te kunnen onderscheiden wat van God is en wat niet. Als we de grenzen overschrijden van de leringen van de Schrift (zoals Manning en Foster hebben gedaan met hun verdediging van contemplatief gebed) dan komen wij inderdaad op gevaarlijke grond.

Dr. Rodney R. Romney, senior pastor van de First Baptist Church van Seattle is iemand die frequent geciteerd wordt als een voorbeeld van een New Age christen. Hij onthulde heel oprecht wat hem meegedeeld werd in zijn tijden van contemplatief gebed. De “bron van wijsheid” waarmee hij in contact stond vertelde hem het volgende: “Ik wil dat u deze eenheid predikt, om het de wereld voor te houden als mijn oproep tot eenheid en samenhang. Uiteindelijk zal dit getuigenis van de eenheid van alle volken alle barrières die vandaag bestaan ondermijnen”. [37]

Hier is duidelijk een onreine geest aan het woord! Jezus Christus leerde niet dat alle volken één zijn. Er zijn de *geredden* en de *ongeredden*. En Jezus Christus is de katalysator tussen deze verdeling. Maar de geest die tot Dr. Romney sprak onthulde ook iets anders dat van vitaal belang is. Deze geest verklaarde: “Stilte is die plaats, die omgeving, waarin ik werk”. [38]

Heb hier alstublieft aandacht voor! God werkt niet in *de stilte* - onreine geesten doen dat. Bovendien, wat dit zo gevaarlijk maakt is dat zij zeer intelligent en geslepen zijn. Eén welbekende New Ager onthulde wat deze leidende geest onthulde: “Wij werken met allen die vibrationeel sympathisch zijn; eenvoudige en oprechte mensen die onze geest voelen bewegen, maar grotendeels enkel binnen de context van hun huidige geloofssysteem”. [89]

De term “vibrationeel sympathisch” heeft hier betrekking op hen die de gedachten stilleggen door repetitieve woordherhaling of die zich richten op de adem: inwendige mentale stilte. *Dat* is wat hen aantrekt. *Dat* is hun opening. *Dat* is waarom Tilden Edwards dit “de westerse brug naar de spiritualiteit van het Verre-Oosten” noemde, en dit is het wat in de evangelische kerk wordt geïnjecteerd!

In *The Signature of Jesus*, leert Manning hoe het denken stil te leggen. Hij instrueert zijn lezers methodisch:

“De eerste stap in geloof is te stoppen met denken over God in Gebed ...” [40] “Contemplatieve spiritualiteit neigt naar de nood aan verandering in bewustzijn ... wij moeten ertoe komen de realiteit anders te zien”. [41]

“Kies een enkel heilig woord ... herhaal het heilige woord innerlijk, langzaam, en dikwijls”. [42]

“Kom binnen in de grote stilte van God. Alleen in die stilte zal het geluid vanbinnen wegebben en de Stem van Liefde zal gehoord worden”. [43]

Als men een stamboom zou kunnen trekken van zowel Mannings als Fosters erfgoed, dat zou die zo zijn: van India naar Alexandrië → naar de woestijnvaders → naar Thomas Merton → naar de zijnen en anderen en zo naar u. Maar wat het *had moeten* zijn is: van de Drie-enige God → naar de heilige profeten en apostelen → naar u. Heel eenvoudig! Dat, mijn vriend, is de beslissende factor in deze controversie.

Ik ben er mij van bewust dat zowel Foster als Manning dingen zeggen die het hart beroeren van vele christenen. Maar de kwestie hier is er een van mysticisme. Is hun mysticisme legitiem?

Gebed is niet stoppen met denken over God, maar juist al uw gedachten op God richten. Men kan niet om het feit heen dat contemplatief gebed kettens is. Wanneer men het volgende leest van William Shannon, in zijn citaat van Merton, dan is deze conclusie onafwendbaar: “De contemplatieve ervaring is niet een eenheid van afzonderlijke identiteiten, noch een fusie van hen; integendeel, *afzonderlijke identiteiten verdwijnen* in het Alles Die Gods is” (benadrukking van mij). [44]

In wezen zegt hij dat er slechts één grote identiteit is: God. Dit is meer in overeenstemming met *de kern van het sjamanisme* dan met Christendom, maar Manning omarmt Shannon. In Leviticus 19:31 zegt God: “Ik ben de HEERE [= Jahweh], uw God!”, niet *wij* zijn Jahweh uw God. Enkel God bezit de identiteit van God.

Ook andere evangelischen van nationaal belang omarmen contemplatief gebed. Ik breng hun namen hier niet naar voor omdat hun posities identiek zijn aan die van Foster en Manning. Ik ben niet geïnteresseerd in het gooien met slijk op namen, maar ik daag de christelijke gemeenschap uit om naar

de feiten te kijken die de contemplatieve gebedsbeweging meedraagt en om te zien naar het verband met New Age occultisme en Oosters mysticisme.

Enkel omdat een schrijver emotioneel bewogen is, oprecht, en bijbelse taal gebruikt, betekent niet noodzakelijk dat hij of zij bijbelse waarheden verdedigt. Een goed voorbeeld is de katholieke devotie voor Maria, de moeder van Jezus. De meesten van hen die dit beoefenen lijken aangename, devote mensen die misschien wel een aantal bijbelverzen bij de hand hebben om hun positie te verdedigen. Maar is de Maria-devotie bijbels gegrond? Hetzelfde principe gaat op voor Foster en Manning. Is contemplatief gebed bijbels of is het een traditie?

Voor hen die de gezaghebbende visie van de Bijbel aanhangen kunnen deze dwalingen gemakkelijk doorzien worden. Nadat één pastor zich bewust werd van de onderwerpen die in dit hoofdstuk besproken worden, maakte hij de scherpzinnige opmerking: “Hoe kunnen Foster en Manning geestelijk voedsel krijgen van mensen die de Grote Opdracht¹⁰ verwerpen?” In deze ene observatie bepaalde hij de hele controversie rond de mannen die we zojuist geprofileerd hebben.

Hoe kan een christelijk leider zoals Manning het boek van Thomas Keating over centreren gebed aanprijzen wanneer Keating dingen zegt zoals: “Om mensen te begeleiden opdat zij deze ervaringen krijgen [goddelijke eenheid], kunnen christelijke geestelijke leiders het nodig hebben te dialogeren met Oosterse leraren, om een beter begrip te verwerven”. Keating zegt eigenlijk dat christelijke leiders zich moeten richten op hindoes en boeddhisten om het resultaat te begrijpen van centreren gebed.

Bovendien, hoe kan Foster leren van Thomas Merton wanneer Merton een spirituele verwantschap deelde met boeddhisten en sufis die het “het woord der verzoening” (2 Kor 5:19) verwerpen?

Dit zijn harde vragen die beantwoord *moeten* worden! En als ze niet effectief beantwoord worden kunnen we ons niet “zonder schroom inschrijven in de school van contemplatief gebed” of verwachten dat we de “Stem van Liefde” te zullen horen in de stilte.

Hoofdstuk 5 - Onderscheiding(svermogen)

Een christelijke moeder die ik ken had al een tijd de New Age onderzocht en voelde dat zij haar informatie moest delen met anderen. Zij onderkende hoe de New Age gedachte onze maatschappij had doortrokken en omdat zij anderen wilde waarschuwen organiseerde zij een seminarie in haar kerk. Na de seminaries kwamen er vele mensen om haar te bedanken voor de goed volbrachte taak. Maar sommige ouders waren niet bezorgd en zeiden haar dat zij van zoiets niets te vrezen hadden omdat zij nog “geen kinderen van middelbare school leeftijd hadden”.

Deze naïeve reactie komt maar al te veel voor bij evangelischen vandaag. Wanneer zij de term New Age horen dan vereenzelvigen velen dit met dwarse teenagers die zich inlaten met ouijaborden of astrologie. Zeker, wij moeten onze kinderen daarover bezorgd maken, maar dikwijls zijn het de christenen van middelbare leeftijd die open staan voor de metafysische trend bij de hogere sociale klasse, en het is merkwaardig dat juist de meest intelligente en belezen mensen de meeste interesse tonen.

Een groot aantal christenen voelt zich onkwetsbaar om misleid te worden, gewoon omdat zij volwassen zijn. Maar daar gaat het helemaal niet om. Als we het hedendaagse geestelijke en sociale klimaat beschouwen, dan hebben volwassenen onderscheidingsvermogen nodig, zoveel of nog meer dan teenagers. Voor de tijd kort voor de wederkomst van Christus, wijst de Schrift duidelijk naar bedriegende geesten die zich in toenemende mate van doeltreffendheid zullen manifesteren.

¹⁰ Bedoeld wordt Jezus finale opdracht in Mattheüs 28:16-20 “En de elf discipelen zijn heengegaan naar Galiléa, naar de berg, waar Jezus hen bescheiden had. En toen zij Hem zagen, baden zij Hem aan; doch sommigen twijfelden. En Jezus, bij hen komende, sprak tot hen, zeggende: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Gaat dan heen, onderwijst al de volken, hen dopende in de Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes; lerende hen onderhouden alles, wat Ik u geboden heb. En ziet, Ik ben met u al de dagen tot de voleinding der wereld. Amen”.

Het kippensoep fenomeen

In recente jaren hebben vele immens succesvolle boeken (80 miljoen verkocht) een impact gehad op de levens van vele christenen. Dit zijn de *Kippensoep Voor De Ziel* boeken van Jack Canfield en Mark Victor Hansen. Alhoewel deze boeken vol staan met charmante en verheven verhalen is Canfields spiritualiteit erg schadelijk vanuit christelijk standpunt. Om de fundamentele zienswijzen van deze twee auteurs te begrijpen moet men zich afvragen: “Kan een slechte boom goede vruchten voortbrengen” (Lukas 6:43)?

Een New Age tijdschriftartikel uit 1981 onthulde dat Canfield niet minder dan een leraar was van de hoogocculte “psychosynthese”-methode, ontwikkeld door een directe discipel van Alice Bailey (zie haar occultisme en het ontstaan van de term *New Age* in hoofdstuk 2). In sommige van zijn recentste werken onthult Canfield openlijk dat hij zijn “spirituele opwekking” heeft gekregen in een yogacursus op het college, waarbij hij voelde dat God doorheen alle dingen “vloeiende”.^[1] Vandaar dat Canfield ook vele occulte schrijvers promoot.

Om een conclusie te kunnen trekken over de spirituele overredingskracht van de *Kippensoep Voor De Ziel* auteurs, kunnen we kijken naar een bijzonder boek dat zij beiden enthousiast onderschrijven. Het boek heet *Hot Chocolate for the Mystical Soul* (warme chocolade voor de mystieke ziel), samengesteld door Arielle Ford. Het heeft dezelfde format als de *Kippensoep Voor De Ziel* series: 101 verhalen van verschillende auteurs over een bepaald thema.

Het boek van Arielle Ford is doordrongen van de Oosterse en New Age metafysische gedachte. Een heel arsenaal aan psychics¹¹, mediums, astrologen, channellers¹² en in het bijzonder hindoe-mystici, die een hele reeks verhalen presenteren. Een van zulke verhalen gaat over een “psychic” die over haar bekwaamheden schrijft.^[2]

Een ander verhaal in het boek gaat over een heilige Hindoe-man die “heilige as” doet verschijnen in ijle lucht.^[3] Maar nog een ander gaat over een man die beweert de reïncarnatie te zijn van de apostel Paulus en die schrijft dat de boodschap van Jezus de volgende is: “God woont in ieder van ons [de hele mensheid]”.^[4]

Co-auteur van de *Kippensoep Voor De Ziel* series, Mark Victor Hansen, was het zo sterk eens met Fords boek dat hij het voorwoord schreef. Enkele uittreksels uit dat voorwoord onthullen Hansens zienswijze dat deze “verlichtende verhalen u zullen inspireren. Zij zullen uw bewustzijn vergroten, ... U zult denken in nieuwe en op andere, opwindende wijzen ... U zult vernieuwd worden door de middelen, technieken en strategieën die hierin vervat zijn ... Moge uw mystieke ziel verenigd worden met de magische uitstap waarnaar u verlangd hebt en waarop u wacht”.^[5]

Jack Canfield echode deze prijzing op de achterflap door te zeggen: “Zij [de verhalen in het boek] zullen uw geloof veranderen, strek uw geest, open uw hart en vergroot uw bewustzijn”.^[36]

De sleutelwoorden in deze onderschrijvingen zijn: “verander uw geloof”, “vergroot uw bewustzijn”, “denk in nieuwe wegen”. Het is duidelijk dat het onderliggende thema van Canfields en Hansens commentaren de verdediging is van, en het bewegen van mensen naar het New Age mysticisme. Dit zou voor christenen alarmerend moeten zijn in het licht van de populariteit van deze auteurs. Iemand die houdt van deze *Kippensoep Voor De Ziel* series, en deze onderschrijvingen leest, kan Fords boeken kopen in de waan dat het geestelijk gezond is vermits de series zulke goede verhalen bevatten. Zij kunnen de verslagen over Oosterse meditatie lezen en ze kopen omdat zij zo’n hoge indruk hebben van Canfield en Hansen.

Canfield onderschrijft een nog intrigerender boek, met de titel *Nurturing Spirituality In Children*. Dit metafysische boek is eigenlijk een “hoe-te”-boek om een kind in te leiden in zijn/haar hogere zelf. De auteur zegt: “Het is onze plicht hen naar binnen te keren naar hun Innerlijke Leraar ...”^[7] Verder staat het boek vol met affirmaties dat kinderen zouden moeten herhalen: “Ik ben één met

¹¹ Psychic: iemand met mysterieuze krachten, in het bijzonder de kunde om boodschappen te ontvangen van dode mensen of te weten wat in de toekomst zal gebeuren. (Longman Dictionary 2003).

¹² Channelling: een praktijk gebaseerd op het geloof dat dode mensen kunnen communiceren met levenden door te maken dat hun geest in een levend persoon binnenkomt en door hem spreekt → channeller. (Longman Dictionary 2003).

Geest, of God”, en “Ik sta de energie van Geest toe door mij heen te vloeien”. [8] Op de voorflap van dit boek onderschrijft Canfield enthousiast deze benadering met de verklaring: “Onmisbaar voor de ontwikkeling van kinderen hun zelfrespect en een evenwichtig leven”. [9]

Jack Canfield zou een boek laten verschijnen met de titel *Kippensoep voor de bewuste ziel*. Zijn plannen om een deel van de opbrengst van het boek af te staan aan het welbekende New Age Omega Center in New York is een duidelijke indicatie van Canfields bedoeling met dit boek. [10]

Deze boeken worden in sommige evangelische boekhandels verkocht als zoete broodjes, omdat ze *positief* zijn. Als iemand me veertien jaar geleden had verteld dat er ooit zulke boeken zouden verkocht worden in christelijke boekhandels, dan zou ik gezegd hebben dat hij gek was!

Het is droevig dat ook andere van zulke boeken in christelijke boekhandels zijn binnengeslopen. In één winkel wordt het boek van Sara Ban Breathnach *Simple Abundance, A Daybook of Comfort and Joy* voorgesteld onder een titel “For Devotions” (voor godsvrucht). In dit boek informeert de schrijfster haar lezers dat wij allen “slapen ten aanzien van onze goddelijkheid”. [11] Maar niettegenstaande haar duidelijke connectie met de New Age werd mij gezegd dat vrouwelijke gebedsgroepen in evangelische kerken dit boek in bulk besteld hebben!

Sluipende metafysica

Als u zich op dit ogenblik afvraagt waarom deze auteurs en hun leringen bij vele christenen *binnensluipen*, kan de definitie van “sluipen” u helpen. Deze term betekent: langzaam vooruitgaan met een snelheid die niet opvalt, totdat je terugkijkt naar een voorbije, lange tijdsperiode. Bijvoorbeeld: sluipende inflatie wordt op korte termijn niet gemerkt, maar wanneer men terugkijkt naar de voorbije 20-30 jaren dan is ze schokkend. Een maaltijd die in 1970 twee dollars kostte, zal vandaag wel acht dollars kosten - maar de prijsstijging bewoog zich zo traag dat de impact ervan minder werd gevoeld.

Dit is dezelfde soort beweging die we in onze maatschappij waargenomen hebben met de New Age. Metafysisch New Age-isme is langzaam de heersende stroming geworden. Wat ooit werd aanzien als excentriek wordt vandaag normaal en zelfs nuttig geacht. Deze trend heeft op de evangelische christenheid een nauwelijks kleinere impact dan op de seculiere maatschappij. De reden voor dit kleine verschil is dat vele of de meeste christenen nog niet in die mate het mystieke *pragmatisme* hebben aangenomen als de New Age proponenten.

Dit mystieke pragmatisme groeit echter bijzonder snel door de verschillende New Age helingstechnieken. Eén zulke procedure is Reiki, een Japans woord dat zich laat vertalen als *universele energie* of *God-energie*. Er wordt ook naar verwezen als *radianse techniek* (stralingstechniek). Reiki is een oude Tibetaans Boeddhistisch helingssysteem, opnieuw ontdekt door een Japanse man in de 19de eeuw en dat pas recent is doorgedrongen in het Westen.

De Reikitechniek bestaat uit het plaatsen van de handen op een ontvanger (persoon) en daarna het activeren van energie die via de praktiseerder in de ontvanger vloeit. Eén praktiseerder beschreef de ervaring als volgt:

Wanneer ik het toepas word ik een kanaal waardoor deze kracht, dit sap van het universum, door mijn handen in het lichaam stroomt van de persoon die ik aanraak, soms zachtjes, haast niet waarneembaar, soms met hongerende zuigende trekken. Ik krijg het zelf ook wanneer ik het doorgeef. Het omgeeft ons allebei, patiënt en praktiseerder. [12]

Wat is dit “sap van het universum”? Het antwoord hierop is belangrijk en werd beantwoord door een vermaard Reiki-meester, die uitlegde:

Een Reiki afstemming is een inwijding in een heilige metafysische orde die duizenden jaren op aarde aanwezig is geweest ... Door deel uit te maken van deze groep, zult u hulp ontvangen van de Reiki-gidsen en andere geestelijke wezens die ook voor deze doeleinden werkzaam zijn. [13]

Terwijl dit niet breedvoerig geadverteerd wordt, hangen deze Reiki-praktiseerders af van deze “geestelijke gids”-connectie als een integraal aspect van Reiki. In feite is dit de echte grondslag van

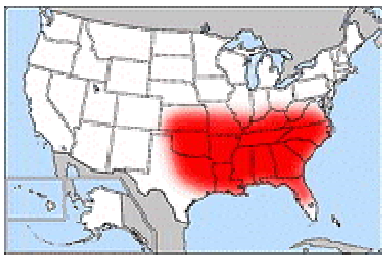
Reiki. Eén Reiki-meesteres die honderden andere meesters heeft opgeleid sprak over haar interactie met de geestelijke gidsen (spirit guides; eig. *geestengidsen*):

Voor mij laten de Reiki-gidsen zich het meest gevoelen wanneer de afstemmingen gebeuren. Zij staan achter mij en sturen het hele proces, en ik veronderstel dat zij dat ook doen voor elke Reiki-meester. Wanneer ik de afstemmingen doormaak voel ik hun aanwezigheid sterk en constant. Soms kan ik hen zien.[14]

De eerste reactie van een christen hierop kan zijn: “So what. Ik beweeg me niet in die kringen en dus heeft dat op mij geen betrekking”. Deze onversaagde visie zou deugdelijk zijn ware het niet dat Reiki tegenwoordig enorm toeneemt, zelfs in erg invloedrijke kringen. Het kan zelfs beoefend worden in uw lokale ziekenhuizen, scholen en jeugdorganisaties. Het is essentieel te weten dat vele verpleegkundigen, welzijnswerkers en in het bijzonder massagespecialisten Reiki gebruiken als een toevoegsel. Reiki wordt dikwijls gepromoot als een *complementaire* (aanvullende) dienst.

Nog signifikanter zijn de aantallen van hen die in deze praktijk betrokken worden. Beschouw de volgende cijfers om slechts een glimp op te vangen van de groeiende populariteit van Reiki. In 1998 waren er ongeveer 33.000 Reiki-lijsten op het internet. Vandaag (2002) overschrijdt dit de *één miljoen* op sommige zoekmachines. In slechts vier jaar tijd is er een 3000 % groei gekomen bij de internetlijsten van Reiki! En zelfs dat cijfer dekt slechts een fractie van hen die het beoefenen. Eén Reiki-meester zei over deze toegenomen interesse:

Met de jaren is er een verandering gekomen in het geloofssysteem van het publiek in 't algemeen, waardoor er een grotere acceptatie kwam voor alternatieve geneeskunde. Bijgevolg zien we bij het brede publiek een groeiende interesse voor Reiki. Mensen uit alle achtergronden komen voor een behandeling en volgen cursussen.[15]

Een andere onthullende statistiek betreft Louisville, Kentucky, waar 102 mensen ingewijd werden in slechts één enkel weekend. [16] Dit wijst op een groot aantal mensen dat naar Reiki toe getrokken wordt in de “Bible belt”, een traditioneel en conservatief deel van Amerika [zie het rode gebied op het kaartje links; M.V.].

De reden voor dit niveau van acceptatie is gemakkelijk te begrijpen: de meeste mensen, vele christenen inbegrepen, geloven dat wanneer iets spiritueel positief is dit dan uit God voortkomt. Een bevriende pastor vertelde me een situatie waarbij een christen, die wat fysieke problemen had, zich tot Reiki keerde om zich beter te voelen. Toen deze pastor de man vertelde dat Reiki fundamenteel haaks staat op de christelijke wereldbeschouwing, werd hij kwaad en reageerde met de volgende verdediging: “Hoe kan u zeggen dat dit slecht is wanneer het me geholpen heeft?” Daarom is het dat ik dit hoofdstuk “onderscheiding(s- vermogen)” noemde. Onderscheiden betekent “beproeft de geesten” (1 Johannes 4:1). Als iets uit God voortkomt dan zal dit overeenkomen met Gods basisplan, namelijk Zijn getoonde genade door Jezus Christus en Hem alléén (Efeziërs 2:7). Reiki, zoals ik eerder definieerde, is gebaseerd op de occulte voorstelling van God.

Een andere, overeenkomstige methode is *Therapeutic Touch* (therapeutische aanraking). Zoals Reiki, is het gebaseerd op het occulte *chakra* systeem, voorgesteld als zeven *energiecentra* in het lichaam. De zevende chakra komt overeen met de God-in-alles zienswijze. Therapeutische aanraking wordt wijd en zijd uitgevoerd door verpleegkundigen in klinieken en hospitalen. Het wordt aanzien als een nuttige, toegevoegde helingsmethode, naast de gewone verpleging.

Als de connectie met Reiki-heling en andere metafysische praktijken kan gezien worden, zullen we grondiger kunnen begrijpen waarom het volgende citaat een van de krachtigste uitspraken is over de ware natuur van contemplatief gebed. In een cursus over de promotie en acceptatie van deze methode, verklaarde een Reiki-meesteres:

Ieder die vertrouwd is met het werk van ... of de gedachte van ... [zij geeft dan een lijst van vooraanstaande New Age schrijvers met Thomas Merton in het midden van hen] zal verenigbaarheid en weerklink vinden in de theorie en praktijk van Reiki.[17]

Reiki komt van het Boeddhisme, en zoals een Mertonspecialist schreef: “De God die hij [Merton] in het gebed ontmoette was dezelfde ervaring als boeddhisten beschrijven in hun verlichting”. [18]

Daarom is het zo belangrijk de connectie te begrijpen tussen de geschriften van Foster en Manning met Merton. Propageren betekent verbondenheid, en verbondenheid betekent gemeenschappelijke grond. Er loopt iets verschrikkelijk fout wanneer een Reiki-meester en twee bijzonder invloedrijke figuren van de evangelische kerk vandaag beiden dezelfde man (Merton) aanwijzen als een voorbeeld in hun geestelijk pad.

Stressbehandeling

Overgestresseerde mensen zoeken elke dag nieuwe wegen naar een betere gezondheid. In het Amerika van vandaag wordt van stress gedacht dat dit een van de belangrijkste oorzaken is van ziekte. Miljoenen mensen lijden aan stoornissen zoals hoofdpijnen, slapeloosheid, nervositeit en maagproblemen, wegens de buitensporige spanningen in hun leven. In antwoord op deze situaties is er een leger van praktiseerders opgekomen om *relaxatievaardigheden* en *stressbehandelingstechnieken* te leren aan de miljoenen geplaagden. Eén krantenartikel verkondigde:

Ooit een praktijk die meestal aansloeg bij mystici en occulten, bereikt meditatie nu de hoofdstroom van de Verenigde Staten ... Het medische establishment erkent nu de waarde van meditatie en andere geest-over-lichaam therapieën die stress-gerelateerde ziekten aanpakken. [19]

Wanneer men de meditatietechnieken die gebruikt worden bij stressbehandeling vergelijkt met de meditatie van de New Age spiritualiteit, is het gemakkelijk in te zien dat deze praktijken fundamenteel hetzelfde zijn. Beide methoden gebruiken ademhalingstechnieken of mantra-oefeningen om de geest stil te leggen. Het is bij de meeste mensen niet geweten dat een lege geest in zo'n meditatieve staat alles is wat nodig is om contact te krijgen met een *geestelijke gids* (spirit guide).

Een voorbeeld hiervan is John Randolph Price, stichter van de “Quartus Foundation” en de initiatiefnemer van “December 31 World Healing Day Meditation”, die in de New Age metafysica belandde door zo'n meditatieve uitstap. Hij onthulde:

Vroeger, toen ik in de zakenwereld was, gaf de “American Management Association” een klein boekje uit over meditatie, dat aangaf dat meditatie een manier was om vrede van de geest en stressvermindering te verkrijgen in een corporatieve omgeving. Zo besliste ik dat ik het zou uitproberen ... Ik ontdekte hoe in een nieuwe sfeer van bewustzijn te komen. Het bewustzijn verandert en je komt in een rijk waarvan je niet eens wist dat het bestond. [20]

Vele mensen zijn onvrijwillig New Agers geworden door eenvoudig te zoeken naar een verbetering van hun mentale en fysieke gezondheid door meditatie. Twee voorbeelden hiervan zijn commentaren van twee auteurs die de hogere-zelf kijk van de mens aanhangen: Joan Borysenko en Ann Wise. Borysenko, een dokter-medicus, gaf de volgende onthulling: “Aanvankelijk gebruikte ik seculiere meditatie voor haar medische voordelen, maar na verloop van tijd ontdekte ik haar diepere psychologische en geestelijke voordelen”. [21]

Ann Wise, die in de bedrijfswereld werkt om de besluitvaardigheid bij zakenmensen te verbeteren, deed een identieke waarneming:

Zij die initieel in dit werk participeren, louter voor de verbetering van hun productiviteit in de bedrijfswereld, zijn dikwijls aangenaam verrast door wat één VP (vice president) noemde: “de waarde en onvermijdelijke focus op spiritualiteit die uit het werk voortvloeit”. ... Ik ondervind dikwijls dat personen die brainwave-training [meditatie] zijn begonnen voor een specifiek doel, ook snel geïnteresseerd raken in het zoeken naar hogere niveaus van geestelijk bewustzijn. [22]

Hier ligt de fundamentele boodschap van onderhavig boek (*A Time of departing*). De stilte is werkelijk overal hetzelfde. Het transcendeert samenhang. Wat ook het format is waarin het is geplaatst, van stressbehandeling tot contemplatief gebed, het leidt onvermijdelijk naar een bepaalde spirituele perceptie, maar dan wel een die niet overeenkomt met het Evangelie van de genade van God die alleen in Jezus Christus wordt gevonden.

Yoga

Deze nieuwe geestelijke bewustwording wordt dikwijls gezien in een populaire praktijk, gekend als yoga. Deze Oosterse techniek kwam zo in de mode dat in 1992 Newsweek magazine verkondigde: “De massale wending tot yoga!” (The Boomers Turn to Yoga!).[23] Het artikel had het over de sterk toegenomen interesse voor, en vraag naar deze praktijk. Tegen 1998 gaf het supplement van USA Weekend aan dat de trend nog steeds sterk doorging:

Vandaag zijn er meer dan 6 miljoen Amerikanen die yoga beoefenen, en de aantallen groeien.[24]

Een prominent figuur die verantwoordelijk is voor het huidige respect voor yoga is Dr. Dean Ornish. Zijn programma voor het bestrijden van hartziekten presenteert yoga als een sleutelement om af te raken van hartproblemen. Newsweek magazine zegt over zijn inspanningen:

In de laatste twee decennia heeft deze internist (gevestigd in Sausalito, Californië) zich zo hard mogelijk ingezet om een ommekeer teweeg te brengen in de Amerikaanse geneeskunde ... Nu zijn er veertig belangrijke verzekeringsmaatschappijen die het programma van Ornish dekken als een alternatief voor chirurgische operatie. [25]

Vanuit christelijk perspectief zijn de spirituele leringen *achter* yoga effenaf occult. Dr. Ornish gelooft (zoals de meeste yogavededigers) dat “Iedereen en alles God is in vermomming”. [26]

De schrikbarende 15 miljoen yogabeoefenaars in de Verenigde Staten alleen - waaronder vele dokters, bazen, vrienden - geven bij christenen de indruk dat yoga een *gezondheidsverbeteraar* is.

Herinner u! Yoga heeft zijn wortels in het hindoeïsme, zoals het artikel bij USA Weekend impliceerde: “Vele mensen gebruiken de meditatieve natuur van yoga als een pad naar geestelijke groei ... het kan eigenlijk religie verbeteren”. [27]

Niet enkel keren *baby boomers* (zij die vlak na de WOII geboren zijn) zich tot mystieke heling en spiritualiteit door yoga, maar hun kinderen, de *baby busters*, hebben nu een van hun belangrijkste popidolen die hen naar beneden voert op dit pad: de popzangeres Madonna heeft zich ontpopt als een pleitbezorgster van de yoga. Na vele jaren van succes en weelde raakte de “material girl” verward over het leven. Na ashtanga yoga ontdekt te hebben, werd zij een enthousiaste ijveraarster.

Interessant is een van haar videoclips: er is daar een scène die haar mediterend afbeeldt terwijl zij omringd is door een aantal lichten. Philip St. Romain beschreef dezelfde scène in zijn eigen mystieke ervaring met de *lichten*. (Zie hiervoor het tweede hoofdstuk in dit boek).

Omdat yoga vandaag zo diep in de Amerikaanse cultuur ingegraven is, zal de New Age spiritualiteit nog een grotere rol spelen in de toekomstige maatschappij. Als yoga slechts een oefening voor spierstretching zou zijn, dan zou men niet bevreesd moeten zijn voor spirituele valkuilen. Maar yoga gaat in vele gevallen over het leegmaken van de geest en het gaan in een stilte die spirituele consequenties hebben. Katholiek priester Thomas Ryen merkt op:

De primaire bedoelingen van yoga zijn spiritueel ... Yoga tracht een toegespitste bewustwording te cultiveren van iemands diepste wezen, het Zelf, en dat is God. Fysieke oefeningen zijn slechts de huid van yoga; zijn zenuwen en skelet zijn *mentale* oefeningen [meditatie] die de weg bereiden voor een transformatie van het bewustzijn ... [28]

De goeroe van zelfhulp

Zonder twijfel is de meest invloedrijke, praktische, mystieke talkshow die van Oprah Winfrey. Haar hoofdzakelijk vrouwelijke publiek, dat in de tientallen miljoenen loopt, ziet naar haar op als de bron van hun geestelijke inspiratie - in vele gevallen belangrijker dan de kerk.

Hou in gedachten dat de blijkbare goede kwaliteiten van Oprah, en die van vele anderen waarover ik schreef, hier niet relevant zijn. Het is wat zij *promoot* dat ik hier aanpak. Zoals Foster en Manning, bewonder ik Oprah als persoon, maar wat zij promoot dat is mijn bezorgdheid.

Ergens gedurende haar carrière las Oprah een boek met de titel *Discover The Power Within You* (ontdek de kracht in uw binnenste), door Unity bedienaar Eric Butterworth. In de lijn van Unity-lering leerde het boek de *goddelijkheid van de mens* zoals waargenomen door mystieke praktijk. Oprah omarmde deze zienswijzen zo ernstig dat zij verdedigde:

Dit boek veranderde mijn kijk op leven en religie. Eric Butterworth leert dat God niet 'boven' is. Hij bestaat binnenin eenieder van ons, en het is aan ons om het goddelijke in ons binnenste te zoeken.[29]

Haar talkshow lanceerde vele New Age auteurs tot in het nationale sterrendom - auteurs zoals Marianne Williamson, Sarah Ban Breathnach, Iyanla Vanzant en Cheryl Richardson.

Eén zo'n auteur die, met betrekking tot de New Age leer, die door Oprah tot prominentie werd gekatapulteerd, is Gary Zukav. Zukav werd een reguliere gast in de show van Oprah, na zijn eerste verschijning in oktober 1998. Nadien werd zijn boek *The Seat of de Soul* (de zetel van de ziel) een vaste constante in de top van de New York Times bestsellerlijst, twee jaar lang!

The Seat of de Soul, puur en eenvoudig, is een spirituele primeur of handleiding voor de New Age gedachte. Het verwierf grote populariteit niettegenstaande het de elementen mist die traditioneel veel lezers aantrekken (d.w.z. romans, biografieën, schandalen, gezondheid, enz.). De fundamentele boodschap van het boek is: "Woon in het gezelschap van uw niet-fysieke Leraren en gidsen [geesten-gidsen]".[30]

The Seat of de Soul heeft de gevoelige snaar geraakt bij enorme aantallen mensen. De notie van "niet-fysieke Leraren en gidsen" wordt vandaag door een groot aantal lezers als perfect acceptabel beschouwd. Wanneer zo'n boek omarmd wordt, door zovelen en al zo lang, dan betekent dit dat de New Age, of "Nieuwe Tijdperk" reeds aanwezig is. Onze maatschappij nadert niet de kaap van de New Age, wij zijn er reeds overheen!

Dr. Phil

Een van de belangrijkste figuren die een impact hebben op de massa's, via Oprah, is Dr. Phil McGraw. Hij is heel lang een regelmatige gast geweest in haar show, elke dinsdag.

Terwijl Gary Zukav nogal spookachtig en mystiek overkomt, is Dr. Phil volks en voluit. Zijn advies is ook praktischer en geeft meer blijk van gezond verstand dan Zukav.

De bezorgdheid over Dr. Phil en zijn invloed op miljoenen Amerikanen wordt verantwoord door zijn enorme populariteit. Hij is misschien wel de meest gewenste counselor/therapeut in het land en is recent gestart met zijn eigen talkshow op televisie. Hij wordt hartelijk bewonderd door zowel niet-christenen als christenen. In het licht van zijn groeiende aanvaarding en invloed, is het maar goed dat elke scherpzinnige gelovige de boodschap van Dr. Phil van nabij onderzoekt. Toen hij voor het eerst in de Oprah show verscheen dacht ik dat Dr. Phil wel eens een evangelische christen kon zijn. Hij citeerde uit de Bijbel in een van zijn boeken en benadrukte het belang van God in onze levens.

Na wat kritisch onderzoek echter realiseerde ik dat McGraw niet veel nadruk op Jezus Christus legde. In feite vernoemde hij Hem zelden. In plaats van Jezus Christus promoot Dr. Phil wat hij noemt het binnenste *punt van bewustzijn* dat in elk menselijk wezen woont. Dit concept komt overeen met het "hogere zelf" van de New Age. En wanneer Dr. Phil in zijn boek *Relationship Rescue* de 19de eeuwse transcendentalist Ralph Waldo Emerson citeert, die zei: "Wat achter ons ligt en wat voor ons ligt verbleekt met wat in onszelf ligt", kunnen we ons afvragen of Dr. Phil de panentheïstische visie van Emerson deelt over God en de mensheid. Emerson betrok veel van zijn spirituele zienswijzen van de hindoe Upanjahads en geloofde dat God binnenin iedereen is, en tegelijk een ijverige oppositie onderhoudt tegen het christelijke Evangelie.

De New Age Christen - een aanvaard gedrocht

Al deze populariteit van meditatief mysticisme brengt een erg nieuwe en verwarrende uitdaging mee voor de evangelische christenheid. Wij beginnen nu te maken te krijgen met het fenomeen *New Age Christen*. Deze nieuwe term beschrijft iemand die bij zijn of haar kerk blijft en het christelijk geloof praktiseert maar die ook allerlei aspecten van de New Age wereldbeschouwing heeft geïncorporeerd in zijn of haar geloofsleven. Filosoof David Spangler was erg optimistisch over de mogelijkheid van deze integratie wanneer hij schreef: “De kwestie is dat de New Age hier is ... Het bouwt zichzelf en vormt zichzelf temidden van het oude”. [31]

Wat deze trend heeft doen opvlammen is de buffetdiner-benadering die de Amerikaanse religiositeit heeft gekenmerkt in de laatste 20 jaren: je neemt wat je wilt en de rest laat je liggen. Amerikanen nemen en vermengen religies zoals ze een espresso bestellen: neem je espresso en meng er vanalles in, maar je hebt nog steeds koffie - neem je spirituele wegen, meng ze, maar je hebt nog steeds God. Wat ook je spirituele voorkeuren zijn, breng ze maar samen. Het resultaat is een hybride New Age spiritualiteit.

Ik herinner me een conversatie met een vrouw in een koffiebar. Wij praatten over geestelijke onderwerpen, en haar commentaren leidden mij ertoe te geloven dat zij een evangelisch christen was. Tegen het eind van onze vriendelijke conversatie flapte ze er echter uit: “Wel, wij hebben allen het Christus-bewustzijn”!

Bij een ander incident zei een lokale pastor me hoe een vrouw die hij lang kende als een sterke christen bijna aangetast werd door het New Age denken. Haar jonge volwassen zoon was aan drugs verslaafd geweest en ging door een drugs-rehabiliteringsprogramma. Tijdens het proces introduceerde zijn counselor hem in de New Age spiritualiteit. Hij op zijn beurt bracht dit over bij zijn moeder en gaf haar een boek met de titel *Conversations with God* (een New Age bestseller).

Ongelofelijk, zij werd meegesleept door de argumenten in het boek en begon te twifelen of het evangelische Christendom wel de enige weg is naar God. Haar verlangen om haar zoon op de lijn van God te zien komen zette haar geest open voor de mogelijkheid dat verscheidene mystieke wegen evenwaardig zijn om God te vinden. Deze pastor had twee uur nodig om de vrouw de fout in haar denken te laten inzien. Hou in gedachten dat dit een sterke en goed opgeleide christen was die tientallen jaren christelijk had geleefd. Als sterke christenen kunnen meegesleept worden, wat dan met mensen die veel kwetsbaarder zijn voor wat er gaande is in de bredere cultuur? Welke kans hebben zij om niet bedrogen te worden?

De New Age boodschap heeft zulk een positief geluid dat het noodzakelijk is om achter de aantrekkelijke façade te kijken om te zien wat daar *eigenlijk* zit. Als men naar een massagetherapeut zou gaan die Reiki uitoefent dan zou men de ware natuur van die praktijk moeten kennen. Als uw dokter wil dat u mediteert, dan zou u de geestelijke gevaren van niet-bijbelse meditatie moeten kennen. Als Amerika zich verder beweegt in een mystieke maatschappij dan zal het in toenemende mate moeilijk worden te ontsnappen aan de ideeën en praktijken die in dit hoofdstuk beschreven werden. Christenen moeten zich bewust worden van wat er gebeurt, om geïnformeerde keuzes te maken over dingen die hen geestelijk kunnen aantasten. Bovendien zullen vele van onze geliefde vrienden, familieleden, medewerkers, enz. spirituele oplossingen zoeken voor de onzekerheden in onze maatschappij.

De interesses in deze beweging en haar praktijken accelereren met zo'n snelheid dat de meeste mensen hiermee spoedig in aanraking zullen komen. Eén hoogerrespecteerde christelijke counselor maakte de volgende schatting over de stuwkracht van de New Age praktische mystiek:

“Wij kunnen niet genoeg benadrukken hoe haar impact wordt gevoeld in het onderwijs, zaken, geneeskunde en psychotherapie. Men kan veilig stellen dat de heersende religie in Amerika ... niet langer het Christendom is maar de New Age kwam in de plaats. [32]

Waarschijnlijk de meerderheid van de mensen in Amerika heeft een familielid of een nauwe vriend die aan mantrameditatie doet, yoga beoefent, kennis heeft gemaakt met Reiki, therapeutische aanraking (therapeutic touch), of die een fervente fan is van de Oprah Winfrey show. Hoe zou iemand dan durven te zeggen dat deze schijnbaar vriendelijke of nuttige dingen een connectie hebben met Satan of dat het iets boosaardigs is? Een broeder in Christus die ik eens bij de koffie ontmoette gaf

me het antwoord op deze vraag. Hij verwees naar de echte daad die de val van de mensheid veroorzaakte, een daad die gebaseerd was op iets dat goed *leek*:

“En de vrouw zag, dat die boom goed was tot spijs, en dat hij een lust was voor de ogen, ja, een boom, die begeerlijk was om verstandig te maken; en zij nam van zijn vrucht en at; en zij gaf ook haar man met haar, en hij at” (Genesis 3:6)

De verleiding van Eva herinnert eraan dat onze zonde-gebaseerde problemen kunnen teruggevoerd worden tot iets wat goed leek, maar in feite boosaardig was.

Ten tweede, en net zo belangrijk: wat maakt iets tot iets satanisch? Eigenlijk iedereen in het Christendom vergelijkt de term satanisch met iets wat duister en sinister is. Maar de Bijbel schildert een geheel ander beeld van Satan - een beeld dat perfect past bij de New Age beweging. Satan zei:

“Ik zal boven de hoogten der wolken klimmen, ik zal de Allerhoogste gelijk worden” (Jesaja 14:14)

Hij zei niet dat hij de allerhoogste zou *zijn*; hij zei dat hij Allerhoogste zou *gelijk worden*. Het woord “gelijk” hier betekent *overeenkomen met*. Hoe zou Satan deze missie volbrengen?

Satan tracht niet gewoon de mensen naar een goed-versus-kwaad conflict leiden. In werkelijkheid tracht hij de kloof tussen hem en God, tussen goed en kwaad, weg te moffelen. Als wij deze benadering verstaan dan zal dit ons helpen zien waarom Thomas Merton zei dat iedereen reeds verenigd is met God (zie hoofdstuk 4) of waarom Jack Canfield zei dat hij God door *alle* dingen voelde vloeien. Alles betekent alles; niets uitgezonderd. Zo'n redenering houdt in dat God Zijn heerlijkheid heeft gegeven aan alles van de schepping; en gezien Satan deel uitmaakt van de schepping deelt ook hij in deze heerlijkheid, dus “de Allerhoogste gelijk”.

In tegenstelling tot dit New Age geloof kunnen de mensen en God slechts samengebracht worden door het Kruis. Als de alles-is-één zienswijze waar zou zijn, dan is redding door een verlossende Redder onnodig en Jezus' gang naar het kruis nutteloos. Als het Kruis enige betekenis heeft, moet er een scheiding zijn tussen Gods volmaakte natuur en de zondige natuur van de mens. Wij weten dat Satan slechts één vijand heeft: het Kruis; hij weet dat zonder dit geen mens kan hersteld worden tot een goede verhouding met God.

De Bijbel zegt dat de boodschap van het Kruis de kracht van God is (1 Korinthiërs 1:18), en vermits er twee geestelijke rijken *zijn* die tegenover elkaar staan zal God altijd zegevieren. Satan kan nooit Gods ultieme doel dwarsbomen. En nochtans is de hedendaagse Westerse maatschappij verleid door praktiserende mystici die door hun eigen verklaringen Gods plan van eeuwige redding negeren. Zal de meerderheid van de mensen ertoe komen te geloven dat alles één is en dat er geen goed-en-kwaad onderscheid is? Zulk plan bestaat en zal de toekomstige gebeurtenissen vorm geven - gebeurtenissen die de koers van miljoenen zal wijzigen.

Hoofdstuk 6 - Kan dit werkelijk het einde zijn van dit tijdperk?

Doorheen mijn christelijke leven hoorde ik regelmatig christenen die opperden dat wij in *de laatste dagen* leven. Dikwijls verwees men naar de hedendaagse voorvallen van geweld, seksuele perversies, oorlog of natuurlijke rampen. Omdat ik wist dat de geschiedenis zich regelmatig herhaalt hadden zulke uitspraken over Christus' imminente wederkomst voor mij een wat holle klank.

Maar, in 1984 was er een boek, en een alarmerende gebeurtenis, die mijn aandacht opwekten. Een vriend leerde me over de *New Age beweging* en zijn eindtijdimplicaties. Na een periode van onderzoek begon ik te geloven dat dit zeker wel de tijdsperiode kon zijn waarover het boek Openbaring spreekt. In plaats van een vage invulling van profetie, zag ik iets bijzonders en doordringends gebeuren in onze kerken en de maatschappij. Ik geloof niet dat dit zomaar toeval is.

Christenen moeten zich herinneren dat de authenticiteit van het Christendom zelf gebaseerd is op profetieën die vervuld zullen worden. Jezus Christus, de apostel Paulus en vele anderen maken duidelijk en geven verwijzingen naar bepaalde gebeurtenissen die in de toekomst zullen plaatsgrijpen. Als deze toekomstige gebeurtenissen slechts fantasieën zijn, dan is al de rest evenzo fictief. Ik ge-

loof dat de huidige trends de beweringen van Jezus Christus staven over wie Hij beweerde te zijn. Wanneer wij de bewijzen onderzoeken dan wordt het duidelijk dat de koers die onze maatschappij (en de belijdende kerk) maakt, voorspeld werd door de apostolische geschriften.

De apostel Paulus sprak van “de Dag des Heeren” met betrekking tot “de tijden en de gelegenheden” in het vijfde hoofdstuk van 1 Thessalonicenzen. Hij beschrijft hoe God zonder uitstel een verandering zal teweegbrengen. Paulus schrijft:

“Maar wat de tijden en de gelegenheden betreft, broeders, is het voor u niet nodig dat men u schrijft.

Want u weet zelf heel goed dat de dag van de Heere zo komt als een dief in de nacht. Want wanneer zij zullen zeggen: Het is vrede en er is geen gevaar, dan zal een plotseling verderf hun overkomen, zoals de barensweeën een zwangere vrouw en zij zullen *het* beslist niet ontvluchten.

Maar u, broeders, bent niet in duisternis, zodat die dag u als een dief zou overvallen. U bent allen kinderen van het licht en kinderen van de dag. Wij zijn niet van de nacht en ook niet van de duisternis. Laten wij dan niet slapen, zoals ook de anderen, maar laten wij waken en nuchter zijn” (1 Thessalonicenzen 5:1-6)

Paulus zegt dat het einde der tijden als een dief in de nacht over de wereld zal komen. Met andere woorden: het zal de mensen *besluipen* en overvallen. Dan is het interessant te zien dat Paulus twee groepen tegenover elkaar stelt: “Maar u, broeders [volgelingen van Christus], bent niet in duisternis [zoals de ongehoorzamen], zodat die dag u als een dief [onbewust] zou overvallen” (vs. 4). Hier zegt Paulus dat de gelovigen in Christus over de nodige informatie beschikken met betrekking tot “die dag”.

Zij die in het licht wandelen zien zowel waar zij gaan als wat vóór hen ligt. Paulus waarschuwt dan tegen geestelijk slapen en sluimeren, wat ertoe kan leiden dat iemand overvallen wordt door die dag: “Laten wij dan niet slapen, zoals ook de anderen, maar laten wij waken en nuchter zijn” (vs. 6). Het woord “nuchter” betekent *alert of bewust*. Als ons opgedragen werd te waken en bewust te zijn, dan moet er *iets* zijn om voor te waken - anders zou Paulus’ aanmaning nutteloos zijn. Maar voor wie of wat moeten wij waken?

De Komende

In de vroege twintigste eeuw, was er een figuur die opstond uit de theosofische¹³ gemeenschap en die een belangrijke impact zou krijgen op de Westerse esoterische beweging. De popularisatie van de term *New Age* wordt toegeschreven aan haar geschriften. Haar naam was Alice Ann Bailey¹⁴. [Foto links, M.V.]

Geboren als Alice LaTrobe-Bateman, in Manchester, Engeland, op 16-6-1880,

¹³ Theosofie, een samenstel van leringen dat op een diepere dan de gewone kennis aanspraak maakt. ... Karakteristiek voor de leringen zijn die over het bestaan van Meesters of Mahatma's die van tijd tot tijd ‘wereldleraren’ uitzenden om godsdienstige impulsen te geven; verder die over het bestaan van ijlere ‘gebieden’ en van fijnstoffelijke lichamen (het astraallichaam van de mens) en ten slotte de lering over de werkelijkheid van zielsverhuizing. Men onderscheidt een oudere, historische theosofie, belichaamd o.a. in het Brahmanisme, het boeddhisme, het neoplatonisme en in de leer van de zgn. christelijke theosofen (o.a. Jacob Böhme en Emanuel Swedenborg) en de moderne theosofie, waaraan de namen van Helena Petrovna Blavatsky(-Hahn), Annie Besant en C.W. Leadbeater verbonden zijn. Van de in 1875 gestichte Theosofische Vereniging hebben zich verschillende groeperingen, zoals het Theosofisch Genootschap e.a., afgescheiden, terwijl via hun stichters ook bewegingen als die van Rudolf Steiner (zie antroposofie) en The Rosicrucian Fellowship (zie Rozekruisers) ermee in verband staan. (Encarta 2002).

¹⁴ Bailey, Alice Ann, geb. Le Trobe-Bateman (Manchester 1880 – New York 1949), aanvankelijk actief lid van de theosofische beweging. Zij beweerde paranormaal contact te hebben met een hogere meester onder wiens invloed zij vele boeken schreef. In 1920 trad zij na een conflict uit de theosofische beweging en stichtte een eigen organisatie, in 1923 omgedoopt tot Arcane School. De visies van Bailey zijn niet fundamenteel verschillend van die van de oudere theosofie. Opvallend is wel haar belangstelling voor de wederkomst van de Christus. Om deze nieuwe tijd voor te bereiden richtte ze in 1937 de Groep van Nieuwe Wereldleraren op. Na de Tweede Wereldoorlog stimuleerde ze in haar *The reappearance of the Christ* het denken hierover. Een van de wereldleraren is Benjamin Creme (geb. 1922), die aan het eind van de jaren zeventig aankondigde dat in 1982 Maitreya de Christus zou verschijnen. (Encarta 2002).

groeide zij op in een gegoede familie, met al de voorrechten van de Britse hogere kringen. Erg religieus zijnde huwde zij een man die later episcopaal bedienaar zou worden. Na verloop van tijd verhuisden zij naar de Verenigde Staten. Toen haar man haar misbruikte, verliet zij hem en ging met haar drie kinderen in Pacific Grove, Californië, wonen.

Alice voelde zich erg gesteund toen zij daar twee andere Engelse vrouwen ontmoette. Deze vrouwen introduceerden haar in de theosofie, dat antwoorden leek te geven op haar vragen over de tegenslag die haar was overkomen. Alice, toen 35, zag haar leven voor altijd veranderen. Later schreef ze in haar onafgewerkte biografie:

Erst en vooral ontdekte ik dat er een groot en goddelijk plan is ... Ten tweede ontdekte ik dat er Diegenen zijn Die verantwoordelijk zijn voor het uitwerken van dat Plan en Die, stap voor stap en fase na fase, de mensheid door de eeuwen heen geleid hebben.[1]

In 1917 verhuisde Alice naar Los Angeles en begon voor dat “Plan” te werken op het hoofdkwartier van de “Theosophical Society”, waar zij Foster Bailey ontmoette, een man die zijn leven aan het occultisme had gewijd. Zij scheidde van haar vorige man en huwde Bailey in 1920.

Alice had haar eerste contact met een stem die beweerde een meester te zijn, in november van 1919. Zichzelf “de Tibetaan” noemend, wilde hij dat Alice een dictaat van hem zou opschrijven. Hierover schreef Alice: “... Ik hoorde een stem die zei: ‘Er zijn enkele boeken die nodig moeten geschreven worden voor het publiek. U kan ze schrijven. Wilt u dat doen?’” [2]

Alice voelde eerst wat tegenzin om zoiets ongewoons te doen, maar de stem bleef erop aandringen dat zij die boeken schreef. In die tijd ervoer Alice een korte tijd van angst waarbij zij vreesde voor haar fysieke en mentale gezondheid. Een van haar andere geesten-“meesters” verzekerde haar ten slotte dat zij niets te vrezen had en dat zij een “echt waardevol werk” zou volbrengen.[3] Dat “waardevolle werk” dat Alice moest volbrengen zou dertig jaar tijd vergen. Tussen 1919 en 1949 schreef Alice Bailey, door middel van telepathische communicatie, 19 boeken voor haar onzichtbare mentor.

Voor occultisten hebben de geschriften van Alice Bailey de verwachting geschapen van een *Wereldgenezer en Redder* die in het komende Aquarische Tijdperk zou verschijnen (het astrologische tijdperk van verlichting en vrede). Deze redder zou de hele mensheid verenigen onder zijn leiding. Bailey noemde hem de *Coming One* (de Komende). Deze persoon zou niet de Heer Jezus Christus zijn waarvan christenen de wederkomst verwachten, maar een geheel ander persoon. Deze man zal alle grote principes van het occultisme belichamen, voornamelijk de *goddelijkheid en volmaaktheid van de mens*. Een van Bailey’s volgelingen schreef:

De wederkomst van de Avatar [wereldleraar], of met wat voor naam hij ook mag komen, werd geprofeteerd door vele religies, alsook in de esoterische [occulte] traditie. Er wordt een belangrijke manifestatie verwacht in verband met het Aquarische Tijdperk.[4]

Het is interessant dat Paulus verklaarde dat “de mens van de wetteloosheid, de zoon van het verderf” zichzelf zou uitroepen als zijnde *God*. Ik geloof dat deze Aquarische messias de mens der wetteloosheid zal zijn waarvan Paulus sprak in 2 Thessalonicenzen. Bovendien ben ik ervan overtuigd dat de New Age beweging zijn geestelijk platform is. Teveel dingen passen samen opdat men van louter toeval kan spreken. Daarom moeten we uitkijken naar de herstructurering van onze wereld die zijn entree zal voor bereiden.

Daniël 8:23 stelt dat deze man een meester zal zijn van duistere uitspraken¹⁵. In het Hebreeuws laat zich dat vertalen als iemand die bedreven is in listigheid en dubbelzinnige praat. De wereld zal hem beschouwen als voornaam en geestelijk briljant. Hou dit in gedachten wanneer u volgende beschrijving leest:

De komende zal niet christen, hindoe, boeddhist, Amerikaan, Jood, Italiaan of Rus zijn - zijn titel is niet belangrijk; hij is voor de hele mensheid, om alle religies, filosofieën en naties te verenigen.[5]

¹⁵ Daniël 8:23, KJV: “a king of fierce countenance, and understanding dark sentences, shall stand up”.

De enige die dit kan verwezenlijken is degene die overeenkomt met de beschrijving in het Boek Daniël. Dit verklaart de intense inspanning van de New Age die onze maatschappij verzadigt met meditatie. Wanneer deze man zal opstaan, zullen allen die in contact staan met hun hogere zelf - zij die *verlicht* zijn - hem duidelijk herkennen als de bringer van eenheid en zij zullen hem trouw zijn. Hij zal reeds voorbereide aanhangers hebben (velen in sleutelposities) om hem te helpen de maatschappij te hertekenen. Dit is de uiteindelijke culminatie van de paradigmawijziging.

Een discipel van de Indische goeroe Rajneesh maakte volgende scherpzinnige observatie, en illustreerde de potentiële kracht van deze misleiding en de hypnotische invloed van de Komende:

Er is iets gebeurd met Rajneesh dat hem anders dan anderen maakte. Hij heeft een zekere verandering ondergaan - verlichting, de opkomst van kundalini [*serpent power*, kracht van de slang] - zijn wezen werd opmerkelijk veranderd. Op haar beurt beïnvloedde deze verandering in hem zijn sannyasins [discipelen] en schiepen een persistente en katalyserende resonantie tussen hen.[6]

Wat was de natuur van deze resonantie? De Bijbel voorspelt dat de Antichrist een “god der sterkten”¹⁶ zal aanbidden, en hij en de valse profeet zullen “wonderen van de leugen” uitvoeren (2 Thess 2:9; Openb 13). Alice Bailey beschreef het werk van haar New Age Christus erg expliciet:

Het werk van de Christus (tweeduizend jaar geleden) was er een om de grote mogelijkheden en het bestaan van grote krachten bekend te maken. Zijn werk, wanneer hij terug verschijnt, zal er een zijn om de feitelijkheid van deze mogelijkheden te bewijzen en om de ware natuur en potentiële kracht van de menselijke natuur te onthullen.[7]

Het volgende is een ander krachtig voorbeeld van wat dit zou kunnen betekenen. Een hindoe spirituele leraar, genaamd Sri Chinmoy, demonstreerde de mogelijkheid om 7000 pond (3178 kg) met één arm op te heffen. Twintig toeschouwers getuigden hiervan en legden dit vast op foto en video.¹⁷ Hij schreef deze indrukwekkende bekwaamheid toe aan *meditatiekracht* en zegt erbij dat hij anders geen 60 pond kan optillen.[8] Hoogst waarschijnlijk waren het geesten (demonen) die hem deze kracht gaven, en dat gaf hem (en zij die het waarnamen) de indruk dat dit gebeurde door de kracht van zijn hogere zelf. Dit is nu wat de Bijbel bedoelt met “wonderen van de leugen”. De “mens van de wetteloosheid” (de Komende) zal dit op grote schaal uitvoeren. Hij zal grote wonderen verrichten om de mensheid ervan te overtuigen dat wij allen deze grote kracht bezitten, of zoals Bailey het noemde: “potency within us” (potentiële kracht binnenin ons).

Een Amerikaanse vrouw met een seculiere wereldbeschouwing maakte een reis naar Brazilië om een New Age *genezer* te bestuderen. De impact die hij op haar had was opmerkelijk. Zij vertelde:

Onmiddellijk voelde mijn lichaam aan als werd het gevuld met wit licht en ik werd zwak in mijn knieën en ik begon te wiebelen. Spoedig kon ik niet meer blijven staan en iemand hielp me in een stoel. Daarna voelde ik een extreme warmte die in mijn hoofd neersloeg, in het bijzonder aan de linkerkant. Tijdens deze ervaring was ik compleet bij kennis en mijn lichaam werd gevuld met extatische opwellingen. Ik had tevoren al gehoord van een wit licht maar had nooit ervaren er helemaal van doortrokken te zijn. Onmiddellijk maakte ik de associatie met de genezende kracht van Jezus Christus, en ik twijfelde er niet aan dat dit de natuur was van de energie die naar mij was overgebracht.[9]

Als deze persoon iets van die aard kon doen bij één vrouw, kan dan niet iemand met de volle macht van het occulte, deze dingen op een grotere schaal doen? Hij zou werkelijk de hele wereld kunnen ‘Reiki-en’.

Mysterie Babylon

¹⁶ Daniël 11:38, KJV: “But in his estate shall he honour the God of forces”. SV: “En hij zal de god Mauzzim in zijn standplaats eren”. Mauzzim betekent ‘versterkte vesting’ (vgl. Jeremia 16:19) of ‘grote kracht’; zie kantt. 156 SV.

¹⁷ Dit wordt gecontesteerd op <http://www.chinmoycult.com/testimonials/weightliftingscam.htm>. Sri Chinmoy legt uit hoe het mogelijk is 7000 pond op te heffen op <http://www.srichinmoylibrary.com/peace-blossoms-philippine/13.html>.

Geesten (gevallen engelen oftewel demonen) zullen niet zomaar enkelen misleiden; zij willen de hele wereld verleiden tot een nieuw systeem. Satan (wat tegenstander betekent) zal de macht zijn achter de Komende - de grote Antichrist. De oorsprong van het religieuze systeem van de Antichrist werd duidelijk onthuld door de apostel Johannes in Openbaring 17:5:

“En op haar voorhoofd stond een naam geschreven, een geheimenis [of: mysterie]: het grote Babylon, de moeder van de hoeren en van de gruwelen van de aarde”.¹⁸

Een ander woord voor Babylon in het Oude Testament is Chaldea. De Chaldeeën waren vermaard door hun beoefening van metafysische kunsten. Zij begonnen de eerste mysteriescholen. Daniël 4:7 zegt: “Toen kwamen in de tovenaars, de sterrekijkers, de Chaldeeën en de waarzeggers”. Dit mysterie Babylon is de originele bron of moeder van wat nu de New Age metafysica is.

Dus, wanneer de apostel Johannes het geestelijke format van de Antichrist identificeert, dan maakt hij een verwijzing naar de stad en het volk dat oorspronkelijk het occultisme voortbracht, in oude tijden. Alle andere mysteriescholen kwamen voort uit Babylon en zij leren in wezen hetzelfde: het hogere zelf. Johannes zag dat er door de geschiedenis heen een ononderbroken lijn loopt, die echter zal culmineren in het bestuur van de Antichrist, waarin honderden miljoenen zullen overgegeven worden aan de demonen. Lukas, die het boek Handelingen schreef, gaf ons een exact verslag van deze activiteit, gezien de eerste eeuwse gelovigen dagelijks geconfronteerd werden met geesten die niet uit God waren:

“En een zeker man, met name Simon, was te voren in de stad plegende toverij, en verrukkende de zinnen van het volk van Samaria, zeggende van zichzelf, dat hij wat groots was. Die zij allen aanhingen, van de kleine tot de grote, zeggende: Deze is de grote kracht Gods. En zij hingen hem aan, omdat hij een lange tijd met toverijen hun zinnen verrukt had” (Handelingen 8:9-11).

Simon was een man wiens activiteiten goed schenen; anders hadden de mensen niet gezegd: “Deze is de grote kracht Gods”. Maar de waarheid in deze kwestie is: hij was niet uit God - hij deed maar alsof. Gelukkig voor Simon kreeg hij berouw over deze Chaldeeuwse praktijk, en hij en zijn huis werden behouden.

Simons bekering (zoals alle bekeringen) betekent een grote bedreiging voor de mystieke agenda. Vandaar dat het makkelijk in te zien is dat de komst van het christelijke Evangelie in de stad Efeze, een grote bedreiging vormde voor de praktijk van het occultisme. Eens dat de mensen begrepen dat zij misleid werden door wat zich voordeed als geestelijke waarheid, bekeerden zij zich en bevrijdden zij zichzelf van hun hele collectie mystieke attributen. Het volgende is een dramatische gebeurtenis:

“En velen van hen, die geloofden, kwamen, belijdende en verkondigende hun daden. Velen ook van hen, die ijdele kunsten gepleegd hadden, brachten de boeken bijeen, en verbrandden ze in aller tegenwoordigheid; en berekenden de waarde ervan, en bevonden vijftig duizend zilveren penningen. Alzo wies het Woord des Heeren met macht, en nam de overhand” (Hand 19:18-20).

De magische of mystieke kunsten vlogen de deur uit wanneer het Evangelie van Christus binnenkwam. De twee zijn niet enkel incompatibel maar geheel tegengesteld. Bovendien, hetgeen de nieuwe gelovigen verbrandden kwam overeen met het jaarinkomen van 150 mannen. De Efezische gelovigen gaven hun weelde en mystieke formules op voor de waarheid die in Jezus Christus gevonden wordt. Maar wat is het spijtig dat vandaag het tegenovergestelde gebeurt in de wereld!

Er is een ander verslag in de Schrift dat onderstreept wat ik wil zeggen. Het wordt gevonden in Handelingen 16:16-19:

“En het geschiedde, toen wij tot het gebed heengingen, dat een zekere dienstmaagd, hebbende een waarzeggende geest, ons ontmoette, die haar heren groot gewin toebreacht met waarzeggen. Deze volgde Paulus en ons achterna, en riep, zeggende: Deze mensen zijn dienstknechten van God de Allerhoogste, die ons de weg der zaligheid verkondigen. En dit deed zij vele dagen lang. Maar Paulus, daarover ontevreden zijnde, keerde zich om, en zeide tot de geest: Ik gebied u in

¹⁸ Op 17:5, Textus Receptus: “mystèrion babulón è megalè”, of letterlijk vertaald: “Mysterie Babylon de grote”. In de KJV: “MYSTERY, BABYLON THE GREAT”.

de Naam van Jezus Christus, dat gij van haar uitgaat. En hij ging uit op datzelfde uur. Toen nu de heren van haar zagen, dat de hoop van hun gewin weg was, grepen zij Paulus en Silas, en trokken hen naar de markt voor de oversten”.

Zulke gebeurtenissen in de Schrift tonen verscheidene dingen aan die cruciaal zijn voor het begrijpen van de natuur en de bedoeling van boze geesten:

- De geest was de bron van haar kracht, niet een of andere latente capaciteit die inherent is aan de menselijke gesteldheid. Toen die geest uitging waren haar vermogens verdwenen.
- De geest was in hoge mate accuraat. Anders zou zij voor haar meesters geen “groot gewin” opgeleverd hebben.
- Paulus en de geest stonden *niet aan dezelfde kant* - niet alles was één hier. Dit is evident door het feit dat Paulus de geest uit haar dreef. En het belangrijkste van alles: de geest trachtte zich niet te identificeren met God. De geest was listig toen hij Paulus en Silas volgde want hij sprak de waarheid: “Deze mensen zijn dienstknechten van God de Allerhoogste, die ons de weg der zaligheid verkondigen”. Dit onthult dat *Mysterie Babylon* en haar geesten-gidsen zich zal trachten voor te doen als dat zij aan Gods kant staat. Vandaag gebeurt er al veel hiervan, in de naam van Christendom.

Komen in Zijn Naam

Ik geloof dat de Bijbel een belangrijk signaal bevat dat de veranderingen van de tijden inderdaad op handen kunnen zijn. In Mattheüs 24:3-5, dat handelt over de verdrukkingstijd, sprak Jezus deze onthullende woorden tot Zijn discipelen over de tekenen van Zijn komst aan de voleinding van de wereld:

“En toen Hij op de Olijfberg gezeten was, gingen de discipelen tot Hem alleen, zeggende: Zeg ons, wanneer zullen deze dingen zijn, en welk zal het teken zijn van Uw toekomst, en van de voleinding der wereld?

En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Ziet toe, dat u niemand verleide. Want **velen zullen komen onder Mijn Naam**, zeggende: Ik ben de Christus; en zij zullen velen verleiden”. (benedrukking van mij).

Ik heb twee interpretaties gehoord van Jezus’ antwoord. De eerste interpretatie beweert dat verscheidene personen zullen beweren de wedergekomen Christus te zijn. De tweede interpretatie zegt dat er een aantal messiasfiguren zullen verschijnen en voor zich volgelingen zullen bijeenhalen, op een gelijkaardige manier als de cultische leider Jim Jones of de Bagwan Shree Rajneesh, de goeroeleider die zijn Utopia opzet in Oregon. Ik geloof nu dat beide interpretaties niet het grotere plaatje kunnen omvatten. In het licht van de talloze New Age verklaringen krijgt Mattheüs 24 een nieuwe betekenis.

Een fundamenteel dogma van het New Age denken is dat van de *Meester Jezus*. Aanhangers van dit idee geloven dat gedurende de niet beschreven periode van Zijn leven, Jezus naar verscheidene occulte centra en mystieke scholen reisde, in plaatsen zoals Tibet, India, Perzië en Egypte; in deze plaatsen zou Jezus de metafysische geheimen van de tijden geleerd hebben. Daarom, zo zeggen zij, spendeerde Jezus zeventien jaar aan pelgrimstochten met betrekking tot het hogere bewustzijn. Volgens deze zienswijze werd Jezus van Nazareth de Meester Jezus, iemand die meesterschap had verworven over de fysieke wereld door één te worden met zijn hogere zelf.

Zo interpreteert de New Age het woord *Christus*. Het woord komt van het Griekse *kristos*, wat “gezalft” betekent. New Agers geloven dat dit betekent: gezalft of in contact met het hogere zelf of de goddelijke natuur. Met andere woorden: gezalft zijn betekent verlicht zijn.

Vermits New Agers geloven dat Jezus helemaal afgestemd was op zijn hogere zelf, maakte dit hem een *Christus*. Dit is, zo geloven zij, veeleer een staat van bewustzijn en geestelijke toestand dan een titel. Om deze reden is ieder die volledig afgestemd is op zijn of haar *goddelijke essentie*, eveneens een *Christus*.

Na talloze verklaringen gelezen te hebben die dit *Christus-bewustzijn* promoten, nam ik Mattheüs 24:5 nauwkeuriger onder ogen. Wat ik vond verbaasde me! Het Griekse woord voor *velen* in dit vers is *polus*, wat een groot aantal betekent. Het woord kan eigenlijk zeggen dat miljoenen mensen aanspraak zullen maken op goddelijkheid voor zichzelf. Het Griekse woord voor “komen onder mijn naam” betekent dat zij zullen beweren Hem te vertegenwoordigen door Zijn naam te gebruiken.

Samengevat: Mattheüs 24:5 zegt dat een groot aantal mensen zal komen te beweren dat zij vertegenwoordigen wat Hij (Jezus) vertegenwoordigt, maar in feite zijn het misleidende mensen. In het licht van de waarschuwing van Jezus (“velen zullen komen onder Mijn Naam”) kunnen we de volgende opmerkingen eens beschouwen die uit twee New Age-bronnen komen:

Jezus was een ziel die de staat van Christusbewustzijn bereikte; zo zijn er ook vele anderen geweest. Hij symboliseerde de blauwdruk die wij moeten volgen ... De weg is open voor iedereen om een Christus te worden via het bereiken van het Christusbewustzijn en door hetzelfde pad te volgen dat Hij bewandelde. Hij demonstreerde eenvoudig en mooi het patroon.[10]

De betekenis van incarnatie en opstanding is niet dat Jezus een mens was zoals wij, maar eerder dat *wij goden zijn zoals hij* - of ten minste dat wij het potentieel hebben om dat te worden. De betekenis van Jezus is niet die van een drager van de redding, maar van een model van volmaaktheid. (benadrukking van mij).[11]

New Agers beweren dat Jezus een model is voor wat het Nieuwe Tijdperk (New Age) of de Aquarische mens moet worden. Deze verklaringen kunnen genoemd worden: “komen in Zijn naam” of er aanspraak op maken te vertegenwoordigen wat Hij vertegenwoordigt. Zij zullen zeggen: “... Ik ben de Christus”. Wij vinden een menigte aan verklaringen door New Agers die de waarschuwing van Jezus bevestigen; hier zijn enkele voorbeelden:

Deze Wereldleider wordt verondersteld het nieuwe Aquarische tijdperk te vertegenwoordigen en de Eenheid van alle mensen te vestigen - één religie ... In het Aquarische tijdperk zult u de uiterlijke redder niet nodig hebben want u zult in staat zijn te weten hoe het innerlijke Christusbewustzijn te bereiken ... De Redder van het Nieuwe Tijdperk zal een kanaal zijn waardoor alle Kosmische Waarheid zal komen.[12]

De Christus is in u. U bent degene die zal komen - elk en ieder van u! [13]

Christus-zijn is niet iets dat moet komen op een punt in de toekomst, wanneer u meer ontwikkeld bent. Christus-zijn is hier en nu! Ik ben de Christus van God. *U bent de Christus van God.* (benadrukking van mij).[14]

Het is niet verwonderlijk dat men ook in het kamp van het contemplatief gebed de mensen vindt die deze zienswijze onderschrijven. Contemplatief auteur John R. Yungblut - voormalig “Dean of Studies” aan het “Quaker Meditation Center” in Pendle Hill, Pennsylvania - resoneerde een gelijkaardige idee:

Maar wij kunnen het bestaan van het goddelijke niet beperken tot deze man [Jezus] onder de mensen. Daarom moeten wij niet de man Jezus aanbidden, alhoewel wij niet kunnen afzien van het aanbidden van de bron van deze Heilige Geest of Christus-leven, die voor velen van ons voornamelijk onthuld werd in deze historische figuur.[15]

Willigis Jager, die ironisch genoeg zijn boek de titel gaf: *Contemplation: A Christian Path*, gaf dezelfde perceptie weer van Christus’ rol voor de mensheid:

Redding zal nu niets anders zijn dan een realisatie van het feit: “het koninkrijk van God is in u” ... Dit is het goede nieuws dat Jezus verkondigde aan de mensheid. Het koninkrijk is *reeds binnenin ons allen*. (benadrukking van mij).[16]

Alhoewel vele contemplatieve auteurs zoals Richard Foster nog steeds de traditionele zienswijze van de Christologie handhaven, is er genoeg onderschrijving van het New Age model dat reden geeft tot grote bezorgdheid.

Er is ook een beweging verschenen in Joodse kringen die parallel loopt met de contemplatieve spiritualiteit van katholieken en protestanten. Gebaseerd op de Kabbala¹⁹ - de Joodse mystieke tekst - verspreidt deze versie van contemplatief gebed zich als een lopend vuur doorheen het Judaïsme. Bekijk de sectie over Judaïsme in gelijk welke lokale boekhandel en u zal vinden dat die vol staat met boeken over dit onderwerp.

Deze nieuwe spiritualiteit binnen het Judaïsme is wijd bekend als de *Joodse Vernieuwingsbeweging*. Dit is van betekenis voor de profetieën van Mattheüs 24, omdat ook de mystieke Joden, voor de hogere staten die zij binnengaan, verwijzen naar het “Messiaanse bewustzijn”[17]. Dus, in die staat verkeren maakt, volgens hen, dat men een messias wordt, of in de Griekse taal een christos - een christus.

De grote afvalligheid

In het licht van de velen die zullen komen in Christus’ naam, geloof ik ook dat de profetieën van Alice Bailey een groter inzicht kunnen geven in wat de apostel Paulus in 2 Thessalonicenzen 2:3 “de afval” noemt. Bailey voorspelde vurig over wat zij noemde “de wederopbloei van de kerken”. [18] Haar redenering daarvoor is duidelijk:

De christelijke kerk, met zijn vele vertakkingen, kan dienen als een St. Johannes de Doper; als een stem die roept in de woestijn, en als een centrum waardoor wereldverlichting kan volbracht worden. [19]

Met andere woorden, in plaats van het christendom tegen te staan, zou het occulte het christendom willen veroveren, om het te gebruiken als een middel voor het verspreiden van het New Age bewustzijn! De verschillende kerken zouden nog steeds hun uiterlijke vormen en nog veel van hun christelijk taalgebruik behouden. Als bepaalde vragen over het traditioneel christendom zouden gesteld worden, dan zouden daar nog steeds dezelfde antwoorden op volgen. Maar het zou allemaal een uiterlijke façade zijn; aan de binnenkant zou een contemplatieve spiritualiteit leven die hen aantastten die er open voor staan.

In brede segmenten van het christendom is dit reeds gebeurd. Zoals al eerder gezegd: Thomas Keating alleen al leerde 31.000 mensen het mystieke gebed aan in één jaar. Mensen reageren op deze grote aantallen omdat het een uiterlijke schijn heeft van christendom, maar in waarheid is het totaal tegengesteld - een bedreven geestelijke zinsbegoocheling. Ik geloof dat wat wij hier zien *de afval* is waarvan Paulus sprak:

“Laat niemand u op enigerlei manier misleiden. Want die dag komt niet, tenzij eerst de afval gekomen is en de mens van de wetteloosheid, de zoon van het verderf, geopenbaard is” (2 Thessalonicenzen 2:3).

Bemerk dat deze “afval” en de komst van de “mens van de wetteloosheid” in één adem genoemd worden. Als hij inderdaad Bailey’s “Coming One” (Komende) is, dan passen beide profetieën, die van Bailey en Paulus, perfect samen - maar duidelijk wel vanuit tegengestelde perspectieven.

Dit is erg logisch als men ziet, zoals Paulus verkondigde, dat zij zullen afvallen tot “het geheimenis [Gr. *mustèrion*] van de wetteloosheid” (2 Thess 2:7). Het Griekse woord hier is hetzelfde woord als dat waarvan wij “mysticisme” betrekken. De afval gaat richting occult mysticisme!

De meest logische reden voor het doen opleven van het christendom is dat het in staat moet zijn te passen in Bailey’s “nieuwe en vitale wereldreligie”[20] - een religie die de hoeksteen moet worden van de New Age, het nieuwe tijdperk. Zo’n religie zou het spirituele platform zijn voor de “Komende”. Deze eenheid of spirituele gedachte zou niet een enkele één-wereld-denominatie worden, maar zou een eenheid-in-diversiteit agenda hebben. Thomas Merton maakte hier een directe verwijzing naar, op een spirituele topconferentie in Calcutta, India, toen hij tegen hindoes en boeddhisten zei:

¹⁹ Kabbala (Hebr., = ontvangen leer, overlevering), sedert de middeleeuwen gebruikelijke naam voor de joodse geheime leer en mystiek. Deze leer kwam vooral in de 13de eeuw tot bloei en werd een soort geheimzinnige wijsbegeerte, waarvan men de beginselen reeds in het Perzisch-Macedonische tijdperk aantreft, terwijl zij de oosterse emanatieleer tot grondslag heeft. (Encarta 2002).

“Wij zijn reeds één maar wij beelden ons in van niet. Wat wij moeten ontdekken is onze oorspronkelijke eenheid”. [21]

Men kan gemakkelijk talloze van zulke verzoeken als die van Merton vinden in contemplatieve geschriften. Beschouw het volgende:

De christen moet geen hindoe of boeddhist worden, en evenmin moet een hindoe of een boeddhist een christen worden. Maar ieder moet de geest van de anderen assimileren ...- Vivekananda²⁰ [22]

Door gemediteerd te hebben met personen uit vele verschillende [niet-christelijke] tradities, besef ik dat wij in de stilte *een diepe eenheid* ervaren. Als wij achter de poorten van het rationele verstand in de ervaring komen, dan is er slechts *één God te ervaren*. (benadrukking van mij) - Basil Pennington [23]

Het nieuwe oecumenisme dat hierbij betrokken is, is niet dat tussen christen en christen, maar tussen christenen en de gratie van andere diep-religieuze tradities. - Tilden Edwards [24]

Ik observeerde dit “nieuwe oecumenisme” in een persartikel, weergegeven in een regionale katholieke krant. Het artikel verkondigde dat het “woord van God” ook in Oosterse religies kan gevonden worden. Een katholieke retraitsmeester zei: “hedendaagse katholieken hebben geen bezwaar om God te zoeken in andere tradities”. [25]

Deze zienswijze is niet zomaar een geïsoleerde, toevallige uitspraak. Dit is waar ik naar refereer als “Mertonisatie” (blijven in de religie waar u reeds bent maar afgestemd op Oosters mysticisme). Dit is de vervulling van Mertons droom: mystieke eenheid binnen religieuze diversiteit. In feite is die één-wereld-religie er al!

Het is altijd Satans plan geweest de mensen te bedriegen door ze te doen geloven dat zij als God kunnen worden. God heeft Satan de vrijheid gegeven zijn plannen uit te werken, en hij heeft bepaalde krachten om mensen te recrutereren in zijn poging die plannen te realiseren. Consequent hiermee is het niet onvoorstelbaar dat Satan deze dingen openbaart aan wie hij wil. Ik geloof dat Alice Bailey er een was van degenen die hij koos om zijn programma uit te leggen. Daarom kunnen Bailey's voorspellingen inderdaad feitelijk zijn en niet zomaar de vrucht van een rijke verbeelding. Wanneer de diepte en het ingewikkeld detail van haar werk wordt bestudeerd, kan dit niet afgedaan worden als iets onbeduidends. Eén auteur maakte hierover de volgende scherpzinnige observatie: “Alice Bailey's gigantische aanbod van wijsheid kon niet uitgevonden zijn door menselijke geesten; de leringen zijn ongetwijfeld bovenmenselijk van oorsprong”. [26]

Ik beschouw Alice Bailey als een apostel van het occultisme, en haar geschriften als mystieke openbaringen. Zij vertelt de wereld het pad dat deze zal opgaan en hoe dat zal uitgewerkt worden - in wezen een gecombineerd manifest en blauwdruk. Het feit dat veel van wat zij voorspelde ook werkelijk gebeurde verleent zelfs nog een grotere geloofwaardigheid aan de gedachte dat haar werk werkelijk het design is voor wat Paulus “de zoon van het verderf” noemde.

Het Evangelie “heroverwegen”

Verscheidene kerkelijke verklaringen weerspiegelen de duistere profetieën van Bailey die het hebben over de “revitalisatie” van de kerken. Zelfs nu zegt een recent katholiek woordenboek: “Huidige ideeën over mysticisme onderstrepen dat het voor de velen is, niet slechts voor een uitverkoren klein aantal”. [27] Een recent artikel in *America*, een nationaal katholiek magazine, toont de resultaten van dit mysticisme met betrekking tot evangelisatie. Het artikel met de titel *Rethinking Missions in India* (de missies in India heroverwegen) stelt dat de *geest* net zoveel actief is in het hindoeïsme als in het christendom, en daarom zijn beide religies “medepelgrims op de weg naar de vervul-

²⁰ Vivekananda, eigenlijk: Narendra Nath Datta (Calcutta 1862 – Belur, bij Calcutta, 1902), Indisch godsdienstig leider, kreeg een Engelse opvoeding. Hij werd beïnvloed door de Brahma Samaj, werd leerling van Ramakrishna en stichtte na diens dood (1886) de Ramakrishna Mission (hoofdkwartier te Belur), die zich beijverde in de gehele wereld, ook in het Westen, de Vedantaleer te verbreiden. Zo was hij een belangrijk deelnemer aan het eerste congres van wereldreligies te Chicago in 1893. (Encarta 2002).

ling”. [28] De betekenis hiervan wordt duidelijk onthuld in de volgende verklaring in hetzelfde artikel:

Alle aanspraken op superioriteit zijn schadelijk. Religies moeten niet met elkaar vergeleken worden. Al wat van ons verwacht wordt te doen is de mens te dienen door bij hem de liefde te openbaren van God, zoals duidelijk gemaakt in Jezus Christus”. [29]

Wat hier gebeurt is een complete ommekeer van de ware betekenis van evangelisatie. Als u aan de mens Gods liefde wilt bekendmaken zoals duidelijk gemaakt in Jezus Christus, dan moet u overeenkomstig de waarheid het *bloed van Christus* verkondigen voor redding! Het is vitaal op te merken dat dit artikel zegt wat die nieuwe benadering is: “...onlosmakelijk verbonden met contemplatie”. [30]

De 28 april 2002 editie van de PBS-reeksen “Religion en Ethics Weekly” onthulde ook de bevindingen van een nationale opiniepeiling, geleid door hen en “U.S. News & World Report magazine”. Deze bevindingen spreken voor zichzelf. Volgens hun peiling voelen 77% van alle Amerikanen dat alle religies elementen van waarheid bezitten, niet slechts één religie. Ook volgens deze peilingen zeggen 70% van de christenen dat andere religies *niet* het doel zouden mogen zijn van bekeringsinspanningen. De niet-bekeerden moeten met rust gelaten worden. Slechts 24% van de *christenen* denkt dat men moet trachten mensen te bekeren uit de andere religies.

Dit betekent dat, als deze peiling accuraat is, slechts één op vier christenen in het land gelooft dat enkel het christendom in de weg voorziet naar redding en hemel.

Er *zijn* dingen wáár in andere religies, zoals moraal en ethiek, maar als de kern van de christelijke boodschap bij hen ontbreekt, kunnen wij dan zeggen dat zij de waarheid brengen?

De zienswijze dat *alle* religies “elementen” bevatten van de waarheid past veel meer in de Merton/Nouwen-opvatting van redding dan in die van de apostelen van het Nieuwe Testament. Wat bij de andere religies ontbreekt is een *Redder* en in het christendom is Zijn naam de Heer Jezus Christus.

Hier is iets dat erg duidelijk is. Als 70% van alle christenen gelooft dat de andere religies niet actief moeten bereikt worden voor Jezus Christus, dan zeggen zij in feite: Jezus is *mijn* weg maar *uw* weg (d.w.z. het hogere zelf, de boeddha, de natuur) is evengoed.

Dit is niet veraf meer van de stap om Jezus te gaan zien als een model, veeleer als de *enige* manifestatie van God.

Aan hen die sceptisch staan tegenover een wereldmysticisme dat pervasief (doordringend) zou kunnen worden, stel ik voor dat zij zorgvuldig nadenken over de woorden van de populaire seminarieleider John Gray, een Transcendente Meditatie praktiseerder en auteur van de bestseller: *Men Are From Mars, Woman Are From Venus* (mannen zijn van Mars, vrouwen van Venus). Hij heeft onthuld hoe gemakkelijk en snel de mensen zich naar het mystieke rijk toe bewegen:

Ik leefde negen jaar als een monnik in de bergen van Zwitserland om mijn innerlijke verbinding met God te ervaren. Vandaag, wanneer ik meditatie aanleer, zie ik mensen lichtjaren sneller vooruitgaan dan ik deed. Binnen enkele weken beginnen zij de stroom van energie te ervaren die in hun vingertoppen vloeit. Negentig percent van de mensen die op mijn seminaries leren mediteren hebben deze ervaring binnen een of twee dagen. Voor mij is dat buitengewoon opwindend.

Doorheen de geschiedenis is dit nooit gebeurd. Over het verkrijgen van zo’n snel optredende ervaring werd nooit gehoord. De grote mystici en heiligen uit het verleden moesten jaren wachten om een spirituele ervaring te krijgen, maar vandaag kan praktisch iedereen de stroom van energie ervaren. [31]

Ik geloof dat de Heilige Geest ermee begonnen is de remmen los te laten. Het tegenhoudende effect waarover Paulus sprak in 2 Thessalonicenzen is begonnen met afnemen. De Heer is ermee begonnen de “mens der wetteloosheid” op de gepaste tijd naar boven te brengen. Het is nu voor ieder persoon de tijd om te beslissen waar hij of zij zal gaan staan. Het zou kunnen dat er niet veel tijd meer over is.

De wereld opent zijn armen voor een nieuwe spiritualiteit die diversiteit zal toestaan onder de paraplu van mysticisme. Het correlerende (tot wisselwerking brengende) thema zal zijn: wij zijn allen Een. Bovendien, niet enkel de mens der wetteloosheid zal opstaan in een één-wereld-economie en dito politieke basis, maar met hem zal er een contemplatieve spiritualiteit zijn die velen in staat zal stellen hun eigen *Christus-bewustzijn* te vinden.

Hoofdstuk 7 - Verleidende geesten

Ooit hoorde ik een radio-interview met Richard Foster dat de hoge indruk onthulde die vele invloedrijke evangelisten over hem hebben. De talkshowmoderator maakte zijn eigen bewondering voor Foster duidelijk met zulke commentaren als: “U hebt van God gehoord ... dit is een boodschap van enorme waarde”, en door te zeggen dat Fosters werk een “curriculum [leerplan] is voor Christus-gelijkenis”. Nadat Foster zei dat het Christendom “niet compleet was zonder de contemplatieve dimensie” [1] vond ik deze prijzing bijzonder storend. Uiteraard was het mijn bezorgdheid dat Fosters *curriculum* zou resulteren in een gelijkenis met Thomas Merton.

Als ik vooruit kijk en de impact van onderhavig boek overdenk, dan zijn er ongetwijfeld enkele ontzuisterende overwegingen. De contemplatieve gebedsbeweging heeft reeds sterke wortels gekregen binnen het evangelische christendom. Vele oprechte, godvruchtige en gerespecteerde christenen hebben Thomas Mertons visie aangenomen, namelijk:

De belangrijkste nood in de christelijke wereld vandaag is de innerlijke waarheid die gevoed wordt door deze Geest van contemplatie ... Zonder contemplatie en inwendig gebed kan de Kerk haar missie niet vervullen in het transformeren en redden van de mensheid.[2]

Een uitspraak als deze zou de onderscheidende christen onmiddellijk moeten alarmeren dat er iets fout gaat. Het is het Evangelie dat de mensheid redt, niet de stilte. Wanneer Merton “redden” zegt dan bedoelt hij in feite *verlichten*. Herinner u dat Mertons spirituele wereldbeschouwing panentheïstische éénheid is.

Sommigen zullen onderhavig boek zien als verdelend en intolerant - in het bijzonder zij die Mertons visie voor de toekomst delen. Pastors kunnen tegen elkaar opgezet worden en misschien tegen hun congregaties, vrienden, en zelfs familieleden verdeeld kunnen worden door de kwestie van contemplatieve spiritualiteit. Niettegenstaande dit, nadat ik de pro's en contra's heb overwogen voor het schrijven van dit boek, ben ik voorbereid om de onvermijdelijke reacties te ontvangen van de fans van deze contemplatieve mentors. En alhoewel ik oprecht van goede wil ben jegens hen die ik bekritiseerde, ben ik ervan overtuigd dat de onderwerpen in dit boek van zo'n groot belang zijn dat ik de last ervan wil dragen.

Nadat ik het bewijsmateriaal eerlijk overdacht is de conclusie overweldigend dat contemplatief gebed geen gerechtvaardigde praktijk is voor christenen. De fouten van contemplatieve spiritualiteit zijn eenvoudig en helder, om de volgende drie redenen:

- Het wordt in de Bijbel niet gevonden
- Het correleert met occulte methoden (d.w.z. mantra, lege herhalingen).
- Het sympathiseert met Oosterse mystieke percepties (God in alles; “alles is Een”-panentheïsme).

Dit zijn goedgedocumenteerde feiten, niet zomaar opinies. Bovendien, de contemplatieve gebedsbeweging is uniform, en dat geeft aan dat er een link is met een centrale bron van kennis. Gebaseerd op bovenstaande feiten weten wij wát die bron is.

De apostel Paulus waarschuwt ons tegen verleidende geesten in zijn eerste brief aan Timotheüs:

“Maar de Geest zegt uitdrukkelijk dat in de laatste tijden sommigen afvallig zullen worden van het geloof en zich zullen wenden tot **verleidende** geesten en leringen van demonen” (1 Tim 4:1).

Het operationele woord is hier “verleidende” en dat betekent ook dat er bedriegers, misleiders aan het werk zijn. Het is duidelijk te zien dat er een valse voorspiegeling gaande is - of zoals Paulus het noemde: een verleiding. Hoe kan u dan weten dat uzelf het slachtoffer bent van verleiding? Dat is eigenlijk niet zo moeilijk.

De doctrines (leringen, instructies) van demonen (ongeacht hoe fijn, charmant, godvruchtig zij klinken) delen mee dat alles een Goddelijke Tegenwoordigheid (alles is Een) bezit. Dit is een duidelijke ketterij - want dit wil zeggen dat Satan en God eveneens één zijn. Als datgene wat Henri Nouwen verkondigt waar is, toen hij zei: “Wij kunnen tot de volle realisatie komen van de eenheid van alles wat is”, dan zijn Jezus Christus en Satan ook verenigd. Dat, mijn vriend, is iets wat enkel een demonische geest zou leren!

Een zelfs nog subtieler maar verleidend idee zegt: Zonder een mystieke techniek is God op een of andere manier onbereikbaar. Degenen onder u die ouders zijn kunnen duidelijk de valsheid hiervan inzien. Hebben uw kinderen een bepaalde methode nodig om uw attentie of leiding te verkrijgen? Natuurlijk niet! Als u uw kinderen liefhebt zal u voor hen zorgen en op elkaar inwerken, omdat u met hen wilt participeren. Hetzelfde is waar voor Gods aandacht voor hen die Hij dezijsen heeft genoemd.

De belangrijkste rol van een herder is die van het begeleiden en leiden van de schapen. De schapen kennen de stem van hun Meester door Hem gewoon te volgen in geloof (Joh 10:14-18). De Herder verwacht of verlangt niet dat de schapen een methode of religieuze techniek uitvoeren om dichter bij Hem te komen. Hij heeft er reeds aanspraak op gemaakt dat zij dezijsen zijn. Herinner u: religiositeit is de weg van de *mens* naar God, terwijl Christendom *Gods* weg is naar de mens. Contemplatief gebed is gewoon een andere mens-geïnspireerde poging om tot bij God te geraken.

Wanneer wij Christus ontvangen dan ontvangen wij de Heilige Geest - dus ontvangen wij God. Christenen moeten niet zoeken naar enige esoterische techniek om dichter bij God te komen. De volheid van God heeft reeds woning gemaakt in degenen die Christus hebben ontvangen. De respons van de Christen is niet God zoeken door middel van een methode, maar gewoon zijn of haar wil overgeven aan de wil van God.²¹

Als we naar principes zoals deze kijken, dan wordt Paulus' waarschuwing duidelijk. Een verleiding zal niet werken als degene die verleid wordt wegwijds is in de wegen van de verleider.

Christenen moeten zich niet puur door hun emoties laten leiden; er moeten grondregels zijn. Een populair gezegde is: “Men kan God niet in een doos steken”. Dat is in bepaalde opzichten waar, maar dat is niet waar indien die doos de Bijbel is. God zal niet werken buiten hetgeen Hij heeft neergelegd in Zijn boodschap aan de mensheid.

Het antwoord aan de contemplatieve gebedsbeweging is eenvoudig: een christen is compleet in Christus. Het argument dat contemplatief gebed een vollere maat kan geven van Gods liefde, leiding en geestelijke voeding is hét toonbeeld van ontering van Jezus Christus, de Goede Herder.

Wijlen dr. Paul Bubna, president van de “Christian and Missionary Alliance” schreef een artikel: *Purveyors of Grace or Ungrace*:

Christus kennen is gelinkt aan degelijk theologisch begrip. Het is de verlichting door de Heilige Geest van de Schrift voor onze verduisterde geesten en harten, dat het wonder van onvoorwaardelijke liefde voortbrengt.[3]

De contemplatieve boodschap heeft dit wonderlijk werk van Gods genade en het heiligend werk van de Heilige Geest, sterk belasterd. Het is de Heilige Geest die de christen in alle waarheid leidt. Zij die de Heilige Geest in zich hebben wonen hebben geen behoefte aan de stilte. De christen hoort de stem van Jahweh door de Heilige Geest, niet door contemplatief gebed. Jezus maakte duidelijk dat Hij het is die dit proces initieert, niet de mens:

“Als u Mij liefhebt, bewaar dan Mijn geboden. En Ik zal de Vader bidden, en Hij zal u een andere Trooster geven, opdat Hij bij u blijft tot in eeuwigheid, namelijk de Geest van de waarheid,

²¹ Hier hoeven ook geen bijzondere ervaringen bij, want christenen leven “uit geloof, tot geloof” (Romeinen 1:17)!

Die de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet; maar u kent Hem, want Hij blijft bij u en zal in u zijn” (Johannes 14:15-17).

Dit is niet uit Mij!

Pastor Ron Comer, mijn goede vriend die het voorwoord schreef voor onderhavig boek, werd zich voor het eerst bewust van de gevaren van contemplatief gebed toen hij de leiding zocht van de Heilige Geest. Als jeugdpastor van een grote, dynamische evangelische kerk, verlangde hij ernaar dicht bij God te komen en Zijn stem te horen. Hij deelde mij het volgende verhaal mee over hoe hij de stem van de Heer hoorde, maar de afloop was erg verschillend van wat hij verwacht had. Hij legde uit hoe Gods genade hem redde van verleidende geesten. Ik laat hem hierna zijn eigen ervaring met contemplatief gebed vertellen:

Op een dag besloot ik mezelf in mijn kantoor af te zonderen en er niet uit te komen tot ik wist dat ik God ontmoet had. Ik nam uit het rek een boek van Richard Foster met de titel *Celebration of discipline*. Ik had het jaren geleden eens vluchtig doorgenomen en niet veel aandacht besteed aan de praktische toepassingen erin. Toen ik er nu in begon te lezen werd ik geïntrigeerd door de frisheid van Fosters benadering. Het leek zo bevrijdend om voor God te komen en mij van mezelf te ledigen. Ik wist dat God me niet kon vervullen als ikzelf in de weg stond.

Ik legde het boek op de vloer en ging op mijn knieën. Ik begon doorheen Fosters leringen te stappen over hoe voor God te komen. Ik ledigde mijn geest van alle gedachten en begon heilige woorden te herhalen die God zouden prijzen. Ik herhaalde dezelfde woorden opnieuw en opnieuw. Na een periode van ongeveer twee uur begon ik een bevrijding te voelen van al mijn zorgen. Mijn lichaam begon een energie gewaar te worden die zowel opwindend als relaxerend was. Mijn verstand was in vrede en mijn geest open voor elke ervaring die God met mij zou willen delen. Ik begon in een euforische mystieke staat te glijden. Plotseling werd ik tegengehouden door vijf krachtige woorden die elk besef van mijn bestaan doordrongen. De woorden waren krachtig maar liefdevol. Mijn inwendige geest had nooit zulk een helderheid gehoord. Deze vijf woorden waren: “Dit is niet uit Mij!”

Toen ik deze woorden hoorde begon het me onmiddellijk te bedroeven dat ik dit alles deed, en kreeg berouw - ik voelde me besmeurd en dwaas. Ik realiseerde me snel dat ik geen vreugde had gehad met God maar dat ik mijn hart en geest had opengesteld voor een verleidende geest. God beëindigde deze episode door in mijn geest te bevestigen dat ik moest alert en onderscheidend blijven voor bedrieglijke geesten die op verbazingwekkende wijze de Geest van God konden nabootsen en zich als engelen van het licht konden vermommen.

Ik realiseer me dat de ervaring van pastor Ron erg persoonlijk is. Want, wat indien het toch God was die hij ontmoette en het een demon was die tussenbeide kwam? Van de andere kant begrijp ik ook hoe beledigend dit verslag kan zijn voor Foster en de evangelischen die zijn werk bewonderen. Het kleineert hun onderscheidingskracht en impliceert een gebrek aan theologische beslagenheid. Bovendien, wie wil iemands bediening kwetsen gewoon doordat een jeugdpastor een stem hoorde. Niettemin reflecteert de waarschuwend stem die Ron hoorde de waarschuwing van de Schrift:

“...geloof niet iedere geest, maar beproeft de geesten, of zij uit God zijn” (1 Johannes 4:1).

Laten wij hen eens beproeven en we gebruiken daarbij nogmaals de leer van Foster. In zijn boek *Celebration of Discipline* wijdt hij een aantal pagina's aan wat hij noemt de *Bijbelse basis* voor dit soort gebed. Hij verwijst naar vele Schriftplaatsen waar God tot mensen sprak, zoals Christus die mensen leert na Zijn opstanding - met andere woorden: ontmoetingen tussen mens en God. Maar Foster springt dan direct over naar contemplatief gebed en leidt de lezer ertoe te denken “dit is hoe het gedaan wordt”, terwijl hij in feite helemaal geen bijbelse basis heeft gepresenteerd voor het gebruik van herhalingen van heilige woorden. Om zijn leringen te legitimeren gaat hij recht naar de contemplatieve mystici wanneer hij schrijft:

Hoe droevig dat hedendaagse christenen zo onwetend zijn aangaande de grote zee aan literatuur over christelijke meditatie door godvruchtige gelovigen doorheen de eeuwen! En hun getuigenis over het vreugdevolle leven van voortdurende gemeenschap is verbazingwekkend uniform.[4]

Dat is het probleem. De contemplatieve auteurs *zijn* “verbazingwekkend uniform”. Alhoewel zij allen een liefde voor God en Jezus betuigen, hebben zij allen iets toegevoegd aan wat God heeft meegedeeld in Zijn geschreven Woord.

Contemplatief mysticus John R. Yungblut schreef de volgende waarneming op die oprecht en gemeend klinkt met betrekking tot al zulke contemplatieve beoefenaars. Hij concludeert: “De kern van de mystieke ervaring is het begrip van eenheid, en de waarneming van verwantschap. Voor de mystici is de wereld één”. [5] Panentheïsme is de grondslag van de contemplatieve gebedsbeweging; daarom is het instellen van een onderzoek naar de bijbelse validiteit een absolute noodzaak.

Foster gelooft ook, zoals eerder besproken in dit hoofdstuk, dat Gods bekwaamheid om een impact te hebben op de niet-contemplatieve christen beperkt is. Foster zegt: “Wat er gebeurt door meditatie is dat wij een emotionele en spirituele ruimte creëren die Christus toestaat een innerlijk heiligdom te construeren in het hart”. [6]

Maar zoals gezegd hééft de Drie-eenheid reeds een innerlijk heiligdom in elke christen. Het is het in-Christus-zijn (via de Heilige Geest) dat elke gelovige in staat stelt om leiding en bijstand te ontvangen.

Bovendien, wanneer Richard Foster mensen als Sue Monk Kidd citeert als voorbeelden van wat hij promoot (zoals hij doet in zijn boek *Prayer: Finding the Heart's True Home*), is het redelijk te verwachten dat indien u Fosters gebedsmethoden overneemt, u zoals deze voorbeelden zult worden.

De spiritualiteit van Monk Kidd is duidelijk weergegeven in haar boek *When The Heart Waits*. Zij legt uit:

Er is een gloeilamp [*Eng. bulb*: peervormige lamp; ronde knol] van waarheid in de menselijke [niet enkel de christen!] ziel begraven die God is ... de ziel is méér dan iets dat gewonnen of gered moet worden. Het is de zetel en bewaarplaats van het innerlijke Goddelijke, het Godsbeeld, het meest ware deel van ons. [7]

Sue Monk Kidd, die een zelfbespiegelende vrouw is, geeft een onthullende beschrijving van haar spirituele transformatie in haar boek *God's Joyful Surprise: Finding Yourself Loved*. Zij deelt mee hoe zij vele jaren aan een diepe leegheid en spirituele honger leed, alhoewel zij erg actief was in haar Baptistenkerk. [8] Zij geeft haar gevoelens weer:

Misschien voelen wij aan dat op een of andere manier onze verbinding met God verbroken is. Hij wordt overbodig voor de zaken die komen. Hij leeft al zolang aan de buitenkant dat we beginnen te denken dat dit de plaats is waar Hij thuishoort. Al het andere lijkt simplistisch of fanatiek. [9]

Ironisch genoeg overhandigde een zondagsschoolwerker haar een boek van Thomas Merton. Hij zei haar dat zij dit nodig eens moest lezen. Van zodra Monk Kidd het las, veranderde haar leven dramatisch.

Wat daarna gebeurde heroriënteerde compleet de wereldbeschouwing en het geloofssysteem van Sue Monk Kidd. Zij ging de weg op van het contemplatieve gebed met een gevoel van geluk, las talrijke boeken en herhaalde de heilige woorden die in haar boeken werden geleerd. [10] Uiteindelijk kwam ze tot het mystieke besef dat:

Ik spreek van het herkennen van de verborgen waarheid dat wij één zijn met alle mensen. Wij maken deel uit van hen en zij maken deel uit van ons ... Als wij een ander persoon ontmoeten, ... zouden wij moeten reageren alsof wij ons op heilige grond bevinden, alsof God daar woont. [11]

Men zou tot verdediging van Monk Kidd kunnen zeggen dat zij slechts bedoelt dat christenen en niet-christenen een gemeenschappelijke menselijkheid delen en dat alle mensen goed moeten behandeld worden. Alhoewel het respecteren van de mensheid belangrijk is, faalt Monk Kidd erin onderscheid te maken tussen christenen en niet-christenen en ontkent zij daarbij Christus' gebiedende uitspraak: “U moet opnieuw geboren worden” (Johannes 3:7) als de allereerste vereiste voor de inwoning van God. Haar mystiek universalisme is duidelijk wanneer zij iemand citeert die haar

adviseert dat de Hindoegroet *namaste*, wat vertaald betekent *Ik eer de God in u*, door christenen zou moeten gebruikt worden.[12]

Zoals Merton, voegde Monk Kidd zich niet bij een metafysische kerk zoals de *Unity Church* of een *Religious Science* kerk. Zij vond haar spiritualiteit binnen de comfortabele en vertrouwde grenzen van een Baptistenkerk!

Bovendien, toen Sue Monk Kidd haar universele spiritualiteit vond, was zij geen teenager meer. Zij was een intellectualistische, volwassen vrouw. Dit illustreert de ontvankelijkheid van de miljoenen zoals zij die schijnbaar nieuwe, positieve benaderingen zoeken naar christelijke geestelijke groei. Zij die een gebrek aan onderscheidingsvermogen hebben, verkeren in groot gevaar. Wat aan de oppervlakte godsvruchtig lijkt of spiritueel heilzaam, kan principes achter zich meedragen die echt in tegenstrijd zijn met het Christendom.

Als Foster dit soort mystici gebruikt als modellen voor contemplatief gebed, zonder afwijzing van hun universalistisch geloof (zoals Sue Monk Kidd), dan is het gewettigd u af te vragen of hij ook niet sympathiseert met dezelfde geloven als die van hen. Op het Fosterseminarie dat ik bijwoonde, verzekerde een collega van hem het publiek dat wanneer zij in deze contemplatieve toestand zijn, zij gewoon “het Evangelie konden ruiken”. Gebaseerd op het onderzoek over deze beweging is het niet het Evangelie dat men kan ruiken, maar de Ganges![13]

Merton of de Heilige Geest

Twee Britse auteurs zetten een verbazend helder beeld neer van de New Age spiritualiteit. Zij legden uit:

De grondtoon ervan lijkt een beweging te zijn voor synthese [eenwording], afgeleid van een begrip van de onderliggende eenheid achter alle dingen en het gevoel van eenheid dat dit brengt ... Deze eenheid van alle leven is de essentie van de New Age beweging.[14]

M. Basil Pennington definieerde de contemplatieve spirituele wereldbeschouwing in zijn boek *Thomas Merton My Brother*. Hij vertelde:

De Geest verlichtte hem [Merton] in de ware synthese [eenheid] van alles, en in de harmonie van het immense koor van levende wezens. Hierbij werkte hij een visie uit van een nieuwe wereld, waar alle opdelingen weggefallen zijn en de goddelijke goedheid wordt waargenomen en genoten zoals aanwezig in alles en doorheen alles.[15]

Het eerste idee beschrijft God als de eenheid van alle bestaan. In Mertons nieuwe wereld wordt God gezien als aanwezig “in alles en doorheen alles”. Het is duidelijk dat eenzelfde geest beide partijen heeft verlicht. Het enige verschil is dat Mertons openbaring in een christelijke context werkzaam is, net zoals Alice Bailey had voorspeld. Het is droevig te zien dat dit vandaag gemeengoed is in katholieke kringen, dat dit zo aan het worden is in hoofdlijn-protestantse kerken, en enthousiast wordt verkend door een altijd-groeiend aantal evangelische christenen.

Evangelische leiders moeten nu eens gaan beslissen of deze spiritualiteit-in-christelijke-context hetzelfde is als contemplatieve stilte. Gebaseerd op onderhavige gepresenteerde documentaties geloof ik dat contemplatief gebed geen plaats kan hebben in het ware Christendom. De Schrift leert duidelijk dat samen met de redding er een automatisch begeleidingssysteem in werking treedt: de Heilige Geest. Lewis Sperry Chafer besprak deze waarheid in zijn excellent boek *Grace, The Glorious Theme*, met een kristalheldere duidelijkheid:

In Romeinen 5:5 staat: “de Heilige Geest, Die ons is gegeven”. Dit is waar voor elk persoon die gered is. De Heilige Geest is het geboorterecht in het nieuwe leven. Bij Hem alleen kan het karakter van en de dienst die bij het normale christelijke leven behoort gerealiseerd worden. De Geest is de “Algenoegzame”. Elke overwinning in het nieuwe leven is verbonden met Zijn sterkte, en elke beloning in de heerlijkheid zal gewonnen worden als een gevolg van Zijn machtige kracht.[16]

Ik stel de volgende uitdaging tot allen die onderhavig boek lezen: Toon mij één Schriftplaats in het Nieuwe Testament waarin staat dat de Heilige Geest geactiveerd wordt, of dat er toegang tot Hem

verschafft wordt, door middel van contemplatief gebed. Als zo'n Schriftplaats bestaat, zou die dan niet hét sleutelvers geworden zijn ter verdediging van contemplatief gebed?

Zo'n vers bestaat niet!

Ik wil in dit hoofdstuk iets benadrukken dat volgens mij doorheen al deze emotionele aantrekking snijdt die zovelen naar leraren als Foster en Manning heeft gedreven, en de kwestie helemaal uitkookt tot op zijn zuiverste staat.

In het recentste boek van Richard Foster, *Streams of Living Water*, straalt Foster zijn verhoopte visie uit van een "allesomvattende gemeenschap" waarvan hij denkt dat God die vandaag vormt. Hij ziet dit als "een grote nieuwe vergadering van Gods volk".[17]

Oppervlakkig gezien kan dit nobel en heilig klinken, maar een dieper onderzoek zal de elementen blootleggen die veel meer overeenstemmen met het visioen van Alice Bailey dan met Jezus Christus.

Foster profeteert: "Ik zie een katholieke monnik uit de heuvels van Kentucky staan naast een baptistisch evangelist uit de straten van Los Angeles, en samen brengen zij een offer van prijzing. Ik zie een volk".[18]

De enige plaats in "de heuvels van Kentucky" waar katholieke monniken leven is de Gethsemane Abdij, een Trappistenklooster. Toevallig ook was dit de thuisbasis van Thomas Merton.

Laat me deze significante connectie uitleggen. In de zomer van 1996 kwamen boeddhisten en katholieke monniken samen in dialoog in wat aangekondigd werd als de "Gethsemaneontmoeting". [19] David Steidl-Rast, een monnik opgeleid in zen-boeddhisme en nauwe vriend van Thomas Merton, vergemakkelijkte dit evenement.

Tijdens de ontmoeting werden voorstellingen gegeven van zen-meditatie en -praktijk uit de Theravada boeddhistische traditie.[20] Eén van de sprekers besprak de "correlatie van het christelijke contemplatieve leven met de levens van onze boeddhistische zusters en broeders".[21]

Opdat deze monniken en baptistische evangelisten "een volk" worden, zoals Foster profeteert, moet er iemand veranderen. Ofwel moeten de monniken hun boeddhistische overtuigingen verlaten en samengaan met de baptisten, ofwel moeten de baptisten de contemplatieve stijl aannemen en het geloof van de monniken overnemen. Dat is het dilemma in Fosters "grote nieuwe vergadering van Gods volk".

David Steidl-Rast vroeg eens aan Thomas Merton welke rol het boeddhisme speelt in zijn dieper doordringen in het spirituele leven. Merton repliceerde geheel oprecht: "Ik denk dat ik de christelijke leer niet zou kunnen verstaan zoals ik dat doe, als ik niet in het licht zou staan van het boeddhisme".[22]

Bedoelt Merton dat, om te verstaan wat het christendom werkelijk is, u uw bewustzijn moet veranderen? Ik geloof dat dit precies is wat hij bedoelde. Eens dat hij dit deed door contemplatief gebed, verschaftte het boeddhisme hem de uitleg van wat hij ervoer. Dat is nu juist waar ik christenen voor waarschuw. Contemplatief gebed biedt een weg tot God aan die identiek is met alle mystieke tradities van de wereld. Christenen zijn erin geluisd wegens de nadruk op het zoeken van Gods Koninkrijk en grotere godsvrucht, maar de apostel Paulus plaatst de eindtijdse afvalligheid van de kerk in de context van een *mystieke* verleiding. Als deze praktijk niet past in deze beschrijving dan weet ik niet wat wèl.

U hoeft uw bewustzijn niet te veranderen om een 'vaste greep' op God te krijgen. Alles wat u moet doen is wedergeboren worden. Wat Steidl-Rast en de andere Gethsemane-monniken de boeddhisten hadden moeten vertellen is: "Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt!" (Johannes 1:29).

In zijn boek *Ruthless trust*, zegt Brennan Manning dat Sue Monk Kidd uiteindelijk onder het mentorschap kwam van dr. Beatrice Bruteau die het boek schreef: *What We Can Learn From The East* (Wat we kunnen leren van het Oosten). Vermits de titel zichzelf uitlegt kan men begrijpen waarom dr. Bruteau het voorwoord wilde schrijven van een boek als *The Mystic Heart* (Het mystieke hart)

van Brother Wayne Teasdale. In het voorwoord stelt zij dat een universele spiritualiteit, gebaseerd op mysticisme, de wereld zal redden.

Het is duidelijk dat al deze mensen een betere wereld willen. Zij zijn geen sinistere samenzweerders zoals die in een James Bond film b.v. Het is hun *aardigheid* die de realiteit afwijst van de fundamentele scheiding tussen de mens en God. Het is precies hun zin voor medelijden dat hun universalisme voedt. Het is zijn idealisme dat Manning zo aantrekkelijk maakt en dat hem doet zeggen dat dr. Bruteau een “betrouwbare gids is tot contemplatief bewustzijn”. [23]

De christen van de toekomst?

De cover van de juli/augustus 1999 uitgave van *Group Magazine*, een gezaghebbende bron voor christelijke jeugdleiders, beeldde een tienermeisje af, met de ogen gesloten, die aan contemplatief gebed doet. Het artikel “Ancient-Future Youth Ministry” (Oude-toekomstige jeugdbediening) begint met te verklaren:

Het is zondag iets na 17.00 uur in het jeugdlokaal ... Zeven volwassenen zitten rond een “Christus-kandelaar” in het jeugdlokaal. Er wordt niet gesproken, noch gelachen. Gedurende tien minuten is het enige geluid dat van hun adem ... nu is het 19.00 uur - één uur in de avondvergadering van de jeugdgroep. Er zitten 18 leerlingen uit het hoger middelbaar en vijf volwassenen in een sanctuarium met kandelaars. Een gouden kruis staat op een tafel ... zij reciteren het “Jezusgebed”, een oude meditatieve praktijk. [24]

Volgens dit artikel hebben twee christelijke organisaties, “Youth Specialities” en “San Francisco Theological Seminary” (Presbyteriaanse Kerk, VSA), samen besloten een driejarig testproject te doen, om een benadering te ontwikkelen voor de jeugdbediening waarbij contemplatief gebed geïncorporeerd is. [25] Deze twee organisaties sponsoren het project in 16 kerken van verschillende denominaties. Het artikel stond erg open voor het feit dat heilig-woord-herhaling in het middelpunt stond van dit project. Het artikel onthulde dat in alle 16 testvergaderingen, de lagere en hogere middelbare schooljeugd “enthousiast waren om contemplatieve spirituele praktijken te leren”. [26] Een van de pastors van de kerk ging zover met te zeggen: “Wij zouden niet verbaasd moeten zijn dat het zo goed werkt. Het is een soort van “no-brainer” (verstandsuitschakeling). Als je er de ruimte voor maakt zal de Geest komen”. [27] Volgens het missie-statement van het project zal dit model spoedig “onmiddellijk beschikbaar gemaakt worden voor jeugdbedieningen in de hele natie”. [28]

Hoever kan dit verspreid worden? In de herfst van 1997 bekostigde het “Lilly Endowment”²² dit bedieningsexperiment, genaamd: “Youth Ministry and Spirituality Project”. De projectdirecteurs zijn Mark Yaconelli (zoon van Mike Yaconelli) en Andrew Dreitcer. Mike Yaconelli is medestichter van “Youth Specialities”, een herbronnings- en opleidingsorganisatie die een belangrijke impact heeft op het evangelische jeugdwerk in heel Amerika. Deze mannen geven cursussen aan de “Youth Specialities National Youth Workers Conventions” en de “Canadian National Youth Workers Conventions”. Enkele cursustitels zijn: “Ruimte voor God: een contemplatief model van jeugdbediening”, en “God-ontmoetingen: spirituele oefeningen die studenten transformeren”. Bovendien houdt “Youth Specialities” elk jaar een nationale conventie voor pastors, drie nationale jeugdwerkersconventies per jaar, en meer dan 100 seminaries per jaar die wereldwijd meer dan 100.000 jeugdwerkers bereiken - dit alles met zijn huidige leer over spiritualiteit.

Mike Yaconelli’s aangetrokkenheid en acceptatie van contemplatief gebed komt sterk overeen met het verhaal van Sue Monk Kidd. In zijn boek *Dangerous Wonder*, vertelt Yaconelli hoe verloren hij zich voelde na 25 jaar bediening. In zijn verwarring las hij het boek van Henri Nouwen *In The Name of Jesus*, en kreeg toen het verlangen “opnieuw te gaan luisteren naar de stem van Jezus”. [29]

In het boek van Nouwen kunnen we de methode vinden die Yaconelli ertoe bracht de beweerde stem van Jezus te vinden:

Door de discipline van contemplatief gebed, moeten christelijke leiders opnieuw en opnieuw leren luisteren naar de stem van liefde en daar de wijsheid en moed vinden om welke kwestie

²² Zie <http://www.lillyendowment.org/>.

maar ook aan te snijden die zich aandient ... Opdat het christelijke leiderschap waarlijk vruchtbaar zou zijn in de toekomst, is er een beweging vereist van het morele naar het mystieke toe.[30]

Yaconelli nam deze aanmaning ter harte en praktiseert nu niet enkel Nouwens gebedsmethode maar hij promoot het ook door middel van zijn machtige organisatie.

Als deze mystieke paradigmawisseling in de toekomst inderdaad wordt volbracht, waarop zouden de christenen van de toekomst dan gelijken? Als christenen zich zullen ontwikkelen naar de spirituele gelijkenis van Henri Nouwen, dan zal u hen in de toekomst samen met boeddhisten zien mediteren, zoals Nouwen deed - wat hij "dialoog van het hart" noemde.[31] U zal ze ook bezig zien met audio-opnames beluisteren met de *zeven* chakra's [32] (waar Reiki op gebaseerd is), zoals Nouwen deed, en boven alles zal u hen mensen zien helpen "aanspraak maken op zijn/haar weg tot God"[33] (universalisme; zie hoofdstuk 3), zoals Nouwen deed. Nouwen schreef dat zijn eenzaamheid, en de eenzaamheid van zijn boeddhistische vrienden "elkaar zouden groeten en ondersteunen".[34] In deze ene uitspraak ligt de fundamentele fout van de contemplatieve gebedsbeweging: geestelijk overspel.

Het boeddhisme verkondigt dat er niets buiten uzelf nodig is voor redding. Eén boeddhistische schrijver schreef: "De boeddhistische benadering stelt dat wàt ten slotte vereist is voor menselijke vervulling een vervolmaking is van het zijn, dat gevonden wordt in wat wij reeds zijn".[35] Een christen, echter, is iemand die naar Jezus Christus opkijkt als zijn/haar Redder - het geven van eer aan de boeddhistische benadering betekent dus de ontkenning van de Ene die Zichzelf voor ons gaf. Het is logischerwijs onmogelijk te beweren dat zowel het Boeddhisme als het Christendom waarheid zijn, omdat zij een verschillende grondslag bezitten en promoten voor redding. Jezus zei:

"Ik ben de Deur; als iemand door Mij naar binnengaat, zal hij behouden worden ..." (Johannes 10:9).

U kan niet tegelijk de leringen van Boedha én Jezus liefhebben en volgen - want de keuze in werkelijkheid in het vertrouwen op een zelf-godheid óf op Jezus Christus als Heer en Redder.

De enige manier waarop Nouwens contemplatief gebed de boeddhistische zienswijze kan ondersteunen is dat het hetzelfde mysticisme deelt, en dat is het punt dat ik in onderhavig boek wil bewijzen. Ik geloof dat de feiten voor zichzelf spreken. Dit is ook hetzelfde mysticisme dat velen willen inbedden in het hart van het Christendom.

De vraag kan nu rijzen: hoe kunnen geloofwaardige evangelische organisaties meditatieve praktijken rechtvaardigen die duidelijk op deze van de Oosterse meditatie gelijken? Het is voldoende dat enkele geloofwaardige christelijke leiders, met nationaal profiel, een bepaalde leer omarmen die christelijk *klinkt*, om ervoor te zorgen dat grote aantallen in de kerk worden beïnvloed. Bovendien, bestaan er vele goedgegelovige christenen die de Schrift niet aanwenden om de beweringen van anderen te toetsen. Een hele gebedsmethode opbouwen rond een paar uit de context geplaatste verzen is op zijn minst aanmatigend. Op dit tijdstip gekomen is het met betrekking tot deze kwestie van cruciaal belang dat christenen gaan leren onderscheiden en zich daartoe wijden aan ernstige bijbelstudie.

In het huidige geestelijke klimaat past een verenigende mystieke gebedsmethode in het paradigma (model) dat nodig is om de verschillende wereldgeloven te verenigen. In de Westerse beschaving is dit model de contemplatieve gebedsbeweging. Ik geloof dat deze beweging zich op de glijbaan bevindt die leiden zal tot de grote afval. Opdat dit zou kunnen gebeuren, zoals de Bijbel zegt, zullen er "verleidende geesten" zijn die een spiritualiteit ontwerpen die zich aandient als de diepe waarheid. Elk christen moet daarom onderscheiden of de contemplatieve gebedsbeweging al dan niet een diepere wandel met God betekent, óf dat het een misleiding is die het ware Evangelie probeert te ondermijnen.

Als mensen zoals Thomas Merton de Oosterse mystieke inzichten proberen te integreren met het Christendom, dan is er een fundamenteel verraad opgetreden tegen de christelijke boodschap. En als mannen zoals Nouwen, Foster en Manning cheerleaders (toejuichers) worden voor mystieke ge-

bedsmethoden die er voor zorgden dat ook Merton dit pad volgde, dan moet u de deugdelijkheid van hun geschriften over dit onderwerp in vraag stellen.

Jezus Christus heeft Zijn Kerk geroepen om geheiligd (apart gezet voor heilige doeleinden) te worden, Geestvervuld, overgegeven (aan Hem alleen) en gewillig om te lijden (voor de zaak van de gerechtigheid). De wereld zal vele spirituele ervaringen aanbieden, terwijl we snel bewegen naar een tijd alwaar de massa's in overeenstemming worden gebracht met een universele spiritualiteit die de eenheid van alle dingen verkondigt. Deze wereldomvattende spiritualiteit kan het platform zijn dat de Valse Messias inleidt. Dit wetende, moeten wij de waarschuwing over valse leringen serieus nemen en beroep doen op Gods genade om onze harten en geesten te onderzoeken.

Misschien mogen we enige notie ontvangen van de doordringende impact van deze universele spiritualiteit door een kijk te nemen naar een hoogst ontvullende realiteit. Volgens een Reiki-centrum waren er in Duitsland alleen al in 1996 meer dan een miljoen Reiki-studenten.[36] Op een bevolking van slechts 80 miljoen is dit cijfer verbazingwekkend. Indien elk van de studenten Reiki uitoefent op slechts één persoon per maand, dan zit in minder dan een jaar bijna 15% van de Duitse bevolking onder de spirituele invloed van Reiki. Potentieel kan vandaag meer dan 90% van 's lands bevolking ooit in contact gekomen zijn met een Reiki-praktiseerder. Gezien de spirituele aspecten van Reiki heeft dit significante implicaties voor de hele wereld!

Simultaan staat het contemplatieve gebed op de drempel van een wereldwijde uitbarsting. Dr. Larry Crabb, spiritueel directeur voor de 50.000 leden tellende "American Association of Christian Counselors", heeft het voorwoord geschreven van een recent boek dat de toekomst verklaart van spirituele besturing in de evangelische kerk. De auteurs die in het boek gepromoot worden zijn dezelfde als dezen waar onderhavig boek zich op richt: Nouwen, Merton, Foster, Keating, Pennington, enz. Het is daarom veilig aan te nemen dat wij tegen een contemplatieve benadering aankijken. Met dat in gedachten voorspelde dr. Crabb: "Het geestelijke klimaat is rijp. Jezus-zoekers over de hele wereld worden geprepareerd om de oude weg van geschreven code te verlaten ten voordele van de nieuwe weg van de Geest".[37]

Laten we indachtig zijn dat bedrog subtiel tewerk gaat - we moeten dus alert zijn. Alles van het leven en de waarheid rust op wat God heeft verkondigd in de Schriften. Elke leer die door de Bijbel niet wordt ondersteund is niet uit God. Moge u weten in uw hart en geest, dat u er niet een bent van de bedrogenen, en moge u, met al uw hart, uw liefde voor God tonen door het liefhebben van Zijn Woord. En tenslotte: moge u vooruitgaan volgens de opwaartse roep van God, en gereed bevonden worden - want er zal inderdaad *een tijd van heengaan* komen!

"Want er zullen valse christussen en valse profeten opstaan, en zullen grote tekenen en wonderheden doen, also dat zij (indien het mogelijk ware) ook de uitverkorenen zouden verleiden. Ziet, Ik heb het u voorzegd!" (Mattheüs 24:24-25).

Eindnoten

Voorwoord

1. Francis Schaeffer, *The God Who Is There*, Inter Varsity Press, Downers Grove, Illinois, 1968, p.66.
2. William Gurnall, *The Christian in Complete Armor*, Moody Press, Chicago, Illinois, 1994, Dec 13th reading.

1 De onzichtbare denominatie

1. David Spangler, *Emergence, The Rebirth of the Sacred*, Dell Publishing Co., New York, NY, 1984, p.26.
2. Michael D. Antonio, *Heaven on Earth*, Crown Publishing, New York, NY, 1992, p.13.
3. Robert C. Fuller, *Spiritual But Not Religious*, Oxford University Press Inc., NY, 2001, p.99
4. "The Guiding Light", *Sales and Marketing Management* magazine August 1997, p.48.
5. *The Reiki News*, Fall 1997, p.16D.
6. "Evolving Boundaries", *Common Boundary* magazine, Jan./Feb., 1994, p.5.
7. "You Gotta Have Faith", *Tv Guide Magazine*, March 29, 1997, p.36.
8. Marion Weinstein, *Positive Magic: Occult Self-Help*, Phoenix Publishing, Custer, Washington, 1978. p.19.
9. Ibid, p.25.
10. Merk B. Woodhouse, *Paradigm Wars, world Views for a New Age*, Frog Ltd. Publishing, 1996, p.47.
11. Richard Kirby, *The Mission of Mysticism*, The Camelot Press, Ltd., 1979, p.6.
12. Ann Wise, *The High Performance Mind*, Tarcher/Putnam, Los Angeles, CA., 1995, p.57.
13. Barry Long, *Meditation, a Foundation Course*, Barry Long Books, 1995, p.13.
14. Swami Rama, *Freedom From the Bondage of Karma*, Himalayan Institute, 1977, p.66.
15. Louann Stahl, *A Most Surprising Song*, Unity Books, Unity Village, Missouri, 1992, pp.147-148.
16. W.E. Butler, *Lords of Light*, Destiny Books, Rochester, Vermont, 1990, p.74.
17. David L. Smith, *A Handbook of Contemporary Theology*, Victor Books, 1992, p.273.
18. Brian Tracy, *Maximum Achievement*, Simon and Schuster, New York, NY, 1993, pp.179, 17.
19. "Change of Heart", *The Sunday Oregonian*, September 19, 1993, p.L1.
20. *AM Northwest Morning Talk Show*, KATU Channel 2, Portland, OR, Interview with Wayne Dyer, March 27, 1997.
21. "Living with Vision", *Science of Mind*, April 1, 1992, p.44.
22. Shakti Gawain, *Creative Visualization*, Nataraj Publishing Novato, CA, 2002, back cover.
23. Shakti Gawain, *Creative Visualization*, Nataraj Publishing Novato, CA, 9th Printing, 1983, p.57
24. Julie Cameron, *The Artists Way*, William Morrow Co., New York, NY, 10th Anniversary Edition, front cover, back cover.
25. *What's New at Stiles* newsletter, 1985
26. Terry Mattingly, "Marketplace of the Gods" *Christian Research Journal*, May/June 1986, p.6.
27. *Omega Center for Holistic Studies* Catalog, 1999, p.14.
28. "The New Spirituality", *Maclean's magazine*, Oct. 10, 1994, p.45.
29. "Searching for the Soul", *Newsweek Magazine*, Nov. 28, 1994, p.54.
30. George Trevelyan, *A Vision of the Aquarian Age*, Stillpoint Publishing, Walpole, New Hampshire, 1984, p.161.
31. W.E. Butler, *Lords of Light*, op. cit., p.164.
32. Storma Swanson, *Attuning to Inner Guidance*, Seabreeze Press, Beaverton, Oregon, 1982.
33. Jacqueline Small, *Embodying Spirit*, Harper Collins Publishers, New York, NY, 1994, p.97.

34. Geoffrey Parrinder, *World Religions from Ancient History to the Present*, Facts on File Publications, New York, NY, 1971, p.155.
35. Rev. Leddy Hammock, *Questions, Answers, and Ultimate Answers* pamphlet, Unity-Clearwater Church, Clearwater, Florida
36. “Kundalini Demystified”, *Yoga Journal*, Issue 64, September/October 1985, p.43.
37. “Baba Beleaguered”, *Yoga Journal*, Issue 63, July/August 1985, p.30 (reprinted from Co-Evolution Quarterly).
38. Ibid, p.30.

2 De yoga van het Westen

1. William Johnston, *Letters to Contemplatives*, Orbus Books, 1992, p.1.
2. Alice Bailey, *From Intellect to Intuition*, Lucis Publishing Co., New York, NY, 1987, 13th printing, p.193.
3. William Johnston, *Lord, Teach Us to Pray*, Harper Collins Publishers, New York, NY, 1991. p.54
4. Ibid, p.58.
5. Walter A. Elwel, *Evangelical Dictionary of Theology*, Baker Book House, Grand Rapids, MI, 1984, p.818.
6. Fr. Ken Kaisch, *Finding God: A Handbook of Christian Meditation*, Paulist Press, New York, NY, 1994, p.283.
7. William Johnson, *The Mystical Way*, Harper Collins, New York, NY, 1993, p.224.
8. Willigis Jager, *Contemplation: A Christian Path*, Triumph Books, Ligouri, MO, 1994, p.93.
9. Richard Kirby, *The Mission of Mysticism*, op. cit., p.7
10. William Johnston, *Letters to Contemplatives*, op. cit., p.13.
11. Willigis Jager, *Contemplation: A Christian Path*, Triumph Books, 1994, p.31.
12. Fr. Ken Kaisch, *Finding God*, op. cit., quoted, from *The Cloud of Unknowing*, p.223.
13. “Talking to God”, *Newsweek Magazine*, January 6, 1992, p.44.
14. Michael Leach, *America*, May 2, 1992, p.384.
15. M. Basil Pennington, *Centered Living: The Way of Centering Prayer*, Doubleday Publishing, 1988, p.10.
16. Sheed & Ward Catalog, Winter/Lent, 1978, p.12.
17. William Shannon, *Seeds of Peace*, Crossroad, 1996, p.25.
18. “Resting in God”, *Common Boundary* magazine, Sept./Oct. 1997, p.25.
19. *Catechism of the Catholic Church*, Urbi et Orbi Communications., 1994, p.652.
20. Randy England, *The Unicorn in the Sanctuary*, Trinity Communications, 1990, p.159.
21. “Get Thee to a Monastery”, *Publisher Weekly*, April 10, 2000, p.39.
22. Bruce Epperly, *Crystal & Cross*, Twenty-third Publishers, Mystic, CT, 1996, p.14.
23. William Shannon, *Seeds of Peace*, op. cit., p.66.
24. Daniel Goleman, *The Meditative Mind*, Tarcher/Putnam Inc., Los Angeles, CA, 1988, p.53.
25. Fr. Ken Kaisch, *Finding God*, op. cit., p.191.
26. Father William Teska, *Meditation in Christianity*, Himalayan Institute., 1973, p.65.

27. Tilden Edwards, *Living in the Presence*, Harper & Row, San Francisco, CA, 1987, Acknowledgement page.
28. Jacquelyn Small, *Awakening in Time*, Bantam Books, New York, NY, 1991, p.261.
29. Ronald S. Miller, Editor of *New Age Journal*, *As Above So Below*, Tarcher/Putnam Los Angeles, CA, 1992, p.52.
30. Tav Sparks, *The Wide Open Door*, Center City, MN, Hazelden Educational Material, 1993, p.89.
31. Tilden Edwards, *Spiritual Friend*, Paulist Press, New York, 1980, pp.162-163.
32. Ibid, p.18.
33. Charles Spurgeon, *Morning and Evening*, Hendrickson Publishers, 1991, p.392.
34. Philip St. Romain, *Kundalini Energy and Christian Spirituality*, Crossroad Pub. Co., 1995, p.24
35. Ibid., pp.20-21.
36. Ibid., pp.22-23.
37. Ibid., pp.28-29.
38. Ibid., p.107.
39. Ibid., pp.48-49.
40. Ibid., p.39.
41. Ibid., pp.75-76
42. Deborah Hughes and Jane Robertson-Boudreaux, *Metaphysical Primer*, Metagnosis Pub., 1991, p.27.
43. St. Romain, *Kundalini Energy and Christian Spirituality*, op. cit., p.107.
44. Willigis Jager, *Contemplation: A Christian Path*, op. cit., p.72.
45. Michael J. Gelb, *The Hour to Think Like Leonardo da Vinci Workbook*, Dell Publishing, New York, NY, 1999, p.142.
46. John F. MacArthur, *Reckless Faith*, Crossway Books, 1994, p.154-155.
47. "Are You Religious or Are You Spiritual?", *Spirituality & Health Magazine*, Spring 2001, p.28

3 Voorstanders en zieners

1. Michael Tobias, *A Parliament of Souls in Search of a Global Spirituality*, KQED Inc., San Francisco, CA, 1995, p.148.
2. Marilyn Ferguson, *The Aquarian Conspiracy*, J.P. Tarcher Inc., Los Angeles, CA, 1980, p.419.
3. *Life magazine*, December 1992, p.73.
4. *Wall Street journal*, as quoted in *The Road Less Traveled Seminar*, brochure presented by Career Track, 1992. p.7.
5. M. Scott Peck, *The Road Less Traveled*, Simon & Schuster, Inc., New York, NY, 1978, p.283.
6. Ibid, p.309.
7. *New Age Journal*, December 1985, pp.28-30.
8. M. Scott Peck, *A World Waiting to be Born*, Bantam Books, New York, NY, 1993, p.88.
9. Ibid, p.21
10. Ibid, p.21
11. Ibid, p.83.

12. Ibid, back cover.
13. Matthew Fox, *The Coming of the Cosmic Christ*, Harper & Row Pub., San Francisco, CA, 1988, pp.154, 232.
14. Ibid, back cover.
15. Ibid
16. M. Scott Peck, *Further Along the Road Less Traveled*, Simon & Schuster Audioworks, 1992.
17. Ibid
18. Ibid
19. Ibid
20. Ibid
21. Ibid
22. Ibid
23. Michael D. Antonio, *Heaven on Earth*, Crown Publishing, New York, 1992, p.342, 352.
24. Thomas Merton, *Conjectures of a Guilty Bystander*, Doubleday, Garden City, New York, 1989, pp.157-158.
25. *Borders Books for the Nineties* catalog, Fall, 1995, p.15.
26. *Credence Cassettes* magazine, Winter/Lent, 1996, p.59.
27. *Credence Cassettes* magazine, Winter/Lent, 1998, p.24
28. M. Basil Pennington, *Thomas Merton, My Brother*, New City Press, Hyde Park, New York, 1996, p.115. (Quoted from *The Hidden Ground of Love*, pp.63-64.)
29. Nevill Drury, *The Dictionary of Mysticism and the Occult*, Harper & Row Publis, San Francisco, 1985, p.85.
30. Shirley MacLaine, *Going Within: A Guide for Inner Transformation*, Bantam Books, New York, NY, 1989, p.74.
31. William Shannon, *Silent Lamp, The Thomas Merton Story*, Cross-road Pub. Co., New York, NY, 1992, p.276.
32. Ibid, p.281.
33. Ibid, p.273.
34. Deba P. Patnaik, *The Message of Thomas Merton*, edit. Brother Patrick Hart, Cistercian Publishing, Kalamazoo, MI, 1981, p.87.
35. Michael Ford, *Wounded Prophet: A Portrait of Henri J.M. Nouwen*, Doubleday, Pub., New York, 1999, p.35.
36. Henri Nouwen, *Sabbatical Journey*, Crossroad Publishing Co., New York, 1998, p.51.
37. Eknath Easwaran, *Meditation*, Nilgiri Press, Tomoles, CA, back cover, 1991 edition.
38. Thomas Ryan, *Disciplines for Christian Living*, Paulist Press, Mahwah, N.J., 1993, pp.2-3.
39. Henri Nouwen, *The Way of the Heart*, Harper, San Francisco, 1991, p.81.
40. Henri Nouwen, *Bread for the Journey*, Harper, San Francisco, 1997, Jan. 15 and Nov. 16.
41. Henri Nouwen, *The Way of the Heart*, op. cit. p.66.
42. M. Basil Pennington, Thomas Keating, Thomas E. Clarke, *Finding Grace at the Center*, St. Bede's Pub., Petersham, MA, 1978, pp.5-6.

43. Thomas Keating, *Intimacy with God*, Crossroad Pub., New York, NY, 1994, p.153.
44. "Talking to God", *Newsweek magazine*, Jan. 6, 1992, p.44.
45. Gerald May, *Simply Sane*, Paulist Press, Ramsey, N.J., 1977, p. "In Appreciation".
46. Gerald May, *Addiction and Grace*, Harper, San Francisco, CA, Paperback edition, p.102.
47. Ibid, p.166.
48. Gerald May, *The Awakened Heart*, Harper, San Francisco, 1991, p.179.
49. Ibid, p.179-180.
50. "In the Spirit of the Early Christians", *Common Boundary magazine*, Jan./Feb. 1992, p.19.
51. Ibid
52. "Lives of the Heart and Soul", *Maclean's magazine*, Sept. 14, 1987, p.42.

4 Evangelische bastaardvormen

1. Richard Foster, *Celebration of Discipline*, Harper & Row Pub., San Francisco, CA, 1978 edition, p.13.
2. *Renovare Conference* brochure, Oct. 15-16, 1999, Lynden, WA.
3. *Renovare Conference* brochure, Sept. 13-14, 1996, Fuller Theological Seminary.
4. Richard Foster, *Prayer: Finding the Heart's True Home*, Harper, San Francisco, 1992, p.160.
5. M. Basil Pennington, *Centered Living, The Way of Centering Prayer*, Doubleday Pub., New York, NY, 1986 and 1988 editions, p.104.
6. Matthew Fox, *The Coming of the Cosmic Christ*, Harper & Row Pub., San Francisco, CA, 1988, p.123.
7. Timothy Freke, *The Spiritual Canticle, the Wisdom of the Christian Mystics*, Godsfield Press, 1998, p.60.
8. Willigis Jager, *The Search for the Meaning of Life*, Ligouri, MO, 1995, p.125.
9. Richard Foster, *Prayer: Finding the Heart's True Home*, op. cit. p.122.
10. Richard Foster, *Celebration of Discipline*, 1978 Edition, op. cit. p.15.
11. Richard Foster, *Prayer: Finding the Heart True Home*, op. cit., p.124
12. Anthony de Mello, *Sadhana: A Way to God*, St. Louis, the Institute of Jesuit Resources, 1978, p.28.
13. Richard Foster, *Renovare Conference*, Salem, OR, Nov. 1994.
14. Richard Foster, *Renovare Conference*, op. cit.
15. David Steindl-Rast, "Recollection of Thomas Merton's Last Days in the West", *Monastic Studies*, 7:10, 1969.
16. Raymond Bailey, *Thomas Merton on Mysticism*, Image Books, 1987, p.191.
17. Richard Foster and Emilie Griffen, *Spiritual Classics*, Harper, San Francisco, CA, 2000, p.17.
18. Richard Foster, *Meditative Prayer*, InterVarsity Christian Fellowship, 1983.
19. Richard Foster and James Bryan Smith, *Devotional Classics*, Harper, San Francisco, CA, 1990, 1991, 1993, p.61.
20. Ibid.
21. Brother Patrick Hart-Editor, *The Message of Thomas Merton*, Cistercian Publications, Kalamazoo, MI, 1981, p.63.

22. Rosemary Ellen Guiley, *The Miracle of Prayer*, Pocket Books, 1995, p.227.
23. Richard Foster, *Celebration of Discipline*, Revised Edition 1988, p.103.
24. Ibid, p.7.
25. “Book of the Year Reader’s Poll”, *Christianity Today*, April 5, 1993, p.26.
26. Ibid, p.27.
27. Brennan Manning, *The Signature of Jesus*, Multnomah Books, Sisters, OR, 1996, p.209.
28. Ibid, p.212.
29. Brennan Manning, *The Ragamuffin Gospel*, Multnomah Press, Sisters, OR, 1990, p.224.
30. Brennan Manning, *Reflections for Ragamuffins*, Harper, San Francisco, CA, 1998, back cover.
31. Brennan Manning, *The Signature of Jesus*, op. cit., p.211.
32. *Credence Cassettes*, Winter/Lent 1985 Catalog, p.14.
33. Ibid
34. Tilden Edwards, *Spiritual Friend*, Paulist Press, NY, 1980, p.18.
35. “Living as God’s Beloved”, *Discipleship Journal*, Issue 100, 1997, p.78.
36. William Shannon, *Silence on Fire*, The Crossroad Pub., 1995, p.160.
37. Rodney R. Romney, *Journey to Inner Space*, Riverview Press, New York, NY, 1986, p.132.
38. Ibid, p.138.
39. Ken Carey, *The Starseed Transmissions*, A Uni-Sun Book, 1985 4th printing, p.33.
40. Brennan Manning, *The Signature of Jesus*, op. cit., p.212.
41. Ibid, p.216.
42. Ibid, p.218.
43. Ibid, p.215.
44. Brother Patrick Hart-Editor, *The Message of Thomas Merton*, Cistercian Publications, Kalamazoo, MI, 1981, p.200.

5 Onderscheiding(svermogen)

1. Jack Canfield, Mark Victor Hansen, *Dare to Win*, Berkeley Books, New York, 1994, p.195.
2. Arielle Ford, *Hot Chocolate for the Mystical Soul*, Penguin Putnam Inc., New York, NY, 1998, pp.244-247, 361
3. Ibid, p.36-39.
4. Ibid, p.15.
5. Ibid, pp.xiii-xiv.
6. Ibid, back cover.
7. Peggy J. Jenkins, *Nurturing Spirituality in Children*, Beyond Words Pub., Hillsboro, OR, 1995, p.129.
8. Ibid, pp.55,126.
9. Ibid, front cover.
10. *Omega Center Catalogue*, Omega Institute, Rhinebeck, NY, 1999, p.107.
11. Sara Ban Breathnach, *Simple Abundance, A Daybook of Comfort and Joy*, Warner Books, NY, 1995, October 31.

12. "Healing Hands", *New Woman Magazine*, March, 1986, p.78.
13. William Rand, *Reiki: The Healing Touch*, Vision Pub., Southfield, MI, 1991, p.48.
14. Diane Stein, *Essential Reiki*, The Crossing Press, Inc., Freedom, CA, 1995, p.107.
15. *Reiki News*, Spring 1998, p.4.
16. *Reiki News*, Winter, 1998, p.5.
17. Janeanne Narrin, *One Degree Beyond: A Reiki Journey into Energy Medicine*, Little White Buffalo Pub., Seattle, WA, 1998, p. xviii.
18. Brian C. Taylor, *Setting the Gospel Free*, Continuum Publishing Co., New York, N.Y, 1996, p.76.
19. *USA Weekend* Sunday Supplement, July 24-26, 1987, p.12.
20. Interview with John Randolph Price, *Science of Mind* magazine, August 1989, p.24.
21. Joan Borysenko, *Fire in the Soul*, Warner Books, New York, N.Y, 1993, p.165.
22. Ann Wise, *The High Performance Mind*, J. Tarcher Pub., Los Angeles, LA, 1995, pp.185-186.
23. "OM is Where the Heart Is" *Newsweek* magazine, Feb. 3, 1992, p.71.
24. "Yoga's Wider Reach", *USA Weekend* Supplement, March 27-29, 1998, p.12.
25. "Healer of Hearts" *Newweek* magazine, March 16, 1998, p.50.
26. Dr. Dean Ornish, *Dr. Dean Ornish's Program for Reversing Heart Disease*, Ballantine Books, New York, N.Y, 1991, p.247.
27. "Yoga's Wider Reach", op. cit. p.12.
28. Thomas Ryan, *Prayer of Heart and Body*, Paulist Press, New York, 1995, p.131.
29. Eric Butterworth, *Discover The Power Within You*, Front Cover excerpt by Oprah Winfrey, Harper Row San Francisco, CA.
30. Gary Zukav, *The Seat of the Soul*, Simon & Schuster, New York, 1990, Fireside Edition, p.239.
31. David Spangler, "The New Age is Here", *New Thought* magazine, Spring 1989, p.6.
32. Neil T. Anderson, Terry E. Zuehlke, Julianne S. Zuehlke, *Christ Centered Therapy: The Practical Integration of Theology and Psychology*, Zondervan Publishing House, Grand Rapids, Michigan, 2000, p.61.

6 Kan dit werkelijk het einde zijn van dit tijdperk?

1. Harold Belyoz, *Three Remarkable Women*, Altai Pub., Flagstaff, Arizona, 1986, p.207.
2. Ibid, p.210.
3. Ibid, p.217.
4. Simons Roof, *About the Aquarian Age*, The Mountain School of Esoteric Studies, 1971, p.7.
5. John Davis and Naomi Rice, *Messiah and the Second Coming*, Coptic Press, Wyoming, MI, 1982, p.150.
6. James S. Gordon, *The Golden Guru, The Strange Journey of Bhagwan Shree Rajneesh*, The Stephen Green Press, Lexington, MA, 1987, pp.235-236.
7. Alice Bailey, *The Reappearance of the Christ*, Lucis Pub. Co., New York, NY, 4th Printing, 1962, p.124.
8. "Sri Chimney Lifts Over 7,000 lbs. with One Arm", *Life Times* magazine, Vol. 1, Number 3, p.45.

9. Marjorie L. Rand, "Healing: A Gift That Awakens", *The Whole Person* magazine, June 1988, p.40.
10. Davis and Rice, *Messiah and the Second Coming*, op. cit., p.49.
11. John White, "Jesus, Evolution and the Future of Humanity", *Science of Mind* magazine, Oct. 1981, pp.40-42.
12. Donald H. Yott, *Man and Metaphysics*, Samuel Weiser, New York, N.Y, 1980, p.73.
13. Armand Biteaux, *The New Consciousness*, Oliver Press, 1975, p.128.
14. John Randolph Price, *The Planetary Commission*, Quartus Books, Austin, TX, 1984, pp.143, 145.
15. John R. Yungblut, *Rediscovering the Christ*, Element Inc., Rockport, Maine, 1991, p.164.
16. Willigis Jager, *Contemplation: A Christian Path*, Triumph Books, Liguori, Missouri, 1994, pp.93-94.
17. Rabbi David A. Cooper, *God Is A Verb*, Riverhead Books, New York, 1997, p.1.
18. Alice Bailey, *Problems of Humanity*, Lucis Pub. Co., New York, N.Y, 1993, p.152.
19. Alice Bailey, *The Externalization of the Hierarchy*, Lucis Pub. Co., New York, N.Y, 1976, p.510.
20. Alice Bailey, *Problems of Humanity*, Lucis Publishing Co., New York, 1993, p.152.
21. A Source Book for Earth's Community of Religions handbook, *What Unites Us?* Conexus Press, Grand Rapids, MI, 1995, p.151.
22. Ibid, p.302.
23. M. Basil Pennington, *Centered Living*, Image Books, New York, N.Y, 1988, p.192.
24. Tilden Edwards, *Spiritual Friend*, Paulist Press, New York, N.Y, 1980, p.172.
25. "Catholics Urged To Appreciate Other Faiths", *The Catholic Sentinel*, May 24, 2002, p.3.
26. Richard Kirby, *The Mission of Mysticism*, SPCK Pub., London, 1979, p.85.
27. Reynolds R. Ekstrom, *New Concise Catholic Dictionary*, Twenty-third Publications/Bayard, Mystic, CT, 1995.
28. "Rethinking Missions in India", *America*, Nov. 12, 2001, p.12
29. Ibid, p.13.
30. Ibid, p.12.
31. John Gray, *How to Get What You Want and Want What You Have*, Harper Collins Pub., New York, N.Y, 1999, pp.97-98.

7 Verleidende geesten

1. *Lou Davies Radio Program*, Interview with Richard Foster, Nov. 24, 1998, KPAM radio, Portland, Oregon.
2. Thomas Merton, *Contemplative Prayer*, New York Image Books, Doubleday Pub., 1989, pp.115-116.
3. Dr. Paul Bubna, President Briefings, C&MA, *Purveyors of Grace or Ungrace*, March 1978.
4. Richard Foster, *Celebration of Discipline*, Harper, San Francisco, CA., 1988, p.19.
5. John R. Yungblut, *Rediscovering the Christ*, Element Books, Rockport, MA, 1991, p.142.
6. Richard Foster, *Celebration of Discipline*, Harper, San Francisco, CA., 1988, p.20.
7. Sue Monk Kidd, *When the Heart Waits*, Harper, San Francisco, CA, 1990, pp.47-48.

8. Sue Monk Kidd, *God Joyful Surprise*, Harper, San Francisco, CA, 1987, p.55.
9. Ibid, p.56.
10. Ibid, p.198.
11. Ibid, pp.233, 228.
12. Ibid, pp.228-229.
13. The Ganges is a famous river in India, thought to have holy powers but is actually very polluted.
14. Ursula Burton and Janlee Dolley, *Christian Evolution*, Turnstone Press Ltd., Wellingborough, Northamptonshire, Great Britain, 1984, p.101.
15. M. Basil Pennington, *Thomas Merton, My Brother*, New City Press, Hyde Park, NY, 1996, pp.199-200.
16. Lewis Sperry Chafer, *Grace, the Glorious Theme*, Zondervan Publishing, Grand Rapids, MI, 1977 Edition, pp.313-314.
17. Richard Foster, *Streams of Living Water*, Harper, San Francisco, CA, 1998, p.273
18. Ibid, p.274.
19. *Credence Communications Catalog*, Gift Ideas Edition
20. Ibid.
21. Ibid.
22. Frank X. Tuoti, *The Damn of the Mystical Age*, Crossroad Publishing Co., New York, N.Y, 1997, p.127.
23. Brennan Manning, *Abbas Child*, NavPress, Colorado Springs, CO. 1994, p.180.
24. "Ancient Future Youth Ministry", *Group Magazine*, July/August 1999, pp.33-34.
25. Ibid, p.39.
26. Ibid, p.39. -
27. Ibid, p.39
28. San Francisco Theological Seminary, Lloyd Center Pastoral Counseling Service/Youth Ministry and Spirituality Project, Graduate Theological Union, 3/27/00, Project Directors: Mike Yaconelli and Andrew Dreitcer.
29. Michael Yaconelli, *Dangerous Wonder*, NavPress, Colorado Springs, CO., 1998, p.16.
30. Henri Nouwen, *In The Name of Jesus*, Crossroad, New York, 1989, p.6, pp.31-32.
31. Henri Nouwen, *Sabbatical Journey*, Crossroad Publishing Company, New York NY, 1998, p.20.
32. Ibid, p.20.
33. Ibid, p.51.
34. Ibid, p.20.
35. "Understanding Buddhism: Religion Without God", *Shambhala Sun Magazine*, Reginald A. Ray, July 2001, p.25.
36. Taken from web site of the Reiki Centre in Ontario, Canada
37. David G. Benner, *Sacred Companions: The Gift of Spiritual Friendship & Direction*, InterVarsity Press, Downers Grove, Illinois, 2002, p.9.

Ga naar het **Glossarium** voor de verklaring van moeilijke woorden:
<http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Glossarium.pdf>

verhoevenmarc@skynet.be - www.verhoevenmarc.be - www.verhoevenmarc.be/NieuwsteArtikelen.htm